Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVII., št. 115

Ljubljana, torek 19. maja 1936

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1 Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Dr. Ante Biankini

V obeh dalmatinskih prestolnicah, v Dubrovniku in Splitu, so v soboto in nedeljo s svečano pieteto sprejeli zemske ostanke dr. Ante Biankinija, ki jih je jugoslovenski prekooceanski parnik pripeljal iz daljne Amerike. Dve leti po smrti se je vrnil v svojo in svojih dedov domovino njen požrtvovalni in veliki sin, neumorni in uspešni borec za njeno svobodo. Izpolnila se mu je s tem želja njegovih starih let, da bi se zopet združil s svojo rodno zemljo.

Dr. Ante Biankini je bil mlajši brat dona Jurija Biankinija, znanega dalmatinskega politika in velikega Jugoslovena, ustanovitelja »Jadranske Straže«. Ante je bil rojen leta 1860. v Starem Gradu na otoku Hvaru. Po končanih gimnazijskih naukih se je posvetil medicinskim studijam. Že kot dijak se je živo udeleževal nacionalnih borb v Dalmaciji, kjer so, kakor svoječasno pri nas Nemci, igrali vodilno vlogo Italijani. Res so imeli za sabo samo par odstotkov prebivalstva, kljub temu pa vso naklonjenost in pomoč kratkovidne avstrijske vlade.

Leta 1896. je dr. Biankini končal medicinske studije. Poln mladeniške podjetnosti se je odločil, da se napoti v Ameriko, kjer je bilo na stotisoče hrvatskih, slovenskih in srbskih izseljencev, torej dovolj široko polje med njimi tudi za uspešno udejstvovanje jugoslovenskega inteligenta. Naselil se je v Chicagu, kjer je bila posebno močna hrvatska, pa tudi slovenska kolonija. Pričel je organizirati ondotni hrvatski življelj. Nesebično njegovo delo, ki sta ga narekovala njegova domovinska ljubezen in njegov narodni idealizem, je obrodilo bogat sad. Posrečilo se mu je osnovati »Hrvatsko bratsko zajednico«, ki je združila v močno enoto malodane vse hrvatske izseljence in se tako krepko razvijala, da je danes organizacija, ki razpolaga z imetjem skoro pol milijarde dinarjev.

Kakor na socialnem, tako je bil Biankini delaven tudi na kulturnem polju. Snoval je čitalnice, pevska društva, da, gradil je celo cerkve. Izvrstnega pomočnika v svojem delovanju je našel v hrvatskem duhovniku donu Niku Grškoviću, ki je isto delo, kakor Biankini v Chicagu, opravljal v Clevelandu.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, se je pričela med jugoslovenskimi, zlasti seveda med hrvatskimi in slovenskimi izseljenci besna, z ogromnimi denarnimi sredstvi organizirana avstrijska propaganda. Propaganda in nepoznavanje razmer v domovini sta opravili svoj posel in sprva se je zdelo, da so vse hrvatske kolonije v Ameriki pridobljene za avstrijsko stvar. Takrat je nastopil dr. Ante Biankini v družbi z Grškovićem. Hodil je širom Amerike od hrvatske naselbine do druge, povsod pojasnjeval dejanski položaj in svoje rojake prepričal, da je v interesu jugoslovenske, posebno pa hrvatske stvari, da Avstrija propade in se na njenih razvalinah rodi svobodna Jugoslavija. Njegova požrtvovalna agitacija je imela popoln uspeh. V nekaj tednih je porušil vse, kar je preje z velikim trudom in z mnogo denarja ustvarila avstrijska propaganda. Marca meseca 1915 je sklical kongres hrvatskih narodnih organizacij v Chicagu, ki se ga je udeležilo nad 500 delegatov. Tu je bila po sijajni in prepričevalni Biankinijevi utemeljitvi sprejeta resolucija, ki je zahtevala popolno osvoboditev jugoslovenskega naroda izpod avstrijskega jarma in združitev s Srbijo.

Leta 1915. v aprilu je bil osnovan Jugoslovenski odbor v Londonu in kot zastopnik ameriških Jugoslovenov je bil tudi Biankini poklican v ta odbor. Leto kasneje so v Washingtonu ustanovili Jugoslovenski narodni svet. Na čelo te ustanove je zopet stopil dr. Biankini. Kot tak je organiziral številne mitinge in shode po vseh naših naselbinah v Ameriki, pri čemer sta mu med Slovenci požrtvovalno pomagala dr. Zupanič in dr. Goričar. Ko je leta 1918. prispel v Ameriko dr. Masaryk, je Biankini takoj stopil žnjim v najtesnejše stike. Pod njunim skupnim vodstvom se je nato nadaljevala propaganda za jugoslovensko in češkoslovaško narodno stvar kar dr. Masaryk podčrtava v svoji znameniti knjigi »Svetovna revolucija«. Največja Biankinijeva zasluga pa je, da je s svojimi odličnimi zvezami z ameriškimi politiki znal vplivati na prez. Wilsona, da je sprejel češkoslovaško in jugoslovensko tezo, da je treba razbiti Avstro-Ogrsko in na njenih razvalinah osnovati svobodno jugoslovensko in češkoslovaško državo.

Dr. Biankini je učakal zadoščenje, da je videl uresničene svoje ideale. Želel se je vrniti v osvobojeno domovino, vendar pa je svoj odhod odlagal od leta do leta. Toda tudi v Ameriki ni več mnogo nastopal v javnosti. Doletela ga je žalostna usoda tolikih velikih idealistov. Težka borba med vojno ga je izčrpala ne samo duševno, marveč tudi gmotno, saj je v svojem idealizmu žrtvoval vse svoje imetje. Poprej je veljal tudi za ameriške razmere za premožnega moža, po vojni pa je ostal siromak. Samo za izdajanje jugoslovensko orientiranega dnevnika »Zastava« v Chicagu je iz svojega dal skoro tri milijone dinarjev, sam pa je finansiral tudi vsa svoja propagandna potovanja po Ameriki. Zato mu po vojni življenja niso grenile le gmotne skrbi, marveč tudi zavest, da njegove velike žrtve za narodno stvar niso našle v domovini priznanja, ki bi ga bile zaslužile.

Kljub bridkim izkušnjam pa se dr. Biankini ni vdal razočaranju in zagrenjenosti. Ostal je star idealist in si je ohranil neomajno vero v lepšo bodočnost Jugoslavije. Vedno na novo je ponavljal željo, da bi rad zadnja usojena mu leta preživel v svobodni domovini na prekrasnem domačem otoku Hvaru. Sredi priprav za povratek v domovino je proti koncu leta 1933. zbolel in januarju 1934. umrl. Šele dve leti po smrti se mu je izpolnila zadnja želja. Njegovo truplo so prepeljali v domovino, tako da bo veliki pokojnik lahko počival pod svobodnim dalmatinskim solncem.

NEPRILIKE BALDWINOVE VLADE

Zunanje-politični neuspehi so močno spodkopali ugled in položaj sedanje angleške konservativne vlade

London, 18. maja. o. Za Baldwinovo vlado so nastopili odločilni dnevi. Nezadovoljstvo angleške javnosti, razdeljene na sankcionistični in antisankcionistični tabor, postaja dan za dnem večje in bo ta teden, kakor vse kaže, za Baldwina in njegov kabinet usoden. Nezadovoljstvo je vsestransko; celo sankcionisti so nezadovoljni s sankcionističnim ministrom Edenom. Vedno bolj se poudarja potreba, da se prestiž Anglije, ki je zaradi italijanske zmage v Abesiniji in neuspešnosti sankcij znatno trpel, zopet čim bolj uveljavi.

Važna posvetovanja vlade

Zaradi tega je Baldwin sklenil, da še ta teden uredi vsa pereča zunanja politična vprašanja. Dejansko je svoje delo pričel že davi. Danes dopoldne se je vršila izredna seja angleške vlade, na kateri je zunanji minister Anthony Eden podal obširno poročilo o svojih ženevskih razgovorih z zastopniki raznih držav. Za enkrat še niso bili sprejeti nikaki sklepi, ker se namerava vlada podrobno baviti z zunanje-političnimi vprašanji kar ves teden. Na dnevnem redu posvetovanj so aktualni mednarodno politični prblemi, kakor nadaljni odnošaji med Anglijo in Italijo, nadaljevanje ali ukinitev sankcij, reforma Društva narodov, premaknitev lokarnskih pogajanj z mrtve točke in drugo.

V ostalem je imel Eden, čim se je vrnil v London, dajši razgovor z Baldwinom. Govorila sta o mednarodnem političnem položaju, ki je nastal spričo aneksije Abesinije. Bivša ministra Churchill in Austin Chamberhain pa sta pričela v krogih zgornje zbornice odločilno kampanjo proti Baldwinovi politiki. Obeh nasprotnikov se bo vodja konservativcev, kakor vse kaže, mogel zares iznebiti le na ta način, da ju bo pri prihodnji rekonstrukciji vlade pritegnil k sodelovanju in ju postavil na odgovorni mesti konservativnega režima.

Možnost rekonstrukcije vlade

Listi v svojih današnjih uvodnikih ne glede na njih strankarsko obeležje naglašajo, da se bo morala vlada v tem in prihodnjem tednu odločiti glede svoje zunanje politike. Če ne bo našla pravega izhoda iz sedanjega stanja, bo ogrožen nele položaj ministrskega predsednika Baldwina nego celokupnega kabineta. Nekateri listi sodijo celo, da ni izključeno, da bo zaradi poslednjega velikega neuspeha angleške vzhodnoafriške politike razpuščen angleški parlament in razpisane nove volitve, ki naj bi se vršile zgolj zaradi neodločnosti konservativcev glede angleških zunanje-političnih vprašanj. Volilna borba bi se sprožila v znamenju sankcionizma in protisankcionizma, pod geslom izolacijske in kontinentalne politike angleškega imperija. Po mnenju drugih listov namerava Baldwin sam razčistiti položaj in v skrajnem primeru tudi rekonstruirati svojo vlado. Ti listi povzemajo govorice, ki so se pojavile že pred dnevi, da bo poklican v vlado bivši zunanji minister Samuel Hoare kot minister mornarice, poleg tega pa tudi Austen Chamberlain, ki je dosegel na svojem potovanju v Srednji Evropi pomembne diplomatske uspehe. Če bo prišlo do rekonstrukcije vlade, se bo moral Baldwin odreči nadaljnjemu sodelovanju zastopnika mlajše generacija Anthonyja Edena, ki bi izpadel iz vlade.

Tesnejše sodelovanje s Francijo

Med tem se v angleškem tisku že kažejo obrisi novega angleško-francoskega mednarodno političnega sodelovanja in bržkone se bo angleška vlada odločila tudi za to novo smer, ker bi ji sodelovanje s socialistično Francijo vsekakor omogočilo ostrejši nastop nasproti Mussoliniju, hkratu pa tudi uspeh v njeni posredovalni vlogi med Parizom in Berlinom. »Daily Express«, ki je objavil daljši članek o rezultatih Edenovega razgovora z Blumom, opozarja na to, da je Blum pripravljen odpovedati vojaški sporazum, ki je bil sklenjen med Mussolinijem in Lavalom v januarju preteklega leta. Blum je tudi pripravljen podpreti veliko Britanijo v borbi proti italijanskemu imperializmu, ki po svojih agentih že vpliva na egiptske nacionaliste, palestinske Arabce, na Italijane na Malti in drugod po Sredozemskem bazenu. Angleška vlada bi morala za protiuslugo podpreti Francijo v borbi proti Berlinu. »Times«, »Daily Telegraph« in še nekateri drugi listi pa se ne zavzemajo tako zelo za tak program angleško-francoskega sodelovanja, zaradi katerega bi se morala Anglija za vsako ceno odreči svoji politiki takozvane splendid isolation. »Daily Telegraph« celo računa s tem, da bi mogel Halifax, ki bo bržkone v kratkem odpotoval v Berlin, s svojimi kompromisnimi načrti, ki bi jih morala lokarnska Francija sprejeti, ločiti Pariz od Moskve in spraviti z mednarodno-političnega terena francosko-rusko zvezo, ki je Angliji že dolgo trn v peti.

»Morning Post« in »Exchanges« se bavita specielno z vprašanjem sankcij, ki so v praksi vsekakor doživele velik neuspeh. Sedaj je že urugvajska vlada dala navodila svojemu delegatu v Ženevi, da na prihodnjem zasedanju sveta Društva narodov konkretno stavi predlog, da se sankcije ukinejo. Urugvajskemu delegatu se bosta pridružila še delegata republik Čile in Ekvador Obenem opozarjata lista na to, da je neka sankcionistična država v neposredni sosedščini Italije kljub angleškim kompenzacijam prekršila sankcije in dovolila izvoz 10.000 ton lesa v Italijo.

Herriot — Blum

Pariz, 18. maja. o. Že ta teden se bo vršil odločilni sestanek med Herriotom in Blumom. Herriot je odobril zunanje-politični program socialističnega voditelja, kakor ga je podal na sestanku v ameriškem klubu. To je bilo tudi odločilno za Herriotovo sodelovanje v novi vladi. Vse kaže, da bo Herriot dejansko prevzel resor zunanjega ministrstva v vladi Leona Bluma.

Nemška protivprašanja Angliji

London, 18. maja. g. »Daily Telegraph« razpravlja v uvodnem članku o nemških protivprašanjih Angliji ter pravi, da vzdržuje Hitler samo predlog glede nenapadalnega pakta med Nemčijo, Francijo in Belgijo. Glede uvedbe avtomatskih sankcij proti napadalcu je Hitler formuliral dva predloga: 1. Da se pred podpisom izrecno ugotovi enakopravnost partnerjev. 2. Da bo pogodba omejena samo na zapadno Evropo.

Angleški glas za spravo z Italijo

London, 18. maja. w. »Sunday Times« piše, da bo angleška vlada zaradi poitalijančevanja Abesinije prisiljena k odločitvi, da nastopi proti Italiji bodisi prijateljsko bodisi sovražno. Ta problem se mora presojati s povsem realnega stališča. V prvi vrsti je treba upoštevati dejstvo, da ni nobenega razloga smatrati Italijo v bodočnosti še nadalje kot sovražnico Anglije ter zavzemati stališče, da bi se ne mogli interesi obeh držav spraviti v sklad.

Pomorska pogajanja med Rusijo in Anglijo

London, 18. maja AA. Pomorska pogajanja med Veliko Britanijo in Sovietsko unijo se bodo pričela v Londonu še ta teden. Stališče angleške vlade bo naslednje:

1. Glede določb tristranske pomorske pogodbe med Veliko Britanijo, Francijo in Zedinjenimi državami bo angleška vlada priznala stališče sovjetske vlade.

2. Pripravljena je skleniti z Rusijo pomorsko pogodbo na osnovi angleško-nemške pogodbe od junija 1935.

V nasprotju s poročili tujih listov ruski listi ne postavljajo nobenih pogojev za ta pogajanja, vsekakor pa zahtevajo sovjetski pomorski krogi za morebitno pomorsko pogodbo in njen podpis pariteto z nemško baltiško mornarico in popolno kvantitativno svobodo sovjetske mornarice na Tihem oceanu, dokler ne sprejme Japonska kvantitativne omejitve pomorskega oboroževanja.

Italijanske skrbi

V Rimu se boje, da bi moglo priti do angleško-francoske fronte proti Italiji in Nemčiji

Rim, 18. maja. o. Priprave za uvedbo socialističnega režima v Franciji, Edenovi razgovori z Blumom in velika zunanjepolitična posvetovanja v Londonu so močno vplivala na rimske politične kroge. Vsa italijanska javnost je pričakovala, da bodo po zasedbi in aneksiji Abesinije sankcije ukinjene. Sedaj pa prihajajo vesti, da se organizira novo angleško-francosko sodelovanje, ki naj bi na eni strani ojačilo sankcionistično borbo proti Italiji, na drugi strani pa izvajalo pritisk na Hitlerjev narodno-socialistični imperializem.

Turinska »Stampa« poroča, da se je Eden z Leonom Blumom v Parizu že domenil o osnovah reforme Društva narodov, ki naj bi se izvršila v tem smislu, da bi se ojačil znani člen 11 pakta Društva narodov, po katerem mora vsaka država, članica Društva narodov, garantirati za teritorialno integralnost eventualno napadene ali ogrožene sočlanice. Praktično naj bi se izvršila ta reforma sankcijskih določb pakta Društva narodov tako, da bi se vojaške sankcije postavile pred gospodarske sankcije in da bi se organizirale operacijske zone. Vsaka skupina držav bi potem izvajala politiko Društva narodov v okviru svojih političnih interesov in v skladu s svojim geografskim položajem.

»Gazetta del Popolo« poroča, da so britanske in francoske levičarske struje v zadnjem času silno ojačile sankcionistično propagando in da jih Rusija v to svrho finančno zelo podpira. Ta list napoveduje celo že vojno, do katere naj bi prišlo na iniciativo Anglije med dvema taborama, ki bosta imela v glavnem antisankcionistično obeležje na eni ter sankcionistično in antifašistično obeležje na drugi strani.

Fašistična Abesinija

Italijani so že pričeli zbirati Abesince v fašističnjh organizacijah

Adis Abeba, 18. maja. AA. Agencija Stefani poroča: V fašističnem domu so ustanovili prvo italijansko šolo v Abesiniji. Prvo predavanje, ki ga je imel neki učitelj, je poslušalo mnogo učencev. Veliko domačinov spontano prihaja v dom fašistične stranke v Adis Abebi in prosijo, da jih vpišejo v fašistično stranko. Z mladino v Adis Abebi, ki je že vpisana, se je ustanovila organizacija etiopske mladine, v katero so stopile znatne skupine abesinske mladine po zgledu sličnih organizacij v Libiji.

Regulacija prestolnice

Adis Abeba, 18. maja AA. Guverner Adis Abebe je izdal dva odloka. Prvi odreja podiranje hiš v prestolnici, ki so jih med ropanjem tako poškodovali, da se same podirajo, drugi pa zgraditev javnih poslopij. Za gradnjo zasebnih hiš mora guverner Adis Abebe izdati prej dovoljenje

Upravna organizacija države

Rim, 18. maja k. Podkrali Badoglio je vzpostavil svoj režim v Abesiniji z vso odločnostjo. Po vesteh iz Adis Abebe in Džibutija ni bilo izgnanih samo sedem tujih novinarjev, nego je vojaška policija v abesinski prestolnici aretirala kar 1.500 ljudi, ki so osumljeni, da so sodelovali pri poslednjih požigih in roparskih napadih. V Adis Abebi so italijanski tehniki tudi že obnovili moderno neguševo tovarno orožja v kateri bodo sedaj, kakor pravijo, izdelovali predvsem dele poljedelskih strojev in druge železne izdelke. Vojaki in civilne oblasti so se že namestili v posameznih obnovljenih ministrstvih in drugih javnih poslopjih in sedaj pripravljajo velike načrte za upravno ureditev dežele, za zgraditev velikega omrežja cest in drugih naprav, ki naj bi omogočile industrijsko eksploatacijo abesinskega agrarnega in rudniškega bogastva.

Po nekaterih vesteh bodo Abesinijo razdelili v tri velike pokrajine, v katerih bodo vladali guvernerji. Sedeži gubernij bodo v Hararju, Gondarju in nekem večjem mestu v zapadni Abesiniji. Velike ceste nameravajo zgraditi iz Adis Abebe preko Desija in Makale do Masaue, ki je deloma že dograjena vzdolž železniške proge preko Sarda v Asab, v Gondar in od tam mimo Tanskega jejera proti Om Agerju, proti Diredavi, Hararju in Džidžigi ter proti jugu skozi deželo Džimo. Posebno cesto bodo pozneje zgradili tudi v deželo Volego, ki je bogata na rudah. Pripravljajo se tudi že načrti za izvedbo prvega modernega ljudskega šetja v Abesiniji.

Municijska tvornica zopet v obratu

Adis Abeba, 18. maja AA. Cesarska tovarna za izdelovanje nabojev v Adis Abebi, opremljena z modernimi angleškimi stroji, ki jo je vodilo francosko osebje je zopet v obratu in so jo spremenili v tovarno za mehanična popravila.

Znižanje sueških pristojbin

Pariz, 18. maja AA. Sueška družba je znižala tranzitne pristojbine za natovorjene ladje na 7 šilingov ali 341.6 egiptskih piastrov. Nova pristojbina velja od 1. julija. Pristojbina je za 6 penijev nižja kakor dosedanja.

Eden o dum-dum kroglah v abesinski vojni

London, 18. maja. AA. (Reuter) Na današnji seji spodnje zbornice se je zunanji minister Eden zahvalil poslancem, da so mu dali s svojimi interpelacijami priložnost, da lahko govori o italijanskih očitkih glede dum-dum krogel in druge municije z eksplozivnim učinkom, ki da so jo rabile abesinske čete. Čeprav je o tem izšlo že več uradnih demantijev, je vendar v interesu ugleda angleške industrije in dobrega glasu naše dežele potrebno, da izjavim naslednje:

Abesinsko prebivalstvo rabi vsemogoče krogle, ki so v tej državi tudi neke vrste denar. Abesinija je vrhu tega dežela, kjer love razno divjačino in tjakaj prihajajo tujci iz vseh krajev sveta. Jasno je, da se lovci poslužujejo pri tem posebnih krogel, da bi laže zadeli divjačino, ki jo zasledujejo.

Prevrat v Boliviji

Razočaranje po nesrečni vojni s Paragvajem so izkoristili socialisti in odstavili predsednika republike jn sedanjo vlado

La Paz, 18. maja. o. Vojna v Gran Chacu je povzročila v Boliviji veliko notranje politično krizo, ki je prišla pred dnevi do vrhunca in se je včeraj zaključila z revolucijo. Bolivija, ki je izgubila vojno proti Paragvaju in je morala nasprotniku odstopiti tudi velik del svojega ozemlja v Gran Chacu, se je po zaključitvi vojne borila z velikimi notranjimi političnimi težkočami, ker so se gospodarske razmere v državi zaradi izgubljene vojne zelo poslabšale. Ko so se pred meseci razmere v državi polagoma zopet pričele urejati in je tudi režim nekoliko popustil, je nastopila huda reakcija proti njemu. Razpoloženje prevaranih množic so izrabili socialisti, ki so organiziral močno strankarsko opozicijo. Opozicija je takoj pričela z veliko javno in tajno kampanjo proti režimu. Režimu niso je očitali, da je kriv poraza v Gran Chacu, nego predvsem, da so posamezni člani vlade pri državnih dobavah za vojsko tudi mnogo zaslužili, dočim je bilo dobavljeno blago, orožje, oprema, živež izredno pomanjkljivo. Bolivija je začela vojno s Paragvajem vsekakor premalo pripravljena.

Revolucija se je včeraj izvršila brez vsakega prelitja krvi. Socialisti so organizirali tajno zaroto. Ko so včeraj za zaroto zvedeli poveljniki garnizij v glavnem mestu, so se sami po kratkem posvetu pridružili zarotnikom in izdali vsa potrebna povelja, po katerih je vojska zasedla palačo predsednika republike, vsa ministrstva in druge javne zgradbe ter odstavila predsednika republike, dona Tejada Sorzana, in vlado, nato pa imenovala v sporazumu s socialisti začasnega predsednika. Začasni predsednik je takoj izjavil, da priznava vse sedaj veljavne pogodbe in da bo nadaljeval prijateljsko politiko napram vsem sosednim državam. Istočasno so revolucionarji nemudoma pozvali v La Paz polkovnika Torrea, ki se sedaj mudi v Gran Chacu. Torre je določen za novega predsednika republike Bolivije. Ko bo prevzel oblast, bo sestavljena začasna vlada, ki ima izvesti vse zahteve revolucionarjev, razpustiti sedanjo poslansko zbornico in pripraviti nove volitve.

Nemirna Palestina

Kairo, 18. maja. b. V Palestini trajajo nemiri, izgredi in teroristična dejanja dalje. Danes dopoldne je bil na eni izmed glavnih cest Jeruzalema ubit neki avstrijski državljan. Kakor poročajo listi, so oblasti v severni Palestini zaplenile v raznih arabskih vasch 163 hiš, čijih lastniki so odklonili plačevanje davkov.

Jeruzalem, 18. maja. w. Odnošaji med Arabci in Židi so slej ko prej zelo napeti. Arabci odklanjajo kategorično predlog angleškega vrhovnega komisarja, naj bi se odposlala v London arabska delegacija in da se imenuje posebna angleška komisija za Palestino, ki bi proučila problem židovskega priseljevanja. Arabci odklanjajo vsaka pogajanja, dokler se ne bo ustavilo židovsko naseljevanje.

Phoenix in ČSR

Praga, 18. maja. g. Danes je odpotovalo iz Prage več uradnikov praške podružnice zavarovalne družbe »Phönix pod vodstvom zastopnika notranjega ministrstva na Dunaj, kjer bodo prevzeli spise njenih poslov na Češkoslovaškem, ki se še vedno vodi pri dunajski centrali.

Odhod maršala d'Espereya

Beograd, 18. maja. p. Francoski maršal Franchet d'Esperey je danes dopoldne ob 10. prišel na Banjico, kjer so se ravno tedaj vežbali oddelki kraljeve garde. Maršal se je pripeljal na vežbališče z večjim številom višjih oficirjev. Čete so pred njim izvedle nekaj vaj in se je maršal o njih zelo pohvalno izrazil. Nato si je maršal ogledal vojno akademijo in pozdravil na dvorišču akademije razvrščene gojence. S posamezniki je tudi govoril. Ostali del današnjega dne je porabil za ogled mesta. Bil je tudi v nekaterih beograjskih kavarnah.

Ob 18.15 je v hotelu »Sbrski kralj« sprejel novinarje in jim dal daljšo izjavo o vtisih, ki jih je jugoslovenska prestolnica napravila nanj. Župan Vlada Ilić mu je zvečer izročil lep album s kolekcijo slik o njegovih beograjskih dneh. Ob 21.10 je odpotoval nazaj v Pariz. Na postaji mu je bilo prirejeno prisrčno slovo.

Akcija za skupno organizacijo tiskarn

Zagreb, 18. maja. o. Te dni so se vršile v Zagrebu konference delegatov svobodnih in prisilnih združenj tiskarniških podjetij iz vse države. Snoči so se posvetovanja zaključila. Svrha konference je bila, da se ustanovi skupna zveza vseh podjetij, ki bi mogla rezrezentirati grafično stroko vse države in urejati na enotni podlagi vsa vprašanja, ki se tičejo našega tiskarstva. Sklenjeno je bilo da se ustanovi zveza vseh tiskarniških korporacij in v kratkem se bo vršil v Zagrebu kongres jugoslovenskih tiskarnarjev. Posvetovanj so se udeležili delegati iz Ljubljane, iz Beograda, Osjeka, Zagreba, Sarajeva in Novega Sada. Odobrena so bila pravila skupne zveze in izvoljen izvršni odbor zveze, ki mu načeluje predsednik ljubljanske organizacije g. Makso Hrovatin.

Posebej so na zagrebških konferencah razpravljali o novih tarifnih pogajanjih s Savezom grafičnih delavcev Jugoslavije, o načrtu uredbe o minimalnih plačah, ki določa tudi prisilne kolektivne pogodbe, nadalje o državni tiskarni v Beogradu, o spremembi zakona o šolskih knjigah, o predlogih glede eventualnega novega zakona o tisku in posebej o novi uredbi za zaščito grafične obrti v Jugoslaviji. Zastopniki grafičnih obrti, ki so interesirani na zakonu o tisku enako kakor izdajatelji listov so sklenili v celoti sprejeti tekst predstavke, ki jo je vložilo pri pristojnih oblasteh Jugoslovensko novinarsko udruženje.

Anketa o izvozu sadja

Beograd, 18. maja. p. V trgovski zbornici se je danes sestala konferenca posebne komisije, ki se je bavila z vprašanjem spremembe pravilnika o kontroli izvoza sadja. Sejo je vodil podpredsednik beograjske zbornice Vojislav Petković, govorila pa sta poleg drugih tudi delegata iz Ljubljane nar. posl. Ivan Mohorič ter ravnatelj Gospodarske zveze Besednjak.

Poslanec Mohorič je razložil, da je bil sedanji pravilnik izdan, še preden je stopil v veljavo obrtniški zakon. Po pravilniku smejo tudi zadruge izvažati sadje. Polagoma je prišlo v prakso, da so se trgovci, ki niso mogli sami pod svojo lastno firmo izvažati sadja, zbrali v majhno zadrugo, ki je dobila dovoljenje za izvoz sadja, potem pa so trgovci stavili svoja izvozna dovoljenja na razpolago tujcem, v svrho spekulacije. Zaradi tega je treba, da se v bodoče izdajajo dovoljenja za izvoz sadja le večjim zadrugam ali združnim zvezam. S tem se nikakor ne bo stvoril monopol za velike izvoznike, ker se lahko mali izvozniki združijo v večje zadruge, kakor so to n. pr. storili izvozniki jajc v dravski banovini.

Ravnatelj Besednjak je izrazil mnenje, da bi morale zadruge izvažati sadje le preko svojih zvez, ki naj bi izstavljale neke vrste spričevala o sposobnosti posameznih zadrug za izvoz sadja. Drugi govorniki so se zavzemali za to, da bi se uvedel sistem kavcij. Za vsako izvozno dovoljenje bi bilo treba položiti manjšo ali večjo kavcijo.

Ob zaključku seje je bil izvoljen ožji odbor, ki bo sestavil podrobne predloge za spremembo pravilnika.

Položaj Heimwehra

Danes bo važen sestanek heimwehrovskih voditeljev, na katerem bo Starhemberg poročal o novi situaciji

Dunaj, 18. maja. o. Nocoj se je vrnil iz Rima knez Starhemberg. Jutri se bo po rekonstrukciji vlade vršil drugi važni sestanek heimwehrovskih voditeljev iz vse zvezne republike. Na sestanku bo Starhemberg poročal o svojih razgovorih v Rimu.

Zanimivo je, kar poroča o reakciji proti Schuschniggovi diktaturi glasilo heimwehrovskih organizacij »Die Neue Zeit«, ki izhaja v Linzu. List pravi: Kar se tiče Gornje Avstrije, se lahko reče, da so Heimwehrovci zelo v skrbeh zaradi položaja v državi in novih težav, ki se sedaj pojavljajo. Državno vodstvo Heimwehra je moralo izdati stroge ukrepe, da so se Heimwehrovci pomirili. Za enkrat še ni razloga za nikake skrbi, da bi gotovi ljudje poskusili realizirati svoje namere. Heimatschutz je budno na straži in ga nič ne bo moglo iznenaditi. Vemo, da se dela na tem, da bi se ohranila Dollfussova Avstrija in preprečile boljševiško demokratske zmešnjave, toda bodoči dogodki bodo vendarle zahtevali trdnih živcev. Nekdo jih bo pač moral izgubiti. Gotovo je le eno, da živcev ne bo izgubil Heimatschutz.

Južna Afrika se oborožuje

Capetown, 18. maja. o. Vojni minister Južno-afriške unije Birow je pred dnevi na nekem zborovanju govoril o zgraditvi velikega vojaškega pomorskega in letalskega oporišča v Capetownu. Naglasil je, da so sestavljeni že vsi potrebni načrti. V Capetownu se bo vojno pristanišče zelo povečalo. Na kopnem se bodo okrog mesta zgradile velike trdnjave in letališča. V vojni luki se bo uredilo tudi posebno pristanišče za hidroplane.

Capetown naj bi postal Gibraltar Južne Afrike. To novo britansko vojno oporišče bo imelo v bodoče velik pomen. V primeru kake vojne bi lahko sovražnik prav lahko zaprl Sueški prekop in tedaj bi se moral ves promet med Evropo Indijo in ostalimi azijskimi ter avstralskimi deželami usmeriti mimo Capetowna. Če bi imela Anglija v Capetownu svoje trdno vojno oporišče, bi lahko obvladala tudi to pomorsko pot.

Minister Birow je kmalu nato odpotoval v Anglijo in je včeraj prispel v London. S seboj je odnesel vse potrebno gradivo za pogajanja z angleško vlado za zgraditev potrebnih naprav ki bi napravili Capetown za pomorsko in letalsko oporišče. Stroške za zgraditev trdnjav, letališč in pristaniških naprav naj bi krili Južno-afriška unija in Anglija.

Izprememba ustave v Rusiji

Moskva, 18. maja o. V Kremlju se je vršila pod predsedstvom Stajina seja posebnega odbora za ustavna vprašanja. Izdelali so besedilo mnogih izprememb sedanje ustave Sovjetske unije. V političnih in diplomatskih krogih se širijo glasovi, da bo prišlo do senzacionalnih izprememb v sovjetski ustavi v zvezi z novo gospodarsko politiko Rusije.

Ukinitev irskega senata

London, 18. maja. AA. Predsednik svobodne irske države De Valera bo že jutri ukrenil vse potrebno za ukinitev irskega senata. Načrt zakona, ki odreja ukinitev zgornje zbornice, je parlament izglasoval že pred 18 meseci. Opozicija senata se je temu upirala do decembra lanskega leta, ko pa je 15. decembra 1935 opustila svoje stališče, je bil De Valera po ustavi upravičen razpustiti senat v roku 60 dni. Razne neprilike v notranji politiki, med njimi odhod v Švico, kamor je moral De Valera oditi zaradi operacije na očeh, so odgodile izvršitev te odločbe. Tako je šele za jutri De Valera sklical skupno sejo senata in poslanske zbornice, ko bo sporočil obema zakonodajnima korporacijama sklep o ukinitvi senata.

Televizijska postaja v Parizu

Pariz, 18. maja. AA. Poštno ministrstvo je danes objavilo, da bo kratkem v Parizu urejena nova radijska postaja, ki bo obenem služila tudi za prenašanje slik. Postaja bo pričela poslovati 24. maja. Slike bo mogoče sprejemati s televizorji na daljavo 60 do 80 km.

Minister Cvetković v Sloveniji

Celje, 18. maja AA. Na svojem inspekcijskem potovanju se je po povratku z banovinske konference v Splitu danes dopoldne pripeljal minister za socialno politiko in narodno zdravje ter namestnik ministra pravde Dragiša Cvetković v Celje. Tu je izvršil inspekcijo upravnega in okrožnega sodišča, higienskega zavoda, bolnšnice in ustanov, ki spadajo v njegove resore. V vseh teh ustanovah se je g. Cvetković zanimal za stanje in za delo in je obljubil, da bo v mejah možnosti poskrbel, da se v najkrajšem času sezida sodna palača, kamor naj se preselijo vsa celjska sodišča.

Ministra g. Cvetkovića so pozdravili župan Mihelčič, šef higienskega zavoda dr. Rebernik, predsednik okrožnega sodišča dr. Vidovič in sreski načelnik dr. Zobec. Minister g. Cvetković se je posebno zanimal za šolsko polikliniko in za otroško kuhinjo, ki se vzdržuje iz sredstev Ni. Vel. kraljice Marije.

Iz Celja se je odpeljal minister Cvetković v Topolšico v državni sanatorij za tuberkulozne, kjer bo prav tako izvršil inspekcijo. Drevi se odpelje v Ljubljano kjer bo z banom dr. Natlačenom razpravljal zlasti o razširjenju ljubljanske javne bolnice.

Esperantski kongres v Ljubljani

Beograd, 18. maja. p. Za vse domače in tuje udeležence esperantskega kongresa, ki bo v Ljubljani od 29. maja do 2. junija je prometno ministrstvo dovolilo 50 odstotni popust za voznino na državnih železnicah.

Stavka tobačnih delavcev v Bolgariji

Sofija, 18. maja. b. Splošno udruženje delavcev je proglasilo stavko vseh tobačnih delavcev v Bolgariji. V poštev pride 20,000 delavcev, med njimi 8000 v Plovdivu. Policija je odredila obsežne varnostne ukrepe.

Beležke

Poskus za obnovo stikov v združeni opoziciji

Kakor je znano so po neuspelih pogajanjih za sestavo skupnega programa skoro popolnoma prenehali stiki med zagrebškim in beograjskim delom združene opozicije. Že pred mescem dni bi se bil moral zopet sestati skupni poslovni odbor združene opozicije. Sestanek se je odlagal od tedna do tedna in še danes ni prišlo do njega, obenem pa so tudi potihnile vse vesti o njem. Zato je zaenkrat položaj tak, da izgleda, kakor da sta se zagrebški in beograjski del definitivno razšla.

Sedaj poročajo iz Zagreba, da je tja prispel voditelj bivše zemljoradniške stranke in zastopnik te stranke v poslovnem odboru dr. Milan Gavrilović. Včeraj se je dvakrat sestal z dr. Mačkom dopoldne in popoldne, kaj sta govorila, seveda ni znano, splošno pa se smatra, da si je dr. Gavrilović nadel težko nalogo, obnoviti stike med opozicijskima krioma v Zagrebu in Beogradu. Ali se mu bo to posrečilo, je seveda veliko vprašanje.

Slovensko-hrvatski shod pristašev dr. Mačka

V Dubravi pri Zavrču, tik onstran slovensko-hrvatske meje, so slovenski in hrvatski pristaši dr. Mačka v nedeljo popoldne priredili veliko zborovanje, namenjeno njihovim somišljenikom iz obeh banovin. Shodu, ki ga je vodil kmet Dolanski z Vinice pri Ormožu, ze prisostvovalo okrog 5.000 ljudi, ki so prišli od blizu in daleč

z godbami, na vozovih, kolesih in peš. Med govorniki – bilo jih je 15 po številu – so bili tudi Slovenci nar. posl. dr. Dobovišek, haloški kmet Vindiš, Lubienski iz Jarenine ter visokošolci Ivan Kreft, Ban in Kerenčič, izmed Hrvatov pa je govoril tudi odposlanec dr. Mačka, samoborski poslanec prof. Tomašić. Posamezne skupine zborovalcev so nosile velike napise s političnimi gesli. Shod je potekel brez incidentov.

„Vreme" o staroradikalih

V nedeljski številki »Vremena«, ki ima odlične zveze z vodstvom JRZ, je bil objavljen uvodnik »Organiziranje JRZ«. V uvodniku se izraža nada, da se bo vršil kongres JRZ še ta mesec, najkasneje pa prve dni junija. Nato se uvodničar s psevdonimom »Politicus« ostro obračunava s pristaši glavnega odbora bivše Radikalske stranke ter jim očita, da so prvotno skupaj z dr. Stojadinovićem snovali JRZ, nato pa se odpovedali nadaljnjemu sodelovanju. Obširno razpravlja o njihovih potovanjih v Zagreb in stikih z dr. Mačkom ter končno trdi, da so poslali zadnje dni svojega odposlanca celo k dr. Krnjeviću na Dunaj. V zaključku zagotavlja »Politicus«, da se tudi v Beogradu politične prilike normalizirajo, odkar je bil izvoljen nov mestni odbor JRZ, ki mu predseduje sam ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović. S tem se je postavil Beograd na čelo pokreta JRZ v celi državi.

Velika javna dela v Bosni

Ban drinske banovine dr. Predrag Lukić je sklical izredno zasedanje banskega sveta, ki se bo vršilo 28. maja Na dnevnem redu je predvsem izdelava obsežnega načrta za izvedbo javnih del v toku proračunskega leta 1936/37. Kakor je znano je uspelo zastopnikoma bosanskih muslimanov, gg. ministroma dr. Spahu in dr. Behmenu dobiti razmeroma velike kredite za javna dela v drinski banovini, kjer se gradi cela vrsta velikih javnih del, med njimi nove železniške proge, ceste in mostovi. Poleg tega se vrše velike priprave za zgraditev modernega kolodvora v Sarajevu, ki bo stal okrog 30 milijonov dinarjev.

Klerikalizem in fašizem

Čeprav je dobra polovica Evrope katoliška je na kontinentu vendar razmeroma malo držav, kjer klerikalizem igra še vidno politično vlogo. A tudi tam, kjer jo igra, ne nastopa povsod enako. Niti v borbi med fašizmom in demokracijo ni enotno opredeljen. Dočim je v nekaterih državah propovednik demokracije in hud nasprotnik fašizma, je v drugih državah ne le zaveznik fašizma marveč celo sam njegov nosilec.

Najbolj vidna v tem pogledu je Avstrija. Tam je, kakor je čitateljem že znano, vodja klerikalne politike kancelar Schuschnigg izvagoniral svojega tekmeca podkancelarja Starhemberga ne le iz vlade marveč tudi iz vodstva »Domovinske fronte«, po fašističnem vzoru edino dovoljene politične stranke. Starhemberg je bil predsednik te stranke, sedaj pa je predsedstvo prevzel g. Schuschnigg sam. Ob tej priliki je imel kratek programatičen nagovor, v katerem se je med drugim zahvalil Starhembergu in zatrdil, da ga bo vezalo z njim tudi v bodoče zvesto sobojevništvo (Kameradschaft), ker imata oba isti življenjski cili: »samostojno, stanovsko razčlenjeno krščansko avtoritarno vodeno Avstrijo«.

Avstrijski klerikalizem je torej načelno zagovornik avtoritarne ali fašistične državne ureditve. Diktatura mu ni le začasno sredstvo, marveč načelo in cili. Pač zato, ker je nosilec diktature klerikalizem sam.

Narodni poslanec in občinski uslužbenec

»Obzor« poroča iz Beograda: »Narodni poslanec dr. Srpko Vukanović, član Jevtićevega kluba in sorodnik bivšega predsednika vlade Bogoljuba Jevtića, je odpuščen iz službe beograjske mestne občine. Odpust se utemeljuje s tem, da je inkompatibilno (nezdružljivo) biti narodni poslanec in istočasno občinski uradnik«.

Doslej še nismo slišali, da bi bila služba občinskega uradnika v nezdružljivem nasprotju s položajem narodnega poslanca. Ako bi ta teza obveljala, bi cela vrsta poslancev izgubila svoja službena mesta, ali pa bi morali odložiti mandate. Vsekakor tako stališče ni utemeljeno v nobenem zakonu. Ako pragmatika za občinske uslužbence v kaki občini izrečno ne določa te nezdružljivosti, se ž njo odpust iz občinske službe ne da utemeljiti ne pred javnostjo, ne pred sodiščem. Zato bo bržčas tudi beograjski primer imel še svoj epilog pred sodiščem, če za odpust posl. dr. Vukanovića res ni bilo drugega razloga kakor to, da je narodni poslanec.

Korupcijski proces po desetih letih

Beograd, 18. maja. p. Kmetijsko ministrstvo je pred desetimi leti določilo posebno komisijo, ki naj bi izbrala v državi najlepšo živino, da bi se porabila za pospeševanje živinoreje. Komisija je delovala od leta 1926 do 1928 in je po vsej državi izbirala plemensko živino. Pri njenem delu pa so se ugotovile neke nepravilnosti nakar je bila komisija suspendirana ter uvedena proti njej preiskava. Preiskava je dognala, da so bili falsificirani neki računi, tako da je bila država oškodovana za 1,677.266 Din. Člani komisije so bili zaradi tega postavljeni pred sodišče. Danes se je pričel proti njim proces. Eden izmed obtožencev, Podrumac, je med tem že umrl. Ostala dva dr. Božidar Popadić, vpokojeni svetnik kmetijskega ministrstva, in Dušan Starič, kmetijski svetnik banske uprave v Banjaluki, sta se zagovarjala tako, da sta zvračala vso krivdo na umrlega Podrumca o katerem pravita, da je imel nekak monopol na zbiranje plemenske živine in da je ta posel vršil tudi za druga ministrstva. Proces se jutri nadaljuje.

Podrobnosti o razbojniškem napadu na lovsko kočo pri Kutini

Zagreb, 18. maja. o. Ponedeljsko »Jutro« je kratko poročalo o razbojniškem napadu na lovce v lovski koči blizu vasi Obori pri Kutini. Roparji so ubili uglednega zagrebškega trgovca Martina Borovnika, ki je po rodu Slovenec. Maskirani razbojniki so se zbrali okrog koče in pričeli streljati skozi okno. Pri tem je bil Borovnik ranjen. Nato so vdrli v kočo ter z revolverji in noži napadli še šumarskega nadsvetnika Iliča in logarja Petrasa. Nadsvetnik Ilić se je takoj zavedel nevarnosti, se vrgel na tla in obležal kakor da je mrtev. Tako je ušel smrti. Borovnik in Petras pa sta se postavila razbojnikom v bran. Logarja so razbojniki z nožem težko poškodovali po glavi in po telesu. Borovniku pa je eden izmed njih zasadil nož v srce, da je izkrvavel. Razbojniki so nato pobrali vse orožje in strelivo ter pobegnili. Borovnikovo truplo so danes prepeljali v Zagreb, kjer bo jutri pokopan. Pokojnik zapušča ženo in tri otroke. Tudi težko ranjenega Petr[illegible] so prepeljali v Zagreb. Sedaj je v bolni[illegible] njegovo stanje pa je zelo slabo. Za razbojniki še ni nobenega sledu. Ljudje pravijo, da so se v okolici že ponovno pojavili. Danes so orožniki aretirali več oseb, ki jih imajo na sumu, da so bili v zvezi z razbojniki.

Zadeve učiteljstva meščanskih šol

Celje, 16. maja.

Učiteljstvo meščanskih šol dravske banovine je zborovalo v nedelio v Celju. Predsednik Anton Fakin, ravnatelj v Ljubljani je pozdravil med številnimi udeleženci zlasti referenta za meščanske šole g. Wagnerja Rudolfa, ki je zastopal bansko upravo, in predsednika Združenja nastavnikov meščanskih šol g. Rukavino iz Zagreba. Spomnil se je umrlega člana g. dr. Tomaža Romiha, ki je bil vnet šolnik in dober iskren tovariš. Njegov spomin so navzočni dostojno počastili.

Ker se pošiljajo od strani predsedstva vsem pododborom periodična dvomesečna poročila o delovanju sekcije je obnovil predsednik v svojem poročilu le najvažnejše. Društvo je napravilo za zboljšanje gmotnega položaja učiteljstva mešč. šol nešteto vlog in spomenico, ki jo je razmnoženo pravočasno predložilo vsem narodnim poslancem, senatorjem, obema slovenskima ministroma in banski upravi. Gmotni položaj učiteljstva meščanskih šol še ni urejen. Čeravno imajo učitelji meščanskih šol polfakultetno izobrazbo, to je dve leti višje pedagoške šole, so vendar v svojih prejemkih v primeri z učiteljstvom osnovnih šol za 200 do 300 Din mesečno na slabšem od njih. Ti imajo stanarino in kurivo, učitelji mešč. šol tega nimajo. Je nad 50 primerov, kjer službujejo na posameznih mešč. šolah učitelji usposobljeni za mešč. šole in učitelji iz osnovne šole; slednji imajo, čeravno so iste starosti, 200 do 300 Din mesečnih prejemkov več od učitelja mešč. šol. Društvo je izdelalo predloge za spremembo in dopolnilo uradniškega zakona ter jih poslalo na pristojna mesta. Ob sedanji reorganizaciji ministrstva prosvete zahteva društvo samostojen oddelek v ministrstvu prosvete in samostojen oddelek za meščansko šolstvo pri banski upravi.

Društvo je sodelovalo pri spomenici za ukinitev kuluka in se izreklo proti monopolizaciji šolskih zvezkov in knjig. Ukrenilo je vse potrebno, da se v prihodnji drž. proračun vnese potrebno resnično število mest v vse skupine, ki so predvidene po zakonu. Nadalje je društvo sodelovalo pri anketah za uredbo o učbenikih in za reorganizacijo vsega šolstva, ki naj se decentralizira in preuredi tako, da bo trajala osnovna šola od 7. do 11 st. leta (4 leta) enoten nižji tip srednje šole 4 leta (11 do 15. st. l.) in višja srednja šola 4 leta (15 do 19.) V splošni enotni nižji tip srednje šole naj se stopijo višje narodne, meščanske in nižje srednje šole. Te naj bi pripravliale za višjo srednjo šolo, ki naj bi se diferencirala v strogo znanstven, praktičen in strokoven tip. Temu primerno bi se morala reorganizirati še univerza. Slednjič je podal predsednik pregledno stanje učiteljstva meščanskih šol v dravski banovini in napravil paralelo s stanjem v državi ter tako celotno orisal sedanje gmotno stanje.

G. Rukavina je povedal, da je podpisan pravilnik o javni oceni in disciplinskem postopku učiteljstva meščanskih šol ter da je minister prosvete sprejel nove učne načrte, ki stopijo v veljavo za I. razred že s prihodnjim šolskim letom. Pravilnik o socialnem fondu Viteškega kralja je prebral g. Rode iz Maribora. Člani prispevajo v ta fond po 1 Din mesečno. O anketnem projektu novih učnih načrtov kakršne želi imeti učiteljstvo v dravski banovini je poročal g. Žerjav, o anketnem projektu zakona za mešč. šole pa g. Lajovic. Po stvarni debati se je sklenilo, da bo sekcija oba projekta še redigirala in ju predložila odločujočim. Prepisi se pošljejo JUU in profesorskemu društvu zavoljo načela skladnosti vsega šolstva.

Letošnji kongres ZUMS, ki bo predvidoma v septembru, naj med drugim razpravlja tudi o vzornem meščanskem šolstvu. Referat o tem bo imel g. Žerjav. Določilo se je število delegatov za kongres. Sprejeto je bilo še mnogo predlogov, ki se tičejo pouka in šole same.

Siednjič je tovariš Korošec poročal o mladinskem listu »Razori«.

Tržiške občinske zadeve

Iz Tržiča nam pišejo:

Nedavno je bila seja obč. odbora. Župan Globočnik je pojasnil da še ni mogel predložiti proračuna za leto 1936-37., ker zaradi odsotnosti g. Andreja Grasenerja še ni dosežen sporazum s tvrdko Glanzmann & Gassner o njenem posebnem prispevku k občinskim stroškom, pogajanja pa so na najboljši poti, in bodo kmalu zaključena. Občina je poslala na sresko načelstvo protest proti otvoritvi prodajalne tvrdke Bata v Tržiču; dobila je odgovor, da sresko načelstvo nima zakonite možnosti, zabraniti otvoritev prodajalne. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu (SUZOR) je dovolil občini posojilo 1.5 milijona dinarjev. Ta znesek namerava občina porabiti za nakup bivše Mallyjeve čevljarske tovarne, ki bi se preuredila za mestno hišo. Občinski odbor je nato sprejel še več sklepov lokalnega značaja, v tajni seji pa rešil nekaj prošenj za koncesije in podpore.

Tržičane najbolj zanima nakup bivše Mallyjeve tovarne za občinsko hišo. Mnenja o tem so deljena. Nekateri pravijo, da je zadnji čas, da pride mesto do lastnega občinskega upravnega poslopja. Na tem stališču stoji tudi večina občinskega odbora, ki je v principu že sklenila, da se hiša kupi. Drugi meščani zopet ugovarjajo in pravijo, da bi bilo boljše, ako bi se sezidala nova šola, stara šolska poslopja pa porabila za občinske in druge urade. Trdijo tudi, da je poslopje, ki naj bi se kupilo, mnogo izgubilo na svoji vrednosti, odkar je pogorelo. Razumljivo je zato, da se vodi med Tržičani o tej stvari velika polemika.

Zmaga Jugoslavije v Davis copu

Zagreb, 18. maja. o. Danes sta se na igrišču ATK na Šalati vršili zadnji dve single igri v tekmovanju za Davisov pokal med našo državo in Češkoslovaško. Po včerajšnjem porazu naših igračev v doublu se je splošno menilo, da bo Jugoslavija danes dobila samo še eno točko ter bi po tem Češkoslovaška zmagala s 3:2.

Prišlo pa je drugače. Oba naša zastopnika Punčec in Pallada sta premagala svoja nasprotnika Hechta in Sibo. Zlasti je treba podčrtati sijajno zmago Punčeca nad najboljšim češkoslovaškim igralcem Hechtom.

Rezultati so bili: Punčec - Hecht 6:3, 4:6, 1:6, 6:4, 6:2. Pallada - Siba 6:3, 6:2, 6:3.

Končno stanje je torej 3:2 za Jugoslavijo. Naša država si je torej priborila pot v naslednje kolo, v katerem bo igrala v Zagrebu s Francijo.

Dunaj, 18 maja. w. Danes se je nadaljevalo tekmovanje za Davisov pokal, in sicer včeraj prekinjena igra med Bawarowskim in Hebdo. Hebdo je zmagal v današnjem setu s 7:5. Včeraj pa je igra dala 6:0, 2:6, 4:6, 6:1. Z ozirom na to je Hebda priboril Poljski eno točko. Drugo igro je dobil Metaxa proti Tloczynskemu s 6:4, 6:8, 3:6, 7:5, 6:3. Ker je Avstrija zmagala v doublu, je končno stanje 3:2 za Avstrijo.

Dva velika šahovska turnirja

Moskva

Moskva, 18. maja. Senzacija III. kola je bila Rogozinova zmaga nad velemojstrom Flohrom. Capablanca je porazil Rjumina, dr. Lasker Eliskasesa, Botvinik pa Lilienthala. Partija Löwenfisch—Kan je bila remis.

V nedeljo se je igralo IV. kolo. Partije Kan—dr. Lasker, Eliskases—Botvinik in Rjumin—Lilienthal so bile remis. Ostali dve partiji sta bili prekinjeni. Flohr ima nasproti Löwenfischu slabšo pozicijo, Capablanca pa ima kot črni proti Rogozinu dva kmeta več in bo najbrž dobil partijo.

Stanje po 4. kolu: dr. Lasker 2½, Botvinik, Capablanca, Löwenfisch 2 (1), Ragozin 1½ (2), Kan 1½ (1), Lilienthal 1½, Flohr, Rjumin 1 (1), Eliskases 1.

Nauheim

Nauheim, 18. maja. Tu se je v nedeljo pričel mednarodni šahovski turnir, na katerem sodeluje tudi jugoslovenski velemojster dr. Vidmar. Razen njega igrajo od inozemcev še bivši svetovni prvak dr. Aljehin, Holandec Van den Bosch, Estonec Keres, Šved Stahlberg in Nemci Ahues, Bogoljubov, Heinicke, Rellstab in Weissberger.

V I. kolu je Bogoljubov podlegel Ahuesu dr. Vidmar je remiziral s Stahlbergom. Partije dr. Aljehin—Van den Bosch, Heinicke—Weissberger in Keres—Rellstab so bile prekinjene.

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Polagoma bolj vedro, zmerno hladno, toda stalno vreme

Dunajska vremenska napoved za torek: V južnih Alpah menjajoče se oblačno, soparno, možnost neviht, na vzhodnem robu Alp oblačno, soparno, mogoče ponekod nekoliko dežja, v severnih Alpah večinoma jasno, mogoče južni veter in toplo.

Naši kraji in ljudje

Dva znanstvenika iz Prage

Beograd, 18. maja.

Danes sta prispela v Beograd dva odlična predstavnika Masarykove akademije dela v Pragi gg. inž. Stanislav Spaček in dr. Ivan Žmavc. V Beogradu bosta imela tri predavanja o znanstveni organizaciji dela, nato odpotujeta z istim namenom v Zagreb in v Ljubljano. Ob njunem prihodu objavlja »Politika« daljši članek o Masarykovi akademiji dela, ki je pri nas še malo znana. Osnovana je bila v Pragi z zakonom leta 1920. Njen namen je, da sistematsko proučuje in znanstveno organizira tehnično delo na vseh popriščih gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja. Njena denarna sredstva so velika, saj jo je prvi podpri prezident Masaryk, ki je prispeval milijon Kč, sledile so subvencije državnih in zasebnih ustanov te vrste na svetu.

Dve leti po ustanovitvi je akademija dala pobudo k prvemu mednarodnemu kongresu za znanstveno organizacijo dela v Pragi. Kongres je dal pobude k reviziji raznih metod dela, k reformi šolstva in uprave, k reguliranju proizvodnje in razdelitve dobrin. Osnovani so bili nacionalni komiteji in slednjič mednarodni zavod za znanstveno organizacijo dela v Ženevi. Sledilo je še šest kongresov, poslednji je bil lani v Londonu. Masarykova akademija je ustanovila že veliko število zavodov, med njimi vzorni psihotehnični institut v Pragi. Redno izdaja veliko število publikacij in razpošilja izven države elito gospodarskih in kulturnih delavcev ČSR.

Tako prideta v Jugoslavijo dva ugledna predstavnika akademije, da nas seznanita z metodami dela in dosedanjimi uspehi v pogledu znanstvene organizacije dela na Češkoslovaškem in drugod po svetu. Inž. dr Stanislav Spaček je svetnik v ministrstvu javnih del v Pragi. Bil je profesor tehnike in nekaj časa tudi legacijski svetnik poslaništva ČSR v Washingtonu. Njegovo znanstveno delo je veliko in je zlasti posvečeno znanstveni organizaciji dela na poprišču tehnike. Akademija ga šteje med svoje ustanovitelje, a kot častni član pripada raznim svetovnim znanstvenim organizacijam. Življenje in delo drugega odposlanca Masarykove akademije g. dr. Ivana Žmavca pa je zlasti Slovencem dobro znano, saj je naš ožji rojak in je »Jutro nedavno objavilo razgovor svojega praškega dopisnika s tem odličnim predstavnikom slovenske inteligence v bratski republiki. Dr. Stanislav Spaček bo v Jugoslaviji predaval o znanstveni organizaciji dela in državni obrambi ter o znanstveni organizaciji dela v kmetovalstvu, a dr. Ivan Žmavc bo razpravljal o znanstveni organizaciji dela in narodnem blagostanju.

Inž. Rudolf Kavčič, pomočnik želez. ravnatelja

Ljubljana, 18. maja

Inž. Rudolf Kavčič je bil te dni postavljen za pomočnika železniškega ravnatelja v Ljubljani. Na odgovorno mesto je prišel po zaslugah mož, ki je že mnogo dobrega ustvaril v pred našemu železniškemu prometu. Ljubljančan je, rodil se je 15.

aprila 1885. Ko je dovršil realko, je šel študirat v Gradec, kjer je bil 1907. diplomiran za gradbenega inženjerja. Odločil se je za ljužno železnico in je takoj sodeloval pri obnovi proge od Zidanega mosta do Ljubljane. Kmalu pa je prešel k ravnateljstvu za gradbo novih železnic na Dunaju, kjer je ostal do prevrata. Sodeloval je pri gradbi belokranjske železnice, nato v vojni dobi pri gradbi dalmatinske železnice, slednjič je kot šef sekcije v Vitkovicah izdelal vse načrte za tretji in četrti tir proge od Dunaja do Krakova. Zadnje leto vojne je bil šel gradbe nove proge od Logatca do Ajdovščine in ko je ravno pričel vrtati tunel pri Logatcu, je nastopil preobrat. Po uedinjenju ga je pozvala narodna vlada v Ljubljani k železniškemu ravnateljstvu za podnačelnika gradbenega oddelka. Leta 1921. pa ga je ministrstvo za promet imenovalo za šefa sekcije za nove gradbe železnic. Trasiral je proge od Šent Janža do Sevnice, od Ormoža do Murske Sobote in iz Kočevja v Vrbovsko ter iz Črnomelja na Lukov dol. Jeseni 1923. je sodeloval kot delegat v komisiji za podržavljenje južne železnice. Leta 1927. je bil postavljen za šefa vzdrževanja prog, naslednje leto pa za šefa konstruktivnega odseka pri gradbenem oddelku ljubljanske direkcije.

Odkar je stopil v železniško službo je inž. Kavčič poglabljal svoje znanje in si širil obzorje. K njegovi široki strokovni izobrazbi je zlasti pripomoglo studijsko potovanje, ko se je od 1910. do 1914. mudil v Nemčiji, Belgiji, Franciji, Italiji in Anglji. Po prevratu pa se je izven službe vneto posvetil projektiranju naših prog in je do vseh podrobnosti proučil traso Črnomelj—Ogulin. Z inž. Klodičem in prof. Hrovatom je sodeloval pri izdelavi načrta Ogulin—Drežnica—Vinodol—Sušak po katerem ga je najbolj spoznala širša naša javnost. Odlične sposobnosti je vedela ceniti tudi naša univerza, kjer na tehnični fakulteti že od 1926. predava kot honorarni docent o predorih in kolodvorih.

Dve žrtvi tihotapstva na Notranjskem

Eden smrtno zadet v glavo, drugi v trebuh

Lož, 18. maja.

Pri Lačniku, komaj nekaj korakov onkraj meje, je davi spet prišlo do nesrečnega incidenta med dvema našima tihotapcema in italijansko finančno stražo, pri katerem je bilo eno mlado življenje izgubljeno, drugo pa je obviselo na nitki.

Žalostne gospodarske razmere ki so zavladale v obmejnih krajih po uveljavljenju sankcij, so še v veliki meri stopnjevale ogenj tihotapske strasti, ki tli v obmejnem prebivalstvu, in v tem času, odkar se je na meji zavrl legalni promet, postajajo vzdržema številnejši primeri, ko naši ljudje na tihem spravljajo živino preko meje. Takšen nedovoljen import je enemu delu gospodarstva v sosedni državi brez dvoma dobrodošel, saj sta postala živina in meso po gospodarski zapori v Italiji redka dragocenost, s kakršno se lahko delajo dobičkanosne kupčije, italijanska državna oblastva pa te vrste trgovino na vso moč preganjajo, ker dvigajo tihotapci za svoje blago lepe denarje in potem na nedovoljen način izvažajo lire. Čeprav je ljudem dobro znano, da je meja na naši, zlasti pa še na italijanski strani nadvse skrbno zastražena, in čeprav ve ljudski glas pripovedovati, da italijanski finančni stražniki človeku, ki ga zasačijo na skrivnem prehodu, dandanes nič več ne kličejo običajnega »Stoj!«, temveč da kar brez besede streljajo nanj, tihotapski promet nikakor ne pojenja, in kakor sodijo nekateri, spravijo ali vsaj skušajo spraviti naši tihotapci na teden po 20, 30 pa tudi do 50 konj na tihem v Italijo.

Tako sta se te dni odpravila tudi 19-letni posestnikov sin France Perušek iz Podcerkve pri Ložu in njegov tovariš, po domače Andrejačev z Gorenjega Jezera, s tremi konji proti Pivki. Konje sta kmalu oddala in davi sta se z lepim izkupičkom — saj vrže takšna kupčija tihotapcu okrog dveh jurjev čistega dobička od vsakega repa — vračala proti domu. Tik meje sta pri Lačniku naletela na italijanskega finančnega stražnika, ki ju je hotel ustaviti, a fanta, ki sta čutila, da jima je samo še nekaj korakov do meje, sta se spustila v beg. **Stražnik je streljal za njima in zadel Andrejačevega v glavo, da se je na mestu zgrudil mrtev, Perušek pa je dobil strel v trebuh. Njemu se je posrečilo, da je v skokih presegel mejo, kjer je prav tako obležal v krvi.** Naši obmejni stražniki so na strele na italijanski strani prihiteli in pobrali ranjenca, nato pa so ga nezavestnega odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Njegovo stanje je prav resno.

Potreben pouk o tujskem prometu

Izvrstno uspel celodnevni tečaj na Ljubnem

Na Ljubnem v Gornji Savinjski dolini je bil v četrtek celodnevni tujsko prometni tečaj, ki ga je priredila banska uprava. Tečaj je trajal od 8. do 17.. Le opoldne je bil majhen presledek. Da je bila takšna prireditev že nujno potrebna, je pokazalo naravnost ogromno število udeležencev, ki so prišli iz Gornjega grada, Luč, Solčave, Mozirja ter iz Ljubna samega in okolice. Število tečajnikov se je sukalo okrog 100. Mnogo so pripomogle k tako rekordni udeležbi gojenke in učiteljice gospodiniske šole, ki so ves dan pozorno sledile predavanjem. Takšna osredotočena pažnja ni bila pretežka, ker so poskrbeli odposlanci banske uprave, da je bila vsa stvar na moč zanimiva. Prvi je referiral g. Joško Sotler, tujsko prometni referent pri banovini. Tema njegovega poročila je bil: Tujski promet v teoriji in praksi, njegov narodno in zasebno gospodarski pomen, organizacija znanje in veščine izvršujočih organov. V dolgem, izčrpnem in poljudnem poročilu je osvetlil vprašanje tujskega prometa in je pri tem pokazal na marsikatero pomanikljivost in potrebo. Nekaj paberkov naj navedem: Gostilničarji bi lahko izdali skupen prospekt, v katerem bi priobčil vsak svoj oglas! Nujna je širokopotezna časopisna reklama. Informacijsko službo je treba dobro organizirati, da ne bodo begali tujci od enega do drugega, hoteč poizvedeti za gostilne, cene, vozni red avtobusov in vlakov, za izlete, razne zanimivosti itd. Na mestu je prijaznost do tujcev; ali ne hlapčevska, niti ne vsiljiva, temveč ona, ki izvira iz zavesti, da je treba nuditi letoviščaru, ki je prišel za kratko uživat k nam svoj prosti čas, čim več udobnosti. Najbolj pa je treba posvečati pozornost higieni v letoviščarskih krajih (nič manj seveda tudi drugod!). Škropljenje cest, čistoča hiš zunaj in znotraj, stranišča (kljub napredku zdravstvenih razmer so ta še vedno v obupnem stanju!), kanalizacija (žalosten primer v tem pogledu je bil kanal, ki ga je napravila l. 1932 banovina v Mozirju pri popravljanju ceste; na glavni kanalni vod so namreč prilepili samo eno odvodno cev katerih bi rabili okrog 30 m, pa jih niso imeli: voda ni imela nikakšnega odtoka in se je zato cedila tudi v blizu stoječi občinski vodnjak!). Javni vodnjaki in vodovodi — vse to so zadeve, ki jih je treba zagrabiti na pravem kraju.

Drugi predavatelj je bil banski svetnik g. dr. Pfeifer, ki se je pobavil z vprašanjem avtobusnega prometa, o njegovem pomenu, o pogojih za razvoj ter o obveznostih avtobusnih podjetnikov. Razdrapan in zanemarjen avto ne bo navdušil letoviščarja, da bi si privoščil kakšno vožnjo. Čistega in vabljivega avtomobila (ki bo letoviščarju, kateri je s tem, da je plačal voznino, že itak zavarovan za 25.000 Din, nudil polno jamstvo za srečen izid vožnje) se bo vsakdo prav rad poslužil!

Popoldne je predaval g. Lap ravnatelj mestne vrtnarije v Ljubljani. Pred zvestimi poslušalci je razvil sliko kraja, polnega drevesnih nasadov, krasno urejenih vrtov, vabljivih, z nageljčki in drugim cvetjem okrašenih oken, prijaznih klopic na mestih, od koder ima oko prelep razgled, shrambo z dobrotami vloženimi v steklenice in drugih sličnih neizbežnih »malenkosti«. Da bi videli kako so žarele dekletom oči, ko je pripovedoval g. Lap o najrazličnejših možnostih vrtnarskega udejstvovanja. Pa v Savinjski dolini so po njegovem mnenju dani vsi pogoji za krasno uspevanje cvetic! Nič drugega ni treba kakor pridnih rok in precej ljubezni do cvetk!

V poznih popoldanskih urah je govoril še g. Boris Wenko, sreski kmetijski referent, o odnosih kmetskega prebivalstva do tujskega prometa in obratno. Zanimiva in gospodarsko nadvse važna so bila njegova razglabljanja in bi jih bilo vredno zapisati - ker bo pa imel g. inž. prihodnji mesec sličen in še obširnejši referat v Mozirju, bomo pač takrat o tem poročali. — Tečaj je povsem uspel. O tem je pričalo veliko zadovoljstvo vseh udeležencev ki so izrazili željo, da bi se naj slične prireditve še ponovile. Kakor je upati se bo ta želja uresničila. V bodoče pa se bodo vršili samo posebni tečaji. Banovina, ki je celotno prireditev aranžirala, je lahko z uspehom prav zadovoljna.

Kino Union, tel. 22-21
DANES nepreklicno poslednjič ob 16., 19.15 in 21.15 uri
Hotel Savoy 217
Hans Albers, Brigita Horney, Käthe Dorsch
Film, ki žanje uspeha in ugaja občinstvo po vsem svetu in tudi pri nas! Ne zamudite!

Odolova zobna nega je najboljše varstvo pred boleznimi!
ODOL

Po 22 letih v grobu odkrit umor

Maribor, 18. maja

Danes je na studenškem pokopališču prekopaval grobar stare grobove. Ko je prišel do groba Marije Rauševe, ki je umrla l. 1914. v nekdanji Schmittgasse v Studencih in odprl že napol strohnelo krsto, je opazil v spodnjem delu trebuha okostnjaka zapičene gnojne vile. Grobar je o tem obvestil orožnike, ki so zadevo prijavili državnemu tožilstvu, ki bo sedaj odločilo ali naj se vzlic zastarelosti poizvedbe glede skrivnostne smrti pokojne Marije Rauševe, ki je umrla v visoki starosti 82 let. Najdba je seveda povzročila v Studencih majhno senzacijo in ljudje zdaj živahno komentirajo zagonetni dogodek. Čujejo se razna mnenja, vendar ni verjetno, da bo po 22 letih uspelo pojasniti skrivnostno smrt Marije Rauševe.

Na vseh štirih koncih je pričelo goreti

Kamnik, 18. maja

Snoči okrog 22. je pričel goreti hlev pri posestniku Francu Prusu v Košišah pri Kamniku. Ves hlev je bil na mah v plamenu in je pogorel do tal. Zgorelo je tudi vse seno, slama, gospodarsko orodje in v plamenih je našel smrt tudi en vol. Škoda znaša okrog 40.000 Din, a posestnik je bil zavarovan le za 25.000 Din. Na gašenje sploh ni bilo mogoče misliti, ker je hiša popolnoma na samem in daleč od vode.

To je že drugi požar v okolici Kamnika in zato je utemeljen sum, da nekdo požiga, kar dokazuje tudi sam način požara. Hlev je namreč začel goreti hkrati na vseh štirih straneh. Posestnika ni bilo doma, ostali domači so se pa strahoma razbežali. Orožniki so uvedli preiskavo.

Lepo narodno slavje v Rušah

Maribor, 18. maja.

V nedeljo so Rušani na zelo slovesen način proslavili 70 letnico Bralnega društva, ki je bilo ustanovljeno kot prvo kmečko bralno društvo na bivšem slovenskem Štajerskem v časih, ko je slovenski človek roboval na svojim zemlji nasilnemu tujcu. Starodavne Ruše so bile v zastavah in zelenju ter so prisrčno sprejemale drage goste, predstavnike obmejnega nacionalnega življa, številne stare borce, ki so prišli iz Maribora in drugih krajev. Godba ruške gasilske čete je rano zjutraj priredila budnico, ob 11. pa je bila na ruškem pokopališču slovesna počastitev spomina dveh slovenskih prvoboriteljev in ustanoviteljev Bralnega društva Davorina Grizolda in župnika Božidarja Vurcerja. Po opravilu v pokopališki kapelici je spregovoril ob grobu obeh velikih pokojnikov g. Tomaž Stani in položil krasne vence. Ruško pevsko društvo pa je ubrano zapelo spominsko žalostinko.

V Sokolskem domu se je vršila popoldne prisrčna slovesnost, na katero so prihiteli vsi Rušani in številni kulturni delavci iz Maribora. Slavnostni nagovor je imel g. Tomaž Stani. Orisal je pomen jubileja in zasluge mož, ki so se neustrašno postavili v bran za pravice slovenske besede na slovenski, po tujcu ogroženi zemlji. V imenu ZKD je pozdravil zbor predsednik g. **Janko Pire**, ki je obenem iskreno čestital k jubileju in bodril k nadaljnjemu delu. V imenu ruške občine pa je pozdravil manifestante župan g. Davorin Lesjak in v svojem nagovoru s ponosom poudaril, da so bile Ruše vedno prve, ko je šlo za narodno stvar in da so dale pobudo drugim krajem na slovenskem Štajerskem. Govorom in pozdravu je sledil nastop domačega orkestra in pevskega društva, nato pa uprizoritev enodejanke »Berite novice« v režiji g. Tomaža Stanija. Igralci, člani Bralnega društva, so nastopili pri igri v kostumih iz dobe pred 70 leti. Po igri pa se je razvila v prostornem Sokolskem domu prisrčna zabava ob spominih na hude boje in zmago, iz katere se je rodila naša narodna svoboda.

V Benetkah je umrl dr. Alojzij Res

Iz Benetk je prispelo žalostno sporočilo, da je tam umrl za posledicami srčne bolezni profesor na ondotni trgovski akademiji dr. Alojzij **Res**. Njegove telesne ostanke bodo na pokojnikovo izrecno željo prepeljali v Gorico in jih tam položili k večnemu počitku.

Dr. Res je bil naše krvi in našega duha ter se je začel uveljavljati v javnosti že pred svetovno vojno, posebno pa med njo, ko je izdal zbirko črtic s fronte pod naslovom »Ob Soči«. V brošurici je opisal trpljenje, ki ga je kot vojak sam srečaval na fronti in v njenem zaledju. Po vojni je nekaj časa študiral na univerzi v Zagrebu. Pozneje je objavljal članke in razprave v revijah. Pisal je posebno mnogo o umetnostni zgodovini. L. 1921, ob šeststoletnici Danteja, je izdal pri Kleinmayrju in Bambergu v Ljubljani znamenito Dantejevo monografijo, ki je izšla pri nas v slovenščini, v Gorici pa v italijanskem jeziku ter pomeni največji doprinos raziskovanju Dantejevega dela v naših krajih. Kmalu nato si je odprl pot do profesorske službe na trgovski akademiji v Benetkah, kjer je predaval slovenščino, srbohrvaščino in literaturo obeh jezikov. Bil je vnet pospeševatelj kulturnih stikov med Jugoslavijo in Italijo.

V Benetkah si je mladi znanstvenik postavil lično vilo na Lidu, kamor so radi prihajali vsi rojaki, ki so se po kakršnem koli poslu mudili v področju nekdanje doževe moči. Napori, ki jim je bilo izpostavljeno življenje in delo dr. Resa, so kmalu jeli izpodkopavati njegove mlade moči. Pešati mu je začelo srce. Svojci in prijatelji so storili vse, da bi mu olajšali stanje in so menili, da se jim bo posrečilo odvrniti najhujše zlasti spričo dejstva, da se je zavzel za bolehajočega profesorja neki specialist za srčne bolezni iz Mannheima, ki ga je povabil v svoje zdravilišče v Nemčijo. Toda dr. Res je podlegel, preden je mogel nastopiti to pot in ni utegnil priti niti v Jugoslavijo, katere si je ravno med boleznijo spet močno zaželel. Naša znanost izgublja v osebi dr. Resa zelo agilno mlado moč. Njegovi družini — pokojnik zapušča soprogo in tri otroke — izrekamo iskreno sožalje!

Ob zlatem jubileju Vrhovčeve „Ljubljane“

Lani in letos je že petdeset let, odkar je podaril Ivan Vrhovec (1853-1902), rojak s Spodnjih Poljan kot 32-letni profesor rodnemu mestu svoja prva tiskana dela o ljubljanski preteklosti.

Zgodilo se je komaj par let potem, ko je dobila Ljubljana za vedno župana slovenske narodnosti. Tedaj se je slovenski sin bele Ljubljane kot prvi zaril kakor črv v zatohle prostore mestnega arhiva in spravil iz njih na dan podatke o stari Ljubljani. »Topografiški opis Ljubljane in zgodovina ljubljanskega mestnega zastopa v minulih stoletjih« ter »Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih«, ti dve knjigi mu je dala na svetlo v letih 1885. in 86. Matica slovenska. Nemško delo »Die wohllöbliche landesfürstliche Hauptstadt Laibach« pa je bil izdal pisatelj v samozaložbi, potem ko se mu je na njegov inseratni poziv v LZg 15. maja 1886 priglasilo zadostno število naročnikov.

To so bile prve obširne monografije o glavnem mestu slovenskega naroda, zajete naravnost iz obilnih prvih virov zgodovine. »Naposled je našla tudi slovenska Ljubljana svojega zgodovinarja«, tako je vzkliknil že tedaj K. Sket.

Ta jubilej ljubljanskega zgodovinopisja bi bil malone ušel neopažen mimo naših oči. In vendar smo Vrhovcu dolžni mnogo neprisiljene hvale vsi prijatelji in raziskovalci preteklosti našega mesta in slovenskega naroda sploh. Saj njegove tri imenovane knjige so bile naše prvo berilo in so nam še danes važna pobuda nadaljnjemu razmišljanju o vprašanju Ljubljane in slovenskega naroda. Še večja je Vrhovčeva zasluga, da je pokazal svojim naslednikom edino pravo pot, pokazal na vire, ki jih ne bo mogoče nikoli izčrpati do dna. Samozavestno in ponosno je napisal v enem predgovoru: »Poskusil sem storiti, kolikor sem mogel... stopil sem na pot, po kateri ni hodil pred mano še nihče«.

Težko in trnjevo je bilo to delo. Mož si je moral skozi v pravem pomenu besede nakopičene, v največjem neredu pomešane listine najrazličnejših stoletij delati gaz brez vsakega kažipota. Njegov sijajni zgled v gladko ko roman tekočem slogu je dvignil k raziskavanju nekaj naših pisateljev že pred vojno. Vendar razen nekaj razprav zlasti njegovega sošolca, lani umrlega Ivana Vrhovnika, ni bilo še nikogar, ki bi se bil postavil ob stran Ivana Vrhovca s tako obsežnimi tiskanimi deli, kakor so njegove tri jubilantke.

Šele povojna doba je dala par znanstvenikov, od katerih smemo to z gotovostjo pričakovati. Ljubljanski mestni arhiv namreč kmalu ne bo več najbolj zanemarjeni del mestnih uradov. Iz proslulih prostorov mestne hiše je že izseljen ter je njemu in bodočemu mestnemu muzeju v prvi vrsti posvečena lepa, zračna palača v Gosposki ulici. Njegovi zakladi, ki se urejajo že od l. 1866, bodo naposled spravljeni v potrebni red po dobro premišljenih načrtih pok. prof. Fr. Komatarja. Dejanska posledica

tega pa bo, da bo začelo naglo rasti tudi število raziskovalcev ljubljanske preteklosti.

Do tu je vse lepo in prav ter moramo le ugotoviti velik napredek. Kaj bridko razočaranje pa čaka idealista, ki bi pritiskal na kljuke in ponujal v natis kakršenkoli rokopis o Ljubljani, za knjigo, ki bi bila tako obsežna, kakor so bile pred pol stoletjem knjige Vrhovčeve.

Naši sosedje, Tržičani in Kranjčani, bodo še letos dočakali o svojih mestih dve temeljiti knjigi zgodovine izpod peres župnika V. Kraglja, oziroma prof. drja J. Žontarja. Prvo delo bo založil župnijski urad v Tržiču, izdajo Zgodovine mesta Kranja pa so vse hvale vredno omogočili mestna občina ter posamezni zavodi in meščani Kranja z zbirko vsote 28.000 Din.

Tako delajo »rodoljubi z dežele«, ki se jim v Ljubljani tako radi posmehujemo. Ponudi pa višji ljubljanski družbi kak sličen rokopis o Ljubljani, pa se boš prepričal, da je pridevek babačev v najboljšem pomenu za Kranjčane čisto na mestu, Ljubljancem pa da res še danes ne pristoja noben pridevek bolje kakor »zaspanci« stare naše narodne pesmi. Matica slovenska ti bo pokazala pot v Akademsko založbo, ta zopet v Muzejsko društvo za Slovenijo, od tu pa boš naposled napoten k mestni občini ljubljanski, češ, ta je v prvi vrsti poklicana, da izda knjige o Ljubljani.

Idealist se podviza tjaka. Če ti je prevzel rokopis sam g. mestni župan, ga bo zaklenil v županso miznico ter ga boš prav gotovo dobil nazaj šele ob spremembi mestnega režima, ko se miznice praznijo. Če pa zaupaš rokopis kakemu uglednemu članu kulturnega odbora občinskega sveta, ga bo ta pač prebral. Naposled pa boš slišal izjavo: »Prav zanimiva stvar! Toda kulturni odbor se je postavil enkrat za vselej na stališče, da celotnih knjig o Ljubljani občina ne bo izdajala nobenih, tiskala bo zgolj kratke sestavke v Kroniki slovenskih mest.

Ko si napravil toliko potov in doživel tolika razočaranja, ti bodo prišli na misel Prešernovi verzi: »Slep je, kdor...«. Svoje ljubljeno dete, rokopis, pa boš odložil doma v temen kot in ga varno zadelal, da se mu ne bi še kdaj zahotelo na beli dan.

Dragi kolega Vrhovec, ti si bil še toliko srečen, da si pred 50 leti našel v Ljubljani toliko dobrih Ljubljančanov, da so naročili Tvoje knjige in Ti jih tudi plačali. Povprašaj pa Ivana Vrhovnika, svojega prijatelja iz mladih dni, pa boš slišal o njegovih sedmih rokopisih prav žalostne zgodbe. V Vrhovnikovi poslednji želji in volji, naj njegove rokopise hrani Državna knjižnica, zveni nam, njegovim častilcem, njegovo do smrti zatajevano trpko spoznanje, da Ljubljana res ni več bela, razočaranje, kakršnega menda še ni bilo usojeno doživeti nobenemu zgodovinarju tako velikega mesta, kakor je Ljubljana, še manj pa kakemu častnemu meščanu.

Oče slovenskega naroda Janez Bleiweis je napisal pred 86 leti besede: »Ljubljana je po geografiji središče slovenskih dežel, le škoda, da tudi sicer ni«. Pa naj na vse povedano kdo poreče, da to mnenje ne drži še danes ko pribito. —a.

Domače vesti

Svoboda in denar

V nedeljskem »Slovencu« se je zopet oglasil znani njegov sotrudnik Frtačku Gusti in napisal nekaj tehtnih besed o korupciji in izmikanju javnega denarja. Pri tem prihaja do naslednjih zanimivih ugotovitev:

»Seveda ne bomo odnesli Slovenci rekorda pri iz mikanju. Kako naj ga le? Pri nas so pač blagajne prešibke, Milijončkov še nobena naša blagajna niti od blizu ni videla. Ali pa ga je morda videla samo tako mimogrede, ko je odromal. Prav za prav nam sploh ni dosti za tiste milijončke. Samo, da imamo svobodo, pa smo zadovoljni. Mi nismo ravno požrešni na denar. Sicer bi nam že prišel včasih kak krajcar prav za kako regulacijo, ali kaj drugega, če bi ga nam ravno nazaj dali. Ampak posebno se pa za to tudi ne potegujemo. Svoboda je pa lepa stvar, kakor pravijo ljudje. Seveda jim moram verovati, ker je dobro ne poznam. Enkrat nam jo je že gospod Vavpotič naslikal na znamke, pa se mi ni zdela prava. Lepo vas prosim: če nekdo verigo raztrga s katero je bil uklenjen, potem pa mora okrog vlačiti žlajdre od te verige, res ni, vsaj za mene ne, to prav ta prava svoboda. Svoboden je pravzaprav tiček. Tič leti kamor hoče, kar dobi sam požre. To je po mojih mislih prava svoboda. Mi pa ne smemo leteti kamor bi hoteli in ne smemo požreti kar dobimo. Moramo precej drugim odstopiti, akoravno smo sami lačni, da se nam pajčevine po želodcu delajo. Kar se pa denarja tiče, pa je najbolje, da gre kar hitro od nas. Naj drugi pazijo nanj, da ga jim kdo ne izmakne. Mi si umijemo roke. Nam gre samo za svobodo...«

* **Prvi spomenik kralju Aleksandru v Vojvodini.** Prvi spomenik kralju Aleksandru v Vojvodini so odkrili v nedeljo v Titelu. Zbrala se je velika množica. Nj. Vel. kralja je zastopal general Čedomir Jovanović. Narodno skupščino predsednik Stevan Ćirić, senat podpredsednik dr. Uroš Krulj, dunavsko banovino pa ban Svetislav Paunović. Blagoslovitev je izvršil bački vladika dr. Irenej ob asistenci številne duhovščine.

* **Nacionalna ura v radiu.** Danes ob pol 20. bo predaval g. minister dr. Anton Korošec o majski deklaraciji.

* **Skupščina zveze JČ lig je bila v nedeljo v Beogradu.** Vodil jo je podpredsednik izvršilnega odbora književnik Momčilo Milošević namesto zadržanega predsednika dr. Koste Kumanudija. Izmed Slovencev so referirali dr. Egon Stare (Ljubljana), dr. Vekoslav Kukovec (Maribor) in dr. France Mesesnel (Skoplje). Burno je bil pozdravljen čsl. poslanik dr. Girsa. Soglasno je bila sprejeta lista nove uprave, ki jo je predlagal dr. Egon Stare. Zvezo lig bo poslej vodil Momčilo Milošević a v upravi je izmed Slovencev dr. Egon Stare. Sprejeta je bila resolucija, ki pozdravlja Malo antanto kot najboljše jamstvo realizacije idei JČ lig in izraža željo, da se sedanja deklaracija o kulturnem sodelovanju med ČSR in Jugoslavijo čimprej spremeni v kulturno konvencijo z veljavnostjo zakona, kjer bodo ugotovljene vse možnosti sodelovanja na kulturnem in gospodarskem polju.

* **Kmečki stanovski izlet na Bled.** Podružnice Zveze absolventov kmetijskih šol dravske banovine iz Radovljice, Bohinja, Kamnika, Kranja in z Vrhnike priredе izlet na Bled, združen s stanovskim zborovanjem, v nedeljo 24. t. m. Spored: Dopoldne ob pol 10. zbiranje udeležencev pred hotelom »Petranom« na Mlinem, potem odhod s čolni (po znižani ceni) na otok k sv. maši s pridigo. Ob pol 12. stanovsko zborovanje v prostorih Mlekarske zveze (tržnica), kjer bodo na dnevnem redu tile govori: Smernice ZAKŠ, Kmečke zbornice, njih namen in ustroj, Kmetijsko gospodarstvo v Švici in pri nas in Gorenjska kmetijska šola. Po zborovanju izleti v okolico po skupinah. Kmečki ljudje od blizu in daleč, posebno še Gorenjci, k obilni udeležbi prav iskreno vabljeni! Za gorenjske absolvente kmetijskih šol je udeležba obvezna!

* **Otvorjen je telefonski promet** med Konjicami in Sv. Petrom na Krasu. Pristojbina znaša 2.25 zl. frankov.

* **Motorni vozovi na jadranskih progah.** Na konferenci delegatov mednarodne železniške unije, ki se vrši te dni v Hercegnovem, je jugoslovenska delegacija, kateri je na čelu generalni direktor državnih železnic Dimitrije Naumović, sporočila sklep uprave naših državnih železnic, da se uvedejo v promet na progah ki vežejo prestolnico in večja središča naše države s turističnimi kraji na Jadranu motorni vozovi s spalnim vozom najmoderneiše vrste. Ta ukrep uprave naših državnih železnic je gotovo največjega pomena za razvoj našega turizma, ker bodo motorni vozovi mnogo udobnejši za potovanje kot pa običajni železniški vozovi in se bo ž njimi tudi čas vožnje znatno skrajšal.

HALO FOTOAMATERJI TOURIST FILM JE TU.

Nič več si Vam ni treba belite glave z osvetljevalno tabelo, Foto Touristu - Lojzetu Šmucu se je posrečilo dobiti film na katerega je vseeno koliko osvetlite — več ali manj, vedno dobite lepe ostre slike. Film stane Din 16.— povrh pa dobite še lepo povečano sliko vel. 13×18 cm gratis.

Poizkusite in prepričajte se!

Se priporoča

Foto Tourist — Lojze Šmuc

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 8.

* **Novo postajališče Lipoglav.** 21. maja bodo na progi Zidani most-Maribor gl. kol. otvorili postajališče Lipoglav.

* **Srbska književna zadruga** je v nedeljo zborovala v Beogradu pod vodstvom univ. prof. Pavla Popovića. V preteklem letu je izdala 14 knjig. Njeno gmotno stanje je zelo ugodno. V razgovoru so bila izražena mnenja, naj SKZ izdaja knjige, ki obravnavajo vprašanja sodobnega življenja, in naj posveča posebno pozornost slovanski književnosti.

* **Zbirka novih umetniških razglednic.** V založbi »Nova obzorja« je pred kratkim izšel ciklus domačih razglednic, ki predstavljajo v svojem žanru vsekakor lepo, zanimanja vredno umetniško novost. Napravljene so po originalih mladega, novodobno usmerjenega slikarja Ljuba Ravnikarja, ki je svoj čas vzbudil pozornost kot odrski ilustrator Cankarjevega »Hlapca Jerneja« v Delakovi priredbi ter spada med najzanimivejše pojave v našem mladem slikarstvu. Ciklus obsega 10 razglednic z naslednjimi motivi: Vinograd, Drvarji, Pomlad, Sejalci, Orači, Počitek, Pod oknom, Pesem, Gruda, Nova obzorja. Že naslovi sami pričajo da so vsebinsko te razglednice daleč od vsakršnega kiča, kakršnega so svoj čas uvažali — pa ga tudi še danes — iz tujine, pa tudi od raznih domačih prigodnic, ki smo jih doživeli doslej, in da je predmet njihovega oblikovanja resno, globoko zajeta problematika življenja, kakršno živi ta naš človek in njegova zemlja. V estetskem pogledu so Ravnikarjeve razglednice redke izbrane umetnine, dovršeno uspele pa so tudi reprodukcije, da smemo izdajo kupujočemu občinstvu prav toplo priporočiti.

* **Po 60 letih zakona — ločitev.** Pred beograjskim sreskim sodiščem sta se izrekla za ločitev 90-letni Nikola Maslarević in njegova žena 100-letna Savka. Nič manj ko 60 let sta bila poročena. Kupila sta si celo hišo v Beogradu in sta živela lepo mirno in složno. Prišli pa so njuni sorodniki, ki pač upajo, da starca ne bosta več dolgo, pa so ju pripravili tako daleč, da sta se naposled odločila, da gresta narazen vsak k svojim. Na sodišču je Nikola izplačal ženi 25.000 Din kot polovico vrednosti hiše. Tako sta si razdelila imetje. Napravil se je zapisnik in starca sta se ločila. Sorodnikom se ne bo treba tožariti za dedščino.

* **Naša država je izgubila milijonsko pravdo.** Leta 1921. je tvrdka Zeiss & Meisl sklenila z našo državo pogodbo za popravo 36 kilometrov ceste v bivši Srbiji in sicer za znesek 16,448.832 Din. Delo bi bilo moralo biti dovršeno v 18 mesecih. Zaradi nesporazumov v vladi pa se je stvar zavlačevala, tako da je bilo delo dovršeno šele 78 mesecih, leta 1928. Tvrdka je imela zaradi tega zavlačevanja veliko škodo in je tožila državo za 8,882.555 Din odškodnine. Pravda se je vlekla in vlekla in je naposled beograjsko okrožno sodišče lanskega junija meseca izreklo razsodbo, s katero je prisodilo tvrdki 5,031.214 Din odškodnine. Sedaj je to razsodbo potrdilo tudi apelacijsko sodišče.

* **Gorenjski rejci so se že dali časa** pripravljali na svoj praznik, ki so ga v nedeljo proslavili z otvoritvijo III. gorenjske razstave malih živali in z zborovanjem rejcev. Ob 9. je sreski načelnik otvoril razstavo v veliki dvorani stavbnega podjetja Slavca v Kranju. Razstava je spretno prirejena in nudi na ogled okoli 200 kuncev, ki so bili ocenjeni, razne kokošje pasme, ptice in drugo. Ob 10. je bilo zborovanje rejcev, ki ga je vodil predsednik Kristan. Daljši referat je imel tajnik Alfonz Inkret o enotnih smernicah v reji, kmetijski svetnik Wernik o ovčjereji in perutninarstvu, g. Herlec pa o ukrepih za povzdigo naše kozirеje. Ob koncu je bilo sprejetih več resolucij. V petek in soboto bo na Jezerskem in v Kokri plemenski sejem ovac in bodo zastopniki krbanske uprave pokupili najlepše živali. Razstava malih živali za kamniški okraj pa bo otvorjena na praznik Vnebohoda ob 10. v Grobljah pri Domžalah kjer bo prof. Pengov predaval o umnem perutninarstvu. Vabljen vsakdo.

* **Mesec dni po poroki v smrt.** V Hercegnovem se je poštar Kosta Paikovič pred mesecem poročil z lepotico Marijo. Dokler sta bila zaročena sta bila od sile zaljubljena, takoj po poroki pa so se pričeli prepiri in posledica je bila, da se je Marija v nedeljo zjutraj vrgla pod vlak. Z odrezano nogo so jo pripeljali v bolnišnico v Meljinah, kjer je kmalu izdihnila.

* **Nad 6000 strupenih** kač so lani poslali iz Hercegovine v Nemčijo, kjer iz kačjega strupa izdelujejo serum, ki se uporablja kot zdravilo proti kačjemu piku. Lov na strupene kače v Hercegovini je organiziral upravnik doma narodnega zdravlja v Mostarju, dr. Lovro Dojmi. V začetku se ljudstvo nič kaj ni zanimalo za to delo, ali ko je videlo, da se da s tem lovom precej dobro zaslužiti, se ga je lotilo z vso vnemo. Navadno love kače v precep Vjete kače spravlja zastopnik dr. Domija v posebne zabojčke, katere oddaja v domu narodnega zdravja v Mostarju. Odtod se potem pošiljajo v Nemčijo. Za vsako kačo, seveda strupeno — modras je pač najnevadnejši — dobi lovec 25 Din, ali tudi še več, pač po velikosti. Posamezni lovci so zaslužili lani tako po več tisoč dinarjev. V vse tri sreze, kjer se vrši ta lov, mostarski, imotski in ljubuški, pa je prišlo lani za vjete kače nad 150.000 Din.

* **Slepar, ki je okradel dva Mariborčana v Splitu.** Dva Mariborčana ki sta prišla v Split, da bi odprla restavracijo, sta prijavila nekega 26letnega mladeniča Heinza Petra Karatza iz Königsberga, ker jima je ukradel tisočak. Po aretaciji so našli pri mladem pustolovcu dnevnik v katerem je natančno zapisoval vse svoje doživljaje od Sušaka do Splita in je opisal tudi tatvino tisočaka. Pustolovca zasledujeta nemška in grška policija. Nekaj časa je živel v Mariboru, kjer se je izdajal za nemškega oficirja, strokovnjaka v obrambi proti zračnim napadom. Hvalil se je, da mora izvršiti zaupno misijo v Tunisu. Pokoril se bo v splitskih zaporih.

* **Uporabljajte za nego ust in zob samo** pasto Sistom zveze stomatoloških društev.

* **Eno srce — ena radenska.**

* **Tovarna** JOS. REICH sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izdelavo.

Iz Ljubljane

u— **G. Milan Skrbinšek,** igralec in režiser naše drame, praznuje jutri 20. t. m. 25-letni jubilej umetniškega dela v Bezirovi igri »Tiran«. Poleg jubilanta nastopijo še dame: Šaričeva, M. Vera, Boltarjeva in skoro ves moški ansambel. Režira C. Debevec. Cenjeno občinstvo naj si blagovoli nabaviti vstopnice v predprodaji.

u— **Jutri ob 18.15 bo v Filharmoniji prva jubilejna produkcija Državnega konservatorija.** Spored obsega različna dela iz slovanske literature. Najprvo nastopi Ksenija Kušejeva, gojenka solopetja šole ge Fedransbergove. Iz klavirske šole Antona Ravnika nastopita Mantauaki Marija in Adamič ojan. Iz klavirske šole L. M. Škerjanca Kunej Egon, iz violinske šole Slajsa Jana Prevoršek Uroš in Dermelj Albert, iz solopevske šole M. Puglja Žagar Drago, iz solopevske šole Trostove Angele Polajnar Ljudmila, iz klavirske šole Janka Ravnika Kroševec Silva in Osterc Marta. Iz solopevske šole Župevca pa Fratnik Štefanija. Vse prijatelje glasbe opozarjamo na to produkcijo ljubljanskega državnega konservatorija, ki obhaja letos svojo 10-letnico, odkar je prišel v državno upravo. Podrobni spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice, stane 3 Din in velja kot vstopnica v dvorano.

u— **Člansko zborovanje Zveze gospodinj** bo danes 19. t. m. ob 16. na Bregu 8. z gospodarskimi predavanji o davkih in trošarinah v gospodinjstvu in o stanovanjski najemnini.

ELITNI KINO MATICA TELEFON 21—24

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri
BISER FILMSKE UMETNOSTI!

Dve mladi srci vezani z ljubeznijo in razpeti na kalvarijo življenja!!

VELIČASTNA HIMNA LJUBEZNI IN UPANJA!

AVE MARIJA

V glavnih vlogah MARIJA BOGDA, ADAM BRODZISZ, sodeluje poljska avijacija, pehota, veliki cerkveni pevski zbor in nepregledne množice romarjev na božjo pot v Čenstohovi.

PREDPRODAJA VSTOPNIC od 11. do 12.30 in od 15. ure dalje.

u— **Združenje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov** sekcija Ljubljana sklicuje članski sestanek, ki bo v sredo 27. t. m. ob 20. v lastnem družabnem lokalu na Kongresnem trgu 1. Obravnaval se bo dnevni red glavne skupščine Združenja ki se bo vršila od 30. maja do 1. junija na Bledu.

u— **Sokol Štepanja vas** priredi za članstvo v nedeljo 24. t. m. izlet na Kurešček. Vožnja z avtobusi do Iga odnosno Želimelj in nazaj. Odhod ob 8. uri izpred poljanske mitnice do dolenjskega mostu in nato po četrturnem postanku dalje. Prijave sprejemajo do srede bratje Bizili, Bokavšek, Humar in Kregar.

u— **Nov grob.** V nedeljo je umrla v zavetišču sv. Jožefa gdč. **Anička Bohinčeva,** dolgoletna kuharica znane gostilne pri Sokolu. Pokojnico, ki je bila požrtvovalna in vestna pomočnica svojemu gospodarju in do gostov ljubezniva in ustrežljiva, ohranimo v lepem spominu.

KINO SLOGA, tel. 27-30

Na splošno željo podaljšano!
vesela dunajska opereta
Danes ob 16., 19.15 in 21.15

NA LEPI SINJI DONAVI

Adele Kern, U. Grabley in Szöke Szakall

u— **Občni zbor šentjakobsko-trnovske** moške in ženske podružnice CMD bo 26. t. m. ob 20. v gostilni pri Putrihu (Kurja vas) na Dolenjski cesti. Vabljeni vsi!

u— **Javna dražba zastavljenih premičnin** se bo vršila jutri 20. t. m. od 9. ure dopoldne dalje v mestnem skladišču v Ljubljani, Jegličeva cesta 10. (baraka). Na dražbi se bodo prodajale razne premičnine, predvsem pohištvo.

u— **Micky in Silly, čudovita revija v barvah.** Ti ljubki in nad vse priljubljeni filmi bodo na sporedu ZKD od četrtka dalje. Na praznik vnebohoda bo predstava ob 11. Vstopnina je enotna 3.50 Din in dovolj nizka, da je obisk teh filmskih predstav vsakomur mogoč. Mamice, razveselite svoje malčke in pripeljite jih v četrtek ob 11. v Elitni kino Matico.

u— **Avtoizlet na Veliki Klek** in po Koroški od 30. maja do 1. junija. Informacije izletna pisarna Okorn, Ljubljana, hotel Slon.

u— **Gradbena živahnost v trnovskem okraju** se je pomnožila za novo večje delo. Poleg regulacije Ljubljanice so včeraj pričeli s kopanjem zbiralnega kanala ob Trnovskem pristanu od Jekarskega mosta do Spice. V eni zadnjih sej mestnega sveta ljubljanskega se je gradnja tega zbiralnega kanala oddala tvrdki ing. Dukič in drug, ki obenem že regulira strugo Ljubljanice in je stavila občini zelo ugodne pogoje. Celotni stroški so preračunani na 450.000 Din. Tvrdka se zadovolji, da se ta vsota plača v treh letih, in sicer do 1939 a še to v polletnih obrokih po 75.000 Din. Okrog 50 delavcev bo zaposlenih pri zidavi tega kanala. Cestni promet za voznike in tovore med Opekarsko cesto in Švabičevo ulico je zaprt in dovoljen samo pešcem. — Na Krakovskem nasipu št. 6. se je hišna lastnica odločila za renoviranje svoje dvonadstropne hiše in jo zidarji sedaj ometavajo.

u— **Mestni led je cenejši.** Mestno poglavarstvo v Ljubljani razglaša da klavnica letos zaradi prevelikih režijskih stroškov in stalno nazadujočega števila odjemalcev ne bo dostavljala strankam ledu na dom, zato pa je znižala ceno ledu na 3 Din za kos (kg 12.50). Po tej ceni dobe odslej led v vsaki množini v mestni klavnici vsi, torej tudi ev. prevozniki, ki ga potem dostavljajo strankam po primerni ceni pod edinim pogojem, da ga razvažajo v čistih in razvozu ledu odgovarjajočih vozilih. Led se dobi v mestni klavnici vsak dan od 5. ure zjutraj do 18. ure.

u— **Gramofon išče lastnika.** V soboto je bil kriminalni oddelek na policiji obveščen, da so sprehajalci na Gradu našli v grmovju ob Strmi poti skrit gramofon s kovčegom vred. Gramofon, ki je znamke »Mirona« in ki so mu bile priložene štiri plošče, je bil očitno nekje ukraden, pa ga je tat nazadnje v zadregi odložil v grmovju. Policija se je lotila poizvedovanja ter kmalu dognala, da je neki brezposelni, 27-letni Jože Ferjančič, nekje pred dnevi ponujal takšen gramofon na prodaj. Ferjančiča, ki je star znanec na policiji in je bil šele pred kratkim vnovič izpuščen, so prijeli, a kakor sam razlaga, je vse skupaj kupil od nekega neznanca. Eventualnega lastnika gramofona vabi policijska uprava, da se javi.

u— **Krošnjarji se ne dajo ugnati.** Preteklo sredo so se pri belokranjskih krošnjarjih, ki imajo v Ljubljani svoja skladišča v Kolodvorski ulici in pri Mikliču, oglasili zastopniki mestne občine, združenja trgovcev, davčne uprave in mestnega dohodarstvenega urada ter so revnim belokranjskim fantom zapečatili vse zaloge blaga češ da nimajo oblastvenega dovoljenja za prodajanje. Kasneje se je na magistratu izkazalo, da je ta nenadni obisk predstavnikov oblasti povzročila prijava nekega gospoda, ki je to storil iz konkurenčnih razlogov. Belokranjci so se izkazali z vsemi potrebnimi uradnimi dovoljenji za krošnjarjenje, kakor tudi s potrdili davčne oblasti, da v redu plačujejo vse določene davčne doprinose. Oblastva so jih seveda takoj izpustila. Da bi se krošnjarjem iz siromašne Bele Krajine ne godila krivica, objavljamo na njihovo prošnjo, da še nikoli nobenemu belokranjskemu krošnjarju ni bila dokazana kaka pregreha, niti ni bila proti komurkoli iz metliškega ali črnomeljskega sreza uvedena preiskava. Ako prihajajo v naše kraje tudi drugi, večinoma nemški in hrvatski krošnjarji, ter večkrat prodajajo blago pod raznimi sleparskimi pretvezami, zaradi tega še nikakor ne smemo sleparij obdolžiti poštenih Belokranjcev, ki po ljubljanski okolici in Sloveniji že leta prodajajo razno blago in imajo vedno zadosti odjemalcev.

u— **S koso se je zadela.** Precej nerodna nesreča se je včeraj primerila delavčevi ženi Frančiški Marinkovi v Zgornjih Palošah pri Nevljah v kamniškem okraju. Dopoldne je pomagala pri košnji na travniku, pa se je tako nerodno z ostrim rezilom zadela v levo nogo, da si je porezala vse kite in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

Zvočni kino IDEAL

Danes češka opereta

Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron

Glasba: Jara Beneš. V glavni vlogi: **Ljuba Hermanova, Oto Bubeniček.**

Predstave ob 4., 7. in 9.15 zvečer.

u— **Zasledovanje drznega ribjega tatu. Orožniki v št. Vidu nad Ljubljano imajo mnogo posla z drznim ribjim tatom, ki lovi v Savi zlasti sulce in lipane, a ne zametuje tudi drugih rib. France Čižman je bil že nekajkrat obsojen zaradi tatvine rib, zadnjič na tri mesece strogega zapora, pa noče odnehati. Zaplenili so mu že prav lepo ribjo palico, zdaj pa si jo je napravil nekoliko preprostejšo. Pred dnevi je lovil sulce in lipane v revirju banske uprave v Savi nad Česnovo elektrarno. Orožniška patrulja ga je zalotila in flagranti. Palico je vrgel v vodo in skušal pobegniti, a so ga ujeli. Toda s postaje je France pobegnil orožnikom. Zdaj se skriva po gozdovih okoli Šmarne gore.**

u— **Celo knjige in drame kradejo.** Aprila je bilo vlomljeno pri posestniku Fridolinu Lenardu v št. Vidu nad Ljubljano. Vlomilec je odnesel razno orodje in prav mnogo knjig. Orožniki so pozneje izvedeli, da je neki posestnik v Hrašah kupil Lenardove knjige. Posestnik je priznal, da je od nekega Janeza kupil za pol litra

PROTI TRDI STOLICI IN HEMOROIDOM, SPREMLJANIM S PRITISKOM KRVI, MOČNIM UTRIPANJEM SRCA, GLAVOBOLU, je naravna

FRANZ - JOSEFOVA

grenčica že davno preskušeno domače sredstvo. Prava

FRANZ - JOSEFOVA

voda deluje milo in zanesljivo odpira, a poleg tega niti v zastarelih primerih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 15485/35

Vesela opereta pravljičnega razkošja in čarobnega petja!

VALČEK ZA TEBE

V gl. vlogah: **LOUIS GRAVEURE** nadalje **Camilla Horn, Heinz Rühmann, Adele Sandrock in Theo Lingen.**

Jutri premiera v kinu Unionu!

2 URI PETJA IN RAZVEDRILA!

Kulturni pregled

„Blaže in Nežica"

Prispevek k vprašanju o izvirnosti Slomškovega dela

Pri čitanju Brumnove razprave »Blaže in Nežica« me je osupnila naslednja trditev: »Vsa pisma (vsa ali le prvo?) so torej v tej ali drugi obliki Schmidova«. Vprašanje me je zanimalo. Pregledal sem dela Chr. Schmida in jih primerjal z B N (B N = »Blaže in Nežica« iz l. 1842.) Ugotovil sem marsikaj, kar utegne pripomoči do pravilne presoje o izvirnosti Slomškovih del.

Izmed vseh 12 pisem v BN je 11 prevedenih iz Chr. Schmida. (Gl Chr. Schmid's sämmtliche Volks- und Jugendschriften, 11. zv. iz l. 1839. pod Die Früchte der guten Erziehung — Drei Erzählungen in Briefen für Kinder und Kinderfreunde.) In sicer prva z naslovom »Der gefundene Ring«, drugo Schmidovo pismo je razbil Slomšek. V svoje drugo in tretje, tako da je iz Schmidovih desetih napravil svojih enajst. Razporedba pisem je zato naslednja: Slomškovo 4. = Schmidovo 3., Sl. 5. = Sch. 4., Sl. 6. = Sch 5., Sl. 7. = Sch. 6., Sl. 8. = Sch. 7., Sl. 9. = Sch. 8., Sl. 10. = Sch. 9. in Sl. 11. = Sch. 10. Sedmo Slomškovo pismo se v prevodu popolnoma ujema s Schmidovim šestim, le zadnji odstavek je izpuščen. Pri Slomšku se vrši dopisovanje med Blažetom in Nežico **Mlinarič** (!), pri Schmidu pa med Johannesom in Mario **Müller.** Blaže piše iz **Senožeč,** Johannes iz **Wiesenthala.** (Gl. BN str. 256.: »tudi Mlinarizha gresta za dan hoda blizo terga **Wiesenthal** (Senoshizh.«) Nežica pošilja pisma iz **Hoj,** Maria pa iz **Tannenberga!** Ali se vsa ta imena ne ujemajo» Pa tudi datumi so povečini v dnevih in mesecih isti, le letnica je pri Slomšku 1834, pri Schmidu pa 1806.

Ta dejstva so mi dala pobudo, da sem primerjal snov vseh 12 tozadevnih Schmidovih pisem s celotno fabulo BN. Primerjava me je privedla do zaključka, da je za osnovo pripovedke BN vzel Slomšek citirana Schmidova pisma, kajti iz teh pisem je poleg drugega vzel rodbinsko ime Mlinarič (Müller), ki ga je nadel glavnima osebama. Iz istih pisem je deloma vzel tudi lokalizacijo (Senožeče, Hoje) in drugo. Če primerjamo še dogodek iz prvega Schmidovega pisma, ko kaplan najde v Wiesenthalu na paši Johannesa s knjigo, s Kosarjem, ki pravi, da je tudi Slomšek kot mladenič doma (na Slomu) čital knjige med delom (pri oranju), dobimo za mojo trditev novo oporo: Pri čitanju omenjenega Schmidovega pisma (bodisi l. 1839., bodisi že prej) se je moral Slomšku zbuditi spomin na podoben dogodek v rani mladosti, kar mu je moralo izzvati misel, da se je kakor on sam morda tudi Johannes naučil čitanja v nedeljski šoli. In prav ta misel je po mojem mnenju rojstvo fabule BN, zlasti prvega dela (t. j. dela pred pismi), ki je morda nekoliko posnet po Jaisu in Pestalozziju, je pa zanesljivo saj toliko originalen, kolikor se dotika nedeljske šole. Zaključek (to je del, ki sledi pismom) je seveda tesno navezan na prva dva dela, kaže pa, da je razen dogodka v Kamniku, kar je gotovo izvirno, kolikor ni prikrojeno na ostalo fabulo, posnel deloma iz Schmidovega 11. in 12. pisma, deloma pa po Jaisu (Walter und Gertrud für das Landvolk.).

Iz navedenega sledi, da BN kot fabula ni originalno delo, dvomim pa tudi, koliko je originalno glede na učno snov, ki jo Slomšek podaja v okviru te fabule. Vendar pa knjiga kljub tem ugotovitvam in domnevam ne izgubi na svoji vrednosti. Če tudi delo ni izvirno, je vendar bilo vse, kar je bilo v knjigo z raznih strani nanešenega, tako spretno presajeno na domača tla, da je vžgalo in rodilo uspehe. To je bil pa primaren namen! Pribiti je treba, da že v začetku citirana trditve dr. Brumna drži, da bo pa moral črtati domnevo, ki jo je zapisal na isti strani nekaj vrst niže: »Najbrž bomo pa vendar morali pritrditi Kosarju, da je BN povsem izvirno- delo«. (Glej »Blaže in Nežica«, kulturno pedagoški pomen Slomškovega dela, Maribor 1936).

Velušček Ciril.

Zapiski

Natečaj za pravoslavni oratorij ali kantato razpisuje Prvo beograjsko pevačko društvo. Pogoji: srbski ali cerkveno-slovanski tekst iz psalmov, sv. Save ali Nove zaveze; motivična naslonitev na pravoslavno cerkveno glasbo; trajanje 60 do 90 minut; skladba v celoti ali odlomkih še ni bila izvajana ali objavljena. Natečaja se lahko udeleže tudi Slovenci, Hrvati in Bolgari. Prva nagrada znaša 5000 Din druga 3000 Din. Poslednji dan za izročitev skladbe je 1. februar 1937. Podrobna navodila daje Prvo beograjsko pevačko društvo, Beograd, Kralja Petra 7.

Katarine Prato Nauk o gospodinjstvu, eno izmed vodilnih del iz praktičnega gospodinjstva v svetovni literaturi, je izdala umetniška propaganda (ing. H. Uhlíř) v Ljubljani. Nedavno izišla slovenska izdaja tega obsežno zasnovanega v nekem smislu in v svojem krogu kar enciklopedičnega spisa, prinaša poglavja o gospodinjstvu, stanovanju, obleki in perilu, hrani, zdravstvu, oskrbi in vzgoji otrok, negi otrok, ravnanju s perilom in obleko, snaženju stanovanja, postrežbi pri obedih, razsvetljavi in kurjavi, kuhinjskih delih navodila za kuho, poglavje o nakupu živil, številna navodila glede domačega vrta, o negovanju koristnih domačih živali, o škodljivih živalih, o opravljanju in ravnanju z gospodarskimi pridelki, o lanu in konoplji, o domači preji, o domači lekarni na deželi i. dr. Torej dolga vrsta sleherni gospodinji potrebnih in koristnih reči, zlata knjiga za dekleta in žene, ki se priporoča sama po sebi. Z njo je naša emancipacija od drugojezične literature te vrste stopila nov korak naprej: zadosten razlog, da zabeležimo ta pojav v kulturni kroniki.

T. G. Masaryka spisa »Otázka sociálna« prva knjiga je pravkar izšla pri praški založbi Čin. Je to tretja in prva povojna izdaja dela, ki je imelo s svojo prodorno kritiko marksizma in z nič manjšim poudarkom važnosti socialnih problemov znaten vpliv na predvojno generacijo čeških intelektualcev. Ogromne izkušnje ki so jih prav na tem področju prinesle povojne razmere, so v tej knjigi neupoštevane zato jo je treba sprejeti le kot klasično delo češke in sploh slovanske socialne literature. A tudi kot taka ima po svojem še vedno žgočem jedru velik pomen.

»Gösto Berlinga«, tudi v slovenščino prevedeni roman, je pisateljica Selma Lagerlöf sama zdramatizirala kar je že tretji poizkus dramatizacije tega epičnega dela. Po neuspehu prvih dveh dramatizacij je imela avtorica s tretjo v Stockholmu velik uspeh.

Življenje B. Mussolinija opisuje Angež George Seldes v pravkar izišli knjigi »Sawdust Caesar: A Factural Indietment« (London, Barker).

žganja razne drame, tako »Divjega lovca« »Romeo in Julijo«, »Pikovo damo«, »Brata Sokola«, »Domna« in »Legionarje«. Tatu so orožniki ovadili državnemu tožilstvu.

u— **Krvava bilanca vesele nedelje.** V nedeljo in ponedeljek je kirurški oddelek sprejel v oskrbo pet ranjencev, ki so postali žrtve noža v gostilni ali na cesti. Z Unca pri Rakeku je moral v bolnišnico 23-letni kovaški pomočnik France Meršek, ki je dobil precej hude poškodbe na glavi, ne da bi mogel povedati kdo in kako mu jih je prizadejal. Iz Srednje vasi pri Begunjah so pripeljali 33-letnega mehanika Antona Murnika, ki so ga bili napadli fantje v neki gostilni v Žirovnici in ga precej ranili po vsem životu. Iz Luč pri Višnji gori je moral na kirurški oddelek 20-letni posestnikov sin Lojze Jančar, ki ga je neki neznanec z nožem napadel na cesti pri Grosupljem in mu nevarno obrezal roko. Prav tako je ostal neznan napadalec, ki je v nedeljo v Radovni vasi z nožem obklal po životu in po glavi 28-letnega delavca Janeza Šereta z Velikega vrha pri Krki. Z nožem je nekdo sunil v trebuh tudi 26-letnega delavca Franceta Moharja iz Retij v Loškem potoku.

Iz Celja

e— **Danes odpotuje iz Maribora** 27 članska delegacija naših pedagogov in se z »Rdečim Francljem« popelje čez Dunaj, Bratislavo, Ziin, Brno, Kraljevi Gradec, Praga, Tabor, Budjejovice, Linz, Celovec. Po 14 dneh se vrne v Maribor. To je prvi oficielni obisk naših šolnikov bratski Češkoslovaški. O namenu tega potovanja smo nedavno poročali, poročila o doživljajih naših izletnikov pa bomo sproti objavljali.

e— **Celjska gasilska četa** bo proslavila v nedeljo 7. junija svojo 65-letnico. V soboto 6. junija zvečer bo baklada po mestu, nato pa bo izvedla tvrdka Pyrota velik ognjemet na brvi čez Savinjo pri mestnem parku.

e— **Umrl je v soboto zvečer v Celju v** starosti 79 let g. Miha Kusterle, bivši lesni trgovec in posestnik na Koroškem, oče g. Petra Kusterla, strojnega stavca v Mohorjevi tiskarni v Celju. Pokojnik je bil vedno zaveden Slovenec in kremenit značaj. Bodi mu ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— **V nedeljo ne bo toka.** Mestna elektrarna bo v nedeljo 24. t .m. od 8. do 14. izklopila svoje omrežje zaradi čiščenje transformatorjev in raznih nujnih del. Po možnosti bo mestna elektrarna priklopila posamezne dele omrežja že prej, zato je treba smatrati vso napeljavo pod napetostjo.

e— **Lastniki vozil** (eno- in dvovprežnih konjskih ekipaž, avtomobilov in motornih koles) se opozarjajo na določila §§ 7, 8 in 9 pravilnika o pobiranju občinske davščine na vozila v mestni občini celjski, ki je bil objavljen v Služb. listu kr. banske uprave dravske banovine, kos 34 od 25. aprila 1936 ter se pozivajo, da prijavijo svoja vozila pri mestnem poglavarstvu (pri računovodstvu) najkasneje do 25. t. m. v izogib kaznim.

e— **Nedostatek v Komenskega ulici.** Mestna občina je zgradila čez novo strugo Koprivnice v Komenskega ulici pri bivšem Diehlovem posestvu zelo ozko brv, preko katere je prepovedan promet s kolesi. Ker se meogi kolesarji ne brigajo za to prepoved, bi bilo treba ali strogo paziti na izvajanje te prepovedi ali pa primerno razširiti ozko brv in prometno pešpot, ki tvori podaljšek Komenskega ulice.

e— **Medene kljuke so ukradli** v nedeljo popoldne med nevihto neznani zlikovci z nekaterih hišnih vrat v Celju. Slične tatvine so se pojavljale že pred meseci v Celju.

e— **Kino Union.** Danes ob 16.30 in 20.30 velefilm »Skozi puščavo« in zvočni tednik.

Iz Maribora

a— **Maribor bo praznoval Benešev rojstni** dan 28. t. m. in vrši tukajšnja JČL v ta namen živahne priprave.

a— **Premeščenje.** G. Rudolf Tumpej, železniški uslužbenec pri tukajšnjem materialnem skladišču državnih železnic je premeščen v Batajnico pri Zemunu.

a— **Razvitje zastav podmladkov JS mariborskih zavodov** bo v nedelio 24. t. m. na Glavnem trgu. Ob 8. uri šolska maša za mariborske šole z blagoslovitviio in nato razvitje zastav. Ob 10. v mestni posvetovalnici skupščina oblastnega odbora JS.

a— **Ljubljanski slikarji razstavljajo.** V četrtek 21. t. m. ob 11. dopoldne se v dvorani Kazine otvori slikarska razstava, na kateri bo 16 ljubljanskih slikarjev razstavilo svoja dela.

a— **Ljubljanska opera bo gostovala** z Rossinijevo opero »Seviljski brivec« v četrtek 21. t. m. za red C in v petek 22. t. m. za red A. Tretje gostovanje za red B bo prihodnji teden. V veliki partiji don Basilia nastopi naš mojster pevec Julij Betetto. Ljubljančani privedejo s seboj tudi svoi lastni orkester.

a— **Razmah študijske knjižnice.** Nedavno je imel kuratorij mestne Študijske knjižnice sejo, na kateri je podal ravnatelj Študijske knjižnice g. Glaser izčrpno poročilo o razvoju in delovanju knjižnice. Knjižnica je obogatela v preteklem letu za 1632 knjig in brošur in 297 revij. Čitalnica je bila odprta 229 dni in jo je posetilo 6341 oseb.

a— **Vila lutk.** Nedeljska popoldanska otroška plesna prireditev zagrebškega študija plesne umetnosti ge. Goritz-Paveličeve v gledališču je z dvodejanskim baletom »Vila lutk« in nekaterimi drugimi plesnimi točkami, ki so jih podajala dekleta in deklice, prav dobro uspela in se je številna mariborska mladež, ki je napolnila gledališče, prav imenitno zabavala.

a— **Vpisovanje v prvi razred vadnice** se vrši dnevno od 8. do 12.

a— **Urarji, zlatarji, pasarji in graverji** so si na nedeljskem občnem zboru izvolili tale odbor: Predsednik Franjo Bureš podpredsednik Jan; odborniki Karner, Kneser, Bučar, Mulavec, Pšunder, Vidovič, Tratnik in Stumpf; namestniki Dreo, Dadieu Kager in Eccarius; nadzorni odbor Binder Pelko in dr. Kacafura; namestnika Jesenek (Šmarje pri Jelšah) in Marš (Celje).

a— **Zaradi onečaščenja.** Tukajšnje državno tožilstvo je uvedlo preiskavo proti nekemu Josipu D. iz Prekmurja, ki je nasilno onečastil več deklet.

a— **Konec stavke.** Z včerajšnjim dnem so začeli spet delati v ruški tekstilni tvornici. Pogajanja so se zaključila tako, da bo delavstvo delalo po dosedanjih pogojih.

a— **Poskus samoumora.** Snoči okrog 18. so našli v Kolarjevi ulici 5. nezavestno 20-letno Elzo Ž. Mariborski reševalci so ugotovili, da je pila lizol in so jo prepeljali v bolnišnico. Ob času našega poročila je še vedno nezavestna in je njeno stanje zelo resno. Vzrok obupa ni znan.

Iz Ptuja

j— **Iz politične službe.** Iz Ptuja je bil premeščen v Krško splošno priljubljeni sreski načelnik g. dr. Tomšič Josip. V teku svojega službovanja si je s svojim korektnim nastopom pridobil med ljudstvom splošno zaupanje. Želimo mu na njegovem novem mestu, kamor si je tako želel, obilo zadovoljstva!

j— **Tragična smrt marljivega posestnika.** V petek se je napotil posestnik in mlinar Kekec iz Žabjeka v svoj vinograd v Slatini, da uredi razna dela v vinogradu. Bil je baš zaposlen s škropljenjem trte, ko mu je spodrsnilo. Zdrknil je po pobočju navzdol in padel v globok jarek tako nesrečno, da si je zlomil tilnik in obležal na mestu mrtev. Zjutraj je šel vesel in zadovoljen v svoj vinograd, zvečer pa so ga pripeljali mrtvega domov. Pokojnik je bil zelo priljubljen in skrben oče svoji družini. Štel je šele 53 let. Prizadetim naše iskreno sožalje!

j— **Za napredek Ptuja.** Po iniciativi Olepševalnega in tujskoprometnega društva v Ptuju se je Zveza za tujski promet (Putnik) v Mariboru odločila otvoriti tudi v Ptuju tujskoprometno in propagandno pisarno.

j— **Komunalne zadeve mestne občine.** Te dni se je vršila javna seje občinskega sveta pod predsedstvom g. dr. Remca, ki je v uvodu poročal o obisku g. bana. G. župan je pri g. banu interveniral predvsem za zopetno likvidnost denarnih zavodov ter za izposlovanje primernega posojila za Mestno hranilnico, za izvedbo načrta železniške proge Gornja Radgona-Rogatec, za vzdrževanje tukajšnje gimnazije po banovini, za povečanje ptujske bolnišnice in za omogočenje večjega posojila ptujski mestni občini za izvedbo kanalizacije in napravo vodovoda. Dalje je poročal g. župan, da se je Olepševalnemu in tujskoprometnemu društvu posrečilo izposlovati podružnico »Putnika« za Ptuj. Iz poročila upravnega odseka izhaja, da je mestna občina za prvo četrtletje zaključila bilanco z 96.000 Din dobička. Za člane upravnega odbora Mestne hranilnice so bili izvoljeni za predsednika dr. Remec, za podpredsednika Cvikl Ivan, dalje profesor Alič, Berlič, dr. Kühar, Skaza, Steudte, Schwab, Wagrandl, Vindiš in Zorčič. Soglasno se je sklenilo, da se za gasilsko četo nabavi 300 m vodnih cevi, ki pa se smejo uporabljati samo za požare v mestu. Muzejskemu društvu se je odobrilo več prostorov v dominikanski vojašnici. Krajevna potreba gostilne se je priznala ge. Dostalovi Rozaliji. V času protituberkuloznega tedna bodo mestni inkasanti prodajali bloke. Na tajni seji se je sklenilo, da se odda mesto mestnega fizika g. dr. Francu Brumnu.

j— **Kino** bo predvajal v sredo ob 20. in četrtek ob pol 19. in pol 21. velefilm »San zimske noči« z Magdo Schneiderjevo. Predigra Merkurjev tednik.

Težnje obmejnih sadjarjev

Maribor, 18. maja.

Včeraj je bilo na mariborski vinarski in sadjarski šoli lepo uspelo zborovanje sadjarjev in kmetovalcev iz obeh mariborskih srezov. Zborovanje je bilo važno zaradi sklepanja o predlogih, ki se bodo obravnavali in predložili glavnemu sadjarskemu zboru dne 7. junija v Ljubljani. Svoje želje so obmejni sadjarji formulirali v konkretnih predlogih, ki se bodo obravnavali na glavni skupščini sadjarjev dravske banovine.

Zborovanju je predsedoval podpredsednik Sadjarskega društva ravnatelj vinarske in sadjarske šole g. Priol, prisostvovala pa sta mu tudi oba kmetijska referenta tukajšnjih sreskih načelstev gg. Kuret in Zupanc. Ravnatelj g. Priol je dejal, da bo letošnja letina, ako ne bo hujših nesreč, rodila obilo sadja, ki pa bo po kakovosti nekoliko slabše od lanskega. Naglašal je potrebo po ukrepih glede vnovčenja pridelka, da bi producenti prišli čimbolj na svoj račun, in potrebo po zboljšanju domačega konsuma sadje. Poudarjal je tudi važnost močne strokovne organizacije. Osnujejo naj se nove podružnice, in sicer pri Sv. Trojici v Slov. goricah, pri Sv. Marjeti ob Pesnici, v Selnici ob Dravi, v Limbušu, v Kamnici, pri Sv. Križu nad Mariborom, v Poljčanah, pri Sv. Martinu na Pohorju in pri Sv. Lovrencu na Pohorju.

V obširni stvarni debati, ki je sledila njegovemu poročilu, so bile iznešene važne misli glede poučnih sredstev v sadjarstvu, glede skupne nabave škropilnic in skupne preskrbe sadik, glede priprave sadja za trg in trgovino, sortiranja in shranjevanja sadja, mariborskega vzorčnega sadnega sejma, raznih brezvestnih prekupčevalcev in mešetarjev itd. Prekupčevalci, kakor tudi trgovci s sadjem, morajo biti dobro poučeni in podkovani glede vsega, kar je v zvezi s sadjem in sadno trgovino. V ta namen naj bi se organiziral na mariborski vinarski in sadjarski šoli poseben tečaj. Ravnateljstvo bi po končanem tečaja izdalo absolventom spričevala, na podlagi katerih bi sreska načelstva šele izdajala prekupčevalcem potrebne legitimacije. Tudi so se sadjarji v svojih predlogih izjavili glede potrebe posebnega potovalnega učitelja za sadjarstvo in glede ustanovitve fitopatološkega oddelka pri tukajšnji kmetijski in poizkusni postaji. V nadaljnjih predlogih se zahteva poenotenje produkcije sadja, znižanje železniških prevoznih tarif, enotno izvajanje izvozne kontrole, organizacija sadnih sejmov, zgraditev velikega modernega centralnega skladišča za sadje v Mariboru, organizacija tečajev za precepljanje, komisijski pregled nasadov ustanovitev državnega zavoda za preizkušnjo sredstev za zatiranje sadnih škodljivcev, naredba o obveznem izredčevanju in čiščenju sadnega drevja itd.

Po tri in polurnem stvarnim obravnavanju vseh perečih problemov, ki se tičejo obmejnega sadjarstva, je ravnatelj Priol zaključil lepo uspeli sadjarski zbor.

Gospodarstvo

Resolucije kongresa trgovcev

Na nedeljskem lepo uspelem kongresu trgovcev iz vse naše države, ki se je vršil v Beogradu je bila soglasno sprejeta obširna resolucija, iz katere posnemamo v izvlečku naslednje:

Splošne pripombe

Drugi kongres trgovcev kraljevine Jugoslavije, ki se je vršil 16. in 17. maja v Beogradu in so mu prisostvovali opolnomočeni delegati trgovskih združenj odnosno zvez, smatra, da je naše gospodarstvo, zlasti pa trgovstvo v zelo težavnem in celo kritičnem položaju in da so za ozdravljenje potrebna radikalna zdravila.

Predvsem je potrebno, da se izda zakon o svobodi zborovanj in dogovorov in zakon o svobodi tiska, ker je samo na tej osnovi mogoče vsa vprašanja, pa tudi gospodarska, vsestransko proučiti in priti do smotrnih sklepov. Obstoječi zakoni naj se strogo in enako uporabljajo nasproti vsem in nasproti vsakemu, tako da bodo vsi državljani imeli *občutek enakopravnosti* glede vseh pravic in dolžnosti. Vse državne uslužbence pa je treba opozoriti, da morajo služiti narodu in nikomur drugemu. Pri vodstvu zunanje politike se morajo upoštevati tudi gospodarski interesi naše države. K tej pripombi dajejo povod sankcije proti Italiji, našemu glavnemu odjemalcu, ki so za našo državo v veliko škodo, saj se obljube glede odškodnin na drugi strani niso uresničile. *Zato zahteva trgovstvo ukinjenje gospodarskih sankcij proti Italiji.*

Gospodarska politika

Dosedanje vodstvo gospodarske politike je bilo brez vsakega sistema in načrta. Glede na okolnost, da je naša država do 80% kmetijska, je treba našemu kmetijstvu posvetiti največjo pažnjo, toda ta pažnja mora biti konstruktivna in usmerjena na akcijo za čim racionalnejšo proizvodnjo in čim boljše vnovčenje proizvodov, ne sme pa biti politično-demagoška, kar je zlasti prišlo do izraza pri zakonu o zaščiti kmeta, ki je vse gospodarstvo dovedel v zagato, ker je kreditno poslovanje docela zastalo. Zaščita kmečkih dolžnikov je posebno zadela trgovski stan, ker je trgovstvo ozko povezano s kmetijstvom. Ne sme se dopustiti, da se eni gospodarski panogi dajejo ugodnosti na račun drugih.

Fiskalna politika

Dosedanjo fiskalno politiko, zlasti davčno, je treba docela spremeniti, ker je nepravična. Mali in srednji gospodarstveniki, med njimi zlasti trgovci, so preobremenjeni z davki in dakladami in je v nevarnosti njih obstoj, dočim so močna podjetja, zlasti ona, ki so last inozemskega kapitala, malo obdavčena. Obdavčenje vseh državljanov naj se vrši po njihovi materialni moči, pri tem pa je treba onemogočiti, da se davkoplačevalci izogibajo plačanju davka z raznimi spretnostmi, kakor to delajo družbe v svojih bilancah. Svobodna ocena davčnih odborov naj se uporablja v vseh primerih. Posebno pažnjo je treba posvetiti obdavčenju inozemskega kapitala.

Konzumi, industrije prodajalnice, veliki trgovski magazini

V interesu razvoja nacionalne trgovine, brez katere ni gospodarskega napredka, kakor tudi v fiskalnem interesu, je potrebno, da se vse *nabavljalne in konsumne zadruge smatrajo kot trgovci* in da v celoti izpolnjujejo odredbe trgovskega in obrtnega zakona. Isti interesi zahtevajo, da se sploh *prepove otvarjanje industrijskih prodajalnic* in da se obstoječe industrijske prodajalnice do likvidacije smatrajo kot samostojni trgovinski obrati in obdavčijo po svobodni oceni davčnih odborov na njihovem sedežu in ne po bilanci central. Poleg velikega zla konsumnih zadrug ter industrijskih prodajalnic je prišlo še novo zlo, ki ga je treba takoj odstraniti, in to so veliki trgovski magazini.

V interesu konsumenta in normalnega razvoja vseh gospodarskih panog je treba popolnoma *onemogočiti obstoj kartelov.* Doslej napravljeni ukrepi proti delovanju kartelov so ostali brez rezultata. Nasprotno, ti ukrepi so celo olajšali obstoj kartelov. Občinske, mestne in banovinske trošarine je treba resno revidirati in unificirati, ker ovirajo blagovni promet. V tej zvezi je treba čimprej izdati zakon o samoupravnih financah.

Razdolžitev gospodarstvenikov

Čimprej moramo pristopiti k reševanju vprašanja razdolžitve gospodarstvenikov. Ta razdolžitev naj obsega tudi kmečke dolžnike. Glede na okolnost, da so v najbolj kritičnem stanju mali gospodarstveniki in jim je potrebna nujna pomoč, naj se *do rešitve tega vprašanja ustavijo vse javne prodaje in dražbe,* da ne bi imovina teh malih ljudi šla v nič. Ta ustavitev naj velja za vse dolžnike, ki so prišli v težkoče zaradi kmečke zaščite ali zaščite denarnih zavodov.

Težaven materialni položaj, v katerem se nahaja trgovski stan, zahteva nujno, da trgovinski minister izda okvirno uredbo o socialnem zavarovanju trgovcev. To zavarovanje mora biti prisilno in na decentralistični osnovi. Izvedejo pa ga naj zveze trgovskih združenj na svojih teritorijih.

Pospeševanje zunanje trgovine

V zvezi z ukrepi za zboljšanje zunanje trgovine je treba predvsem skrbeti za to, da se takoj po končani žetvi vnovči presežek pridelka in da se omogoči izvoz. Pri tem je treba formiranje cene prepustiti svobodi ponudbe in povpraševanja. Pri izvozu žita naj se omogoči sodelovanje privatni iniciativi, tako da ne bo samo »Prizad« izkoriščal kontingente. Narodna banka mora pomagati pri financiranju izvoza, prav tako vsi ostali državni zavodi. Sadje naj izvažajo samo oni izvozniki, ki se s tem poslom stalno bavijo. Omogočiti je treba prodajo večje količine vina v inozemstvu. Banovinske trošarine na vino in žganje naj se ukinejo. V zvezi z uredbo o kontroli uvoza se mora ustanoviti poseben posvetovalni odbor, kjer naj bodo zastopane vse zainteresirane ustanove.

Revizija obrtnega zakona

Glede revizije obrtnega zakona usvaja kongres predloge trgovinsko-industrijskih zbornic, ki so bili izdani že pred tremi leti. Paragraf 19. tega zakona, ki se tiče strokovne izobrazbe, naj se glede na težko stanje trgovine poostri.

Določbe glede pobijanja krošnjarstva naj upravna oblastva najstrožje izvajajo. Krošnjarstvo naj se dovoli samo za predmete hišne industrije. Onemogočiti je treba vsako posečanje agentov velikih tvrdk pri privatnikih zaradi neposrednega naročila.

Zadeva Feniksa

Terjatve zavarovancev pri Feniksu se morajo zavarovati, toda ne na breme države. Do ureditve položaja pa naj se premije plačujejo pri Državni hipotekarni banki v depot. Uvesti je treba najstrožjo kontrolo pri domačih in inozemskih zavarovalnicah.

Omejitev poslovanja tujcev

Vprašanje vsiljevanja tujcev v vrste naših trgovcev je treba brez odlaganja rešiti. Ne sme se dopustiti, da bi se princip reciprocitete uporabljal najširokogrudneje. Ta princip je treba postaviti na bazo dejanske in ne teoretične reciprocitete. Obstoječa pooblastila in dovolila inozemcev je treba temeljito revidirati. Prav tako je treba najenergičneje onemogočiti prakso zaposlovanja inozemcev kot trgovskih agentov in potnikov. Tako domače kakor tudi inozemske tvrdke naj bi zastopali samo naši državljani.

Uredbo o postopanju pri ustanovitvi prisilnih združenj je treba spremeniti tako, da se iz vrst trgovcev izločijo vsi oni, ki dejansko niso trgovci.

Računski zaključek Mestne hranilnice v Ljubljani

Upravni odbor Mestne hranilnice ljubljanske je imel 8. t. m. pod predsedstvom dr. Jos. Kamušiča svojo bilančno sejo, na kateri je sprejel poročilo o uspehu posameznih poslovnih panog hranilničnega poslovanja v preteklem letu. Iz predloženega računskega zaključka je posneti, da je bil poslovni promet sicer za 78 milij. Din manjši nego je bil prejšnje leto, da pa je še vedno dosegel vpoštevanja vredno vsoto 647 milijonov Din. V gibanju hranilnih vlog je bilo 87.88 milijona Din izplačil, 58.24 milijona Din vplačil, odtok vlog je znašal torej 29.58 milijona Din t. j. za nad 4 milijone manj nego prejšnje leto. Celoten odtok vlog v zadnjih 4 letih iznaša 162.57 milij. Din, ki se zaradi pripisa vsakoletnih obresti zniža na 86.26 milijona Din, tako da iznaša stanje hranilnih vlog ob koncu l. 1935. 292.73 milijona Din. Novih gotovinskih brez omejitve izplačljivih vlog je bilo ob koncu leta 27.99 milijona; k temu je še prišteti dospele, po lestvici izplačljive mesečne obroke, ki jih vložniki do konca leta niso dvignili, v znesku 41.76 milijona Din, tako da znašajo nove vloge skupaj 69.73 milijona Din, za kar morajo biti denarna sredstva v prvi vrsti na razpolago.

Da je bilo mogoče zahtevam vložnikov v tolikem obsegu ustreči, kakor je zgoraj razvidno, je bilo treba skrbeti za kolikor mogoče točno odplačevanje posojilnih obrokov in nadaljevati z izterjevanjem posojil, s čemer se je zbrala vsota 55.11 milijona Din. Stanje vseh vrst posojil pa znaša še vedno nekaj nad 349 milijonov t. j. 89% vseh vlog. Novih gotovinskih kratkoročnih posojil je med temi za 14.64 milijona Din. Ako se prištejejo še takoj ali vsaj v najkrajšem času razpoložljive naložbe pri drugih denarnih zavodih v višini 16.45 milijona Din, nadalje vrednostni papirji po bilančni vrednosti 30.96 milij. Din ter gotovina v blagajni 2.03 milijona Din, vidimo, da razpolaga hranilnica z mobilnimi sredstvi v višini 64.08 milijona Din, kar z doseženim obrestnim prebitkom v znesku 11.56 milijona Din popolnoma zadošča za kritje po uredbi izplačljivih vlog, davkov in upravnih stroškov. Hranilične nepremičnine so se prošlo leto pomnožile za dvoje posestev v skupni knjižni vrednosti 329.400 Din.

Dasi v področju hranilnice ni zadostnih pogojev za kratkoročno naložanje denarja (kakršno predpisuje uredba) z ugodnejšo donosnostjo in je zaradi nervoznosti vložnikov potrebno imeti znatno gotovino vedno v blagajni, je zavod vendar dosegel v prošlem letu 4.11 milijona Din poslovnega prebitka od katerega se je odkazalo Pokojninskemu skladu za hranilnične nameščence 3 milijone, ostanek 1.11 milijona Din pa se je dodel splošnemu rezervnemu zakladu, ki znaša še poslej 12.818.785 Din, t. j. 3.26% vseh hranilnih vlog nasproti 2.8% v l. 1934).

Poslovno poročilo poudarja, da se je hranilnična uprava resno trudila, da bi zavod dobil več gotovine, ki je potrebna za večja izplačila, da bi se čim prej približala normalnemu rednemu poslovanju, kar pa ji zaradi nepremagljivih ovir do konca leta še ni uspelo. Vrše pa se pogajanja, katerih potek opravičuje nado na ugoden uspeh. Dokaz, da se zaupanje vložnikov do zavoda stalno vrača, je dejstvo, da so se nove vloge v prvih 4 mesecih t. l. zvišale za nadaljnjih 6 milj. dinarjev. Ako bo šel razvoj v tej smeri dalje, ni več daleč čas, da pridemo zopet do kreditnega gospodarstva, brez katerega ni pravega napredka.

Gospodarske vesti

= **Znižanje lombardne obrestne mere Poštne hranilnice.** Nadzorstveni svet Poštne hranilnice je znižal obrestno mero za lombardna posojila od 7 na 6% na leto. Znižane obresti veljajo takoj za nova posojila, za že dovoljena pa od prihodnjega roka. Ostala aktivna in pasivna obrestna mera ostane neizpremenjena.

= **Nove rokodelske obrti.** Minister za trgovino in industrijo je izdal uredbo, s katero se izpremenj in izpopolnj seznam obrti, za katere je potrebna strokovna izobrazba. Z uredbo se izvrši pregrupacija obrti, ki doslej niso bile podvržene določbam obrtnega zakona glede strokovne izobrazbe. Kot nove obrti so določene: izdelovalci tehtnic, avtomehaniki in ejektrotehniki, izdelovalci čolnov in manjših plovnih objektov iz lesa, ladijski tesarji, sedlarji, izdelovalci pletenega blaga iz prediva, krojači perila, sitarji, kožuharji, itd. Uredba odreja v prehodnih določbah oprostitev pomočniškega izpita za osebe, ki so več kakor dve leti delale v obrti, ki jo uredba proglašala za rokodelsko obrt.

BOLJŠE BRITJE Z ELEKTRIČNO KALJENKO

MODRO GILLETTE

BRITVICO

Gillette

Leto dni po uveljavljenju uredbe pa morejo osebe, ki so doslej delale v omenjenih obrtih najmanj pet let, opravljati obrt brez mojstrskega izpita. V zvezi z uredbo o izpremembah in dopolnitvah seznama obrtnih strok je minister izdal tudi spremembe k uredbi o sorodnih obrtih. Ta sprememba se je pokazala potrebna zaradi sprememb in popravil ter izpopolnitve seznama obtrnih strok. Tako so prišle v skladnost določbe iz seznama obrti in seznama sorodnih obrti.

= **Banovinska trošarina na britvice.** Zaradi pravilnega izterjevanja banovinske trošarine na britvice, predpisane v čl. 31. finančnega zakona za leto 1936/37, je finančni minister odredil: 1) da mora biti število britvic vpisano v deklaraciji, ki se prijavi za carinjenje, in da je treba to prijavo preizkusiti pri pregledu blaga. 2) da mora uradnik, ki vrši pregled pri carinjenju britvic uradno ugotoviti število kosov in ga vpisati v carinski dokument, pri čemer mora posvetiti vso pozornost preštevanju, da ne bo banovinska trošarina prikrajšana.

= **Znižanje diskonta v Italiji.** Italijanska banka je z včerajšnjim dnem znižala svojo eskontno mero od 5 na 4 in pol%.

= **Tudi v usnjarski industriji in obrti,** ki bosta letos bogato zastopani na ljubljanskem velesejmu od 30. maja do 8. junija, velja pravilo, da se s postopnim in sistematskim izkoriščanjem izkustev ustvarjajo vedno boljši in modernejši izdelki. Letos boste naravnost presenečeni, ko boste videli v razstaviščnih prostorih ogromen napredek naše domače usnjarske industrije in čevljarske obrt.

= **Dobave.** Drž. rudnih Zenica sprejema do 28. t. m. ponudbe za dobavo predmetov za električne motorje. Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do 28. t. m. ponudbe za dobavo 150 komadov odej, 100 komadov slamnjač in 300 m platna. Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 29. t. m. ponudbe za dobavo 1.500 kg raznih vijakov z maticami in 9 strelovodov. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 29. t. m. ponudbe za dobavo železa v šipkah, železnih cevi, stekla za okna, ogledal, lanenega firneža, raznih barv, gorske krede, obročkov iz medi, železnih pocinkanih predmetov ter raznih železnih vijakov z maticami. Dne 19. t. m. bo pri upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za dobavo raznega jekla, elektromotorjev za trofazno strujo in raznih barv, 20. t. m. za dobavo raznega jekla, železne žice, železne pločevine in raznega železa,

Borze

18. maja

Na ljubljanski borza sta se devizi London in Newyork zopet okrepili. V privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 9.21 in angleški funti po 250. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 9.1950 in v španskih pezetah po 6.85, dočim je bilo za grške bone povpraševanje po 31. Nemški klirinški čeki, ki so se po naglem padcu prejšnjega tedna že v petek precej popravili, so se danes ponovno znatno dvignili in so se v Ljubljani trgovali po 13.70 (v petek po 12.85), v Beogradu po 13.2039 (v petek po 12.66) in v Zagrebu po 13.48 (v petek po 12.70), odnosno za konec maja po 13.15 za konec junija po 13.10 in 15 julij po 13.15.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda notirala 358 — 359 brez prometa. Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2975.28 — 2989.88 Berlin 1756.08 — 1769.95, Bruselj 744.54—749.60, Curih 1424.22 — 1431.29, London 218.02, — 220.08, Newyork 4365.35 — 4401.66, Pariz 290.14 — 291.57, Praga 182.62 — 183.72.

Curih. Beograd 7, Pariz 20.3725, London 15.3550, Newyork 309.25, Brzselj 52.3250, Milan 24.30, Madrid 42.2250, u Amsterdam 208.95, Berlin 124.50, Dunaj 55.95, Stockholm 79.1750, Oslo 77.1750, Kobenhavn 68.55, Praga 12.83, Varšava 58.10, Budimpešta 60.50, Atene 2.90 Bukarešta 2.50.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 358 — 359, za maj — junij 359 bl., 4% agrarne 47.75 den., 6% begluške 66.50—68% dalm. agrarne 62—64, 7% invest. 81 den., 7% Drž. hip. banka 83 den., 7% Blair 72—72.50, 8% Blair 82 den. delnice: PAB 218—218.50. Šećerana Osijek 150 bl.

Beograd. Vojna škoda 357.50—358, 4% agrarne 48.25 den., 6% begluške 67.50—68, 7% invest. 82.25—82.50 (81.25—82.75), 7% stabiliz. 81.50 den., 7% Drž. hip. banka 82 den. (83.50), 7% Blair 73—73.25 (73), 8% Blair 82.75—83 (82.50), Narodna banka 6300 — 6350, PAB 218—218.50 (217 — 217.50).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 18. maja Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 92.875, za julij 85.125, za sept. 84.625; **koruza;** za maj 63.125, za julij 60.625, za sept. 58.625.

+ **Novosadska blagovna borza** (18. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica:** baška in sremska 129—131, okolica Sombor in banatska 128—130, baška ladja Tisa 136—138; ladja Begej 135—137; slavonska 132—134. **Oves:** baški, sremski in slavonski 118—120. **Ječmen:** baški in sremski, 64 kg 122.50—125. **Koruza:** baška, sremska in banatska 99—100. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 212.50—222.50; »2« 192.50—202.50, »5« 172.50—182.50; »6« 152.50—162.50; »7« 125—135; »8« 102—105. **Otrobi:** baški, sremski in banatski 96—100. **Fižol:** baški in sremski beli 165—170.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (18. t. m.) Tendenca slaba. **Pšenica:** za maj 15.40—15.43; **koruza:** za maj 11.51—11.53, za julij 11.77—11.79, za avg. 11.90—11.91.

V znamenju maršala Pilsudskega

Inspektor poljske armade general Rydz-Smigly se je odločil zapustiti politično nevtralnost in bo v bodoče aktivno podpiral vlado min. preds. Sladkowskega

KITAJSKI PREGOVORI

Jokati moraš šele tedaj, ko zagledaš krsto.

Kdor sam ne vodi gospodinjstva, ne ve, kako drago je kurivo.

Pred tisoč gledalcev se ti ni treba bati — boj se samo enega poznavalca.

Stokrat slišati ni kakor enkrat videti, stokrat videti ni kakor enkrat poskusiti.

Mnogo tesarjev steše krivo hišo.

Kupovalec ni nikoli tako premeten kakor prodajalec.

Feniks brez perja še davno ni tako lep kakor kokoš s perjem.

Dobro zdravilo je grenko.

Iz pasjega gobca ne pridobivaš slonovine.

Rešiti eno samo življenje je bolje nego zgraditi sedemnadstropno pagodo.

Učenje je kakor plovba proti toku: če ne napreduješ, nazaduješ.

Čustva so kakor dirka s konjem v ravnini: lahko jih je spustiti, a težko spet ujeti.

Radenska
prirodna mineralna voda

Srce, ledvice, živce, ženske bolezni, spolno slabost, notranje žlezde, nervozo, sklerozo, zdravi z uspehom naše najmočnejše prirodno ogljikovo mineralno

Radensko kopališče, Slatina Radenci (pri Mariboru).

Od 15. maja vozi direkten vagon iz Ljubljane do Radencev brez prestopa. — Iz Ljubljane odhaja ob 7.20 zjutraj.

Čarovnica, kraljica in svetnica

Danes pred 400 leti je umrla na morišču žena Henrika VIII., Ana Boleyn — Nedosanjani sen o vojvodinji Northumberlandski — Pustolovec Thomas Wyatt — Zakaj je Anglija prelomila s papeštvom

Danes pred štiristo leti, 19. maja 1536. je pod krvnikovim mečem padla glava angleške kraljice Ane Boleyn. Da ji ni tenkega vratu presekala sekira — to je bila edina milost, katero je izkazal nesrečni vladarici njen kraljevi soprog strašni Henrik VIII.

Ime Boleyn igra v življenju tega vladarja velikansko vlogo. Ko je bilo princu Henriku sedemnajst let, se je zaljubil še kot Waleški princ v lepo in zrelo Elizabeto Boleyn, po katere žilah se je pretakala kraljevska kri. Ta ženska je bila mati poznejše Henrikove ljubimke Mary Boleyn in kesnejše kraljice Ane Boleyn, katero je dal obglaviti samo zato, da se je mogel 11 dni pozneje poročiti s svojo tretjo ženo Jano Seymurjevo, ki mu je izkazovala tovarištvo v zakonu komaj leto dni.

Henrikova prva žena je bila španska princesa Katarina, hči Ferdinanda in Izabele, ki sta omogočila Kolumbovo potovanje v Ameriko. Oče Henrika VIII. je bil izbral Katarino za nevesto svojemu starejšemu sinu Arturju, ker je želel navezati stike s Španijo in utrditi zvezo, ki bo podprla njegove diplomatske načrte. Katarini se je poleg tega obetala velika dota, ki je bila Henriku VII. posebno dobrodošla zaradi njegovih neprestanih denarnih zadreg. Princ Artur je učakal 18 let, toda nekaj dni pred poroko je nenadoma umrl. In ker je njegov oče že porabil Katarinino doto, katero si je dal izplačati vnaprej, ni šlo drugače, kakor da je špansko princeso obesil svojemu drugemu sinu. Ta zakon pa je bil neenak. Katarina je namreč bila osem let starejša od svojega moža, ki mu je bilo na dan poroke komaj osemnajst let. Henriku VIII. je šlo zdaj samo za to, da bi mu žena rodila moškega potomca. Toda Katarina je imela več otrok, ki pa so razen ene hčere vsi umrli še preden so zapustili zibelko. Kralj se je zaradi tega začel oziroma po drugih ženskah in oko mu je obstalo na lepi kraljičini dvorjanici Ani Boleyn, nečakinji njegove nekdanje ljubimke Elizabete. Poklonil ji je krasno graščino. Ta komornica je kralju rodila moškega potomca, ki pa je bil bastard.

Ko je l. 1522. izbruhnila vojna med Francijo in Anglijo, so morale vse angleške komornice ostaviti francoski dvor in se vrniti na Angleško. Med njimi je bila tudi 18letna Ana Boleyn, krasotica s temnočrnimi lasmi in očmi, o katerih je šel glas, da lahko začaraja človeka. Ana je imela na vratu znamenje od rojstva. To znamenje je zakrivala s posebno žametno ovratnico, kajti v tistih časih so o takšnih znamenjih sodili, da jih imajo samo coprnice, ki so v zvezi s hudičem. Tudi njene roke niso baje bile povsem normalne. Nekateri sodobniki pripovedujejo, da je imela Ana na vsaki roki šest prstov. To je dalo kardinalu Wolseyu pobudo, da je imenoval Ano »nočno sovo«, žalitev, ki mu je ni mogla Ana nikoli odpustiti in za katero se mu je pozneje kot angleška kraljica maščevala s tem, da ga je dala po Cromwellu mučiti v Toverskem stolpu.

Iz filma »Kralj in njegovih šest žena«, ki so ga predvajali tudi v Ljubljani. Od leve proti desni: Katarina Aragonska, Ana Clewe, Henrik VIII., Ana Boleyn in Katarina Parr

S posredovnjem svoje sestre Mary je Ana dosegla, da jo je kraljica Katarina sprejela med svoje komornice. Tako jo je kralj Henrik VIII. videl in se je na prvi pogled zaljubil vanjo. Omamila sta ga njena mladost in lepota. Vtepel si je v glavo, da mora ta ženska postati njegova ljubica, naj stane kar hoče. Toda Ana je imela popolnoma drugačen načrt. Ni hotela postati kralju ljubimka, nasprotno, hotela je izbrisati madeže sramote, katere je naprtil njeni sestri in materi Henrik VIII. s tem da ju je napravil za svoji priležnici. Hotela je postati vojvodinja Northumberlandska, kajti ljubila je z vsem žarom svojega srca mladega vojvodo, ki se je bila seznanila z njim na angleškem dvoru. To ljubezen ji je vračal mladi vojvoda Percy z vso strastjo. Kralju to ni bilo po volji. Dal je kardinalu Wolseyu, pri katerem je bil mladi vojvoda za paža, nalog, naj izbere Percyju drugo nevesto, kajti Ano Boleyn hoče imeti zase. Percy je moral zapustiti kraljevo palačo in oditi domov, kjer je objokoval svojo izgubljeno ljubezen. Tudi Ana Boleyn je zapustila dvor in se preselila v Hever blizu Londona.

Zelo je obžalovala, da ji je kralj pokvaril načrte, ki jih je bila zasnovala na njegovem dvoru. Toda še preden je to žalost prebolela, je stopil v njen življenjski krog mladec Thomas Wyatt, prijatelj njenega brata Georgea Boleyna. Wyatt je bil oženjen, toda kljub temu je deklamiral Ani Boleyn Petrarco in Boccaccia v italijanščini ter jo obsipal po zgledu teh pesnikov s strastnimi verzifikatorskimi izlivi. Henrik VIII. je doznal tudi za to. Zopet je zapovedal kardinalu Wolseyu, naj odstrani tekmeca. Kardinal je izročil Wyattu mošnjo cekinov in ga napotil v Italijo, kjer je pustolovski zaljubljenec v senci cipres kmalu pozabil na svojo ljubezen.

Zdaj je imel kralj proste roke glede Ane Boleyn. Mogel se ji je približati, toda ne kakor si je želel. Ana je bila namreč silno zvita ženska in se ni dala omamiti po bogatih darovih v podobi šumečih oblek iz svile, demantov, zlata in gradov. Odklanjala je vse po vrsti. Tedaj jo je kralj vprašal: »Kaj naj storim, da si pridobim Vašo ljubezen?« Ana Boleyn je hladno odvrnila: »Vzemite me za ženo, napravite iz mene angleško kraljico!« Kralj je ostrmel, kajti tako ni govorila dotlej z njim še nobena ženska.

Zaupal je torej svojo ljubezen do Ane Boleyn kardinalu in zahteval od njega, naj izposluje pri papežu, da se njegov zakon s Katarino proglasi za neveljavnega. Ana Boleyn pa je svetovala kralju, naj stori tako, kakor je naredil avguštinec iz Wittemberga: naj namreč osnuje novo cerkev na Angleškem, cerkev, ki bo popolnoma neodvisna od Rima.

Tako je kralj Henrik v rani jeseni 1532. odšel v Calais in je vzel tja s seboj tudi Ano Boleyn. Tam je Ana dosegla pri Henriku izjavo, da bo storil vse po njeni volji ter jo povzdignil v kraljico.

Ko mu je kmalu nato Ana sporočila, da se čuti mater, je bil Henrik VIII. od veselja ves iz sebe. Povzdignil jo je najprej v plemenitaški stan ter jo imenoval za markizo Pembroke. Ob tej priliki ji je daroval zgodovinski grad Pembroke, ki je bil nekoč last njegove babice. Že v februarju 1533 se je Henrik VIII. tajno poročil z Ano Boleyn, kmalu nato pa je pozval iz Norimberka napol luteranskega duhovnika Cranmerja ter ga je imenoval za nadškofa v Canterburyju. Cranmer je v svojstvu nadškofa ločil zakon Henrika s kraljico Katarino na Whitehallu ter je oznanil poroko Henrika VIII. z Ano Boleyn, kronanje za angleško kraljico pa je bilo 1. junija tega leta.

7. septembra 1533 je napočil veliki dan za kralja in ves angleški narod. Henrik III. je pričakoval prestolonaslednika. Toda bil je silno poparjen, ko je prišla na svet samo deklica. Ana Boleyn je dala krstiti hčerko na ime svoje matere. Dobila je ime Elizabeta. Kralj pa se je čutil prevaranega in njegova ljubezen do Ane Boleyn se je mahoma ohladila. Zanj je bila prava žena samo tista ženska, ki mu je bil v stanu roditi sina, prestolonaslednika! Nastala je odtujitev med kraljevima soprogoma. Ana Boleyn, ki je to čutila, si je na vso moč prizadevala, da bi zopet dobila oblast nad Henrikom. L. 1534. je zaupala kralju, da zopet pričakuje veselega dogodka. Kralj ji je obljubil izpolniti najljubšo željo, če je to res. Ko pa je izvedel, kakšna je njena najljubša želja, se je ustrašil in vzel besedo nazaj. Ana Boleyn je namreč zahtevala, da mora kralj poskrbeti za usmrčenje kraljice Katarine in princese Mary. Ker ji tega ni hotel izpolniti, se je tako razjutila, da je dobila splav. Ko se je to zgodilo, je dejala: »Dokler bosta živeli ti dve ženski, ne bom nikoli rodila sina!« Pozneje je zanosila še enkrat, toda prestolonaslednika ni bilo. Henrik VIII. se je zaradi tega silno razjezil. Pozval je k sebi kancelarja Cromwella in mu zaupal, da sumi, da je Ana Boleyn čisto navadna čarovnica. Cromwell je razumel ta migljaj in je šel takoj na delo.

Bil je mojster v izmišljanju zločinov. Dal je mučiti prijatelja Georgesa Boleyna in je s tem od njega izsilil priznanje, da je kraljica z njim prelomila zakonsko zvestobo kralju. Imenoval je tudi sokrivce. Kmalu na to je dal kralj vreči osumljence v Tower. Prišli so vsi pred sodišče. George Boleyn in njegovi prijatelji so bili justificirani že 17. maja 1536. Ana Boleyn je pričakovala pomilostitve. Zaman. Tudi ona je morala na morišče. Ko je nad njo krvnik zavihtel morilni meč, je dejala okolici: »Molite za kralja, on je dober knez. Storil je zame vse, kar je bilo v njegovi moči.« Potem se je obrnila h krvniku: »Pravijo, da si zelo spreten in moj vrat je tako ozek!« Z lastnimi rokami je snela avbo z glave, položila glavo na tnalo ter začela moliti: »V Tvoje roke izročam...« Na Towru je zavihrala bela zastava, sledil je strel iz topa, ki je oznajal izvršitev kazni.

Pred justifikacijo pa je pisala kralju pismo, ki se končuje:

»Bila sem nič, napravili ste iz mene damo, povzdignili ste me v markizo storili iz mene kraljico. In ker se na zemlji ne morem povzpeti više, me boste zdaj povzdignili v svetnico. Vašemu Veličanstvu pokorna in večno vdana Ana Boleyn«.

Stara garda proti mladi

Šahovski turnir desetorice v deželi tri četrt milijona šahistov — Šahovska igra si je dokončno osvojila svet

V Moskvi se je začel v petek minulega tedna velik mednarodni šahovski turnir, ki se da udeležujejo vodilni mojstri zapadne Evrope, Amerike in Rusije. Inostranski šampioni so Capablanca, dr Lasker, Flohr, Eliskases in Lilienthal-Ligeti. Za Rusijo se borijo Botvinnik, Löwenfisch, Kan, Rjumin in Ragozin. Ta turnir desetih mojstrov je poleg mednarodnega turnirja, ki se bo vršil poleti v Nottinghamu, največji letošnji šahovski dogodek in je zanimiv posebno iz dveh razlogov. Prvič se borijo zapadni zastopniki svetovnega mojstrskega razreda proti matadorjem vzhodne šahovske dežele. Drugič se bodo zastopniki šahovskega mladine spopadli s staro gardo.

Favorita sta 28-letni praški velemojster Salo Flohr, ki velja za »prestolonaslednika« v šahovskem kraljestvu, in 25-letni leningrajski inžener Miša Botvinik. Velike šanse ima nadalje še senior tega turnirja, 68-letni dr. Lasker, ki je več nego četrt stoletja držal naslov šahovskega svetovnega prvaka. Lasker je bil, kakor znano, na prejšnjem moskovskem veleturnirju tretji za Flohrom in Botvinikom oziroma, drugi, kajti oba mlada človeka sta imela na prvem mestu enako število točk.

Sivolasi matador prebiva sedaj v Moskvi Rusi so mu podelili v velikem spoštovanju do njegove šahovske umetnosti naslov člana akademije znanosti in predava na visoki šoli o tej umetnosti. Bivši svetovni mojster Jose Raoul Capablanca je na zadnje zelo dobro igral v Margateu, vendar ne velja za favorita. Kakšno presenečenje utegne prinesti 23-letni avstrijski velemojster Erich Eliskases, ki ima navzlic svoji mladosti nenavadno turnirsko prakso. Peti inostrani gost, madžarski matador Andrej Lilienthal-Ligeti je znan kot sijajen napadalec in je na zadnje postavil v Moskvi svetovni rekord s 156 partijami, ki jih je igral istočasno na simultanki. Končno spadajo tudi ruski mojstri Löwenfisch, Kan, Rjumin in Ragozin v mednarodni veliki razred.

Turnir bo obsegal 18 kol in vsak izmed udeležencev bo imel enkrat bele in enkrat črne figure. Rusija, ki je klasična dežela šaha, kjer imajo danes okrog 750.000 šahistov, med temi več nego 50.000 žensk, je kakor zadnjič poskrbela za sijajen zunanji okvir prireditve. Posamezna kola se bodo odigrala v velikih gledališčih in javnih dvoranah, matadorji bodo nastopali na odru pred tisoči in tisoči gledalcev. Po vsej Rusiji bodo ljubitelji šahovske igre v velikih javnih dvoranah, posebno po šolah na velikih stenskih šahovnicah zasledovali potek turnirja, pri čemer se bodo posamezne poteze razglašale s pomočjo radija. Turnir se je začel z uvodno slovesnostjo v spomin prvega šahovskega kralja, Wiljema Steinitza. Baš na dan otvoritve je potekla namreč stoletnica njegovega rojstva. V tem stoletju si je kraljevska igra dokončno osvojila ves svet.

Palača predsednika španske ljudovlade

Novi prezident Španije Azana se je nastanil v palači, kjer je prej vladal kralj Alfonz XIII.

Povprečno živimo 61 let

Najnovejša zadevna ameriška statistika ugotavlja, da znaša povprečna življenska doba ljudi danes že 61 let. Ljudje, ki so se rodili pred l. 1901. pripadajo dobi, ko je znašala povprečna življenska doba še 49 let. V teku enega pokolenja je znanost v boju proti bolezni in smrti dosegla nove uspehe. Človek, ki se je rodil po l. 1901. ima torej možnost, da živi 12 let več nego osebe iz prejšnjega pokolenja.

Prvi zakon je najboljši

Ameriški profesor Terman iz San Franciska je natančno proučil 300 zakonov in je pri tem prišel do zanimivih zaključkov. Izjavlja, da bi se 90 odstotkov ločenih parov najrajši poročilo znova s prvim zakonskim drugom, če bi se morali pač poročiti. Kajti večinoma gre za malenkostne spore, ki ločujejo zakone. Največ nesrečnih zakonov povzroča pomanjkanje denarja.

Četvorčki A, B, C, D

Na dan matere so imeli v newyorški ženski kliniki dve senzaciji. Ga. Casparjeva, žena nekega delavca, je ta dan rodila četvorčke, tri dečke in deklico, neka Nicksova je rodila dvojčke, in sicer že tretjič v svojem življenju.

Četvorčke, izmed katerih je zadnji prišel 2 in pol ure pozneje na svet nego prvi, so imenovali začasno z »A, B, C, D«. Vsak izmed njih tehta 3 in pol funta. Položili so jih v nekakšne valilnice in jih hranijo vsaki dve uri s sladkorno vodo, ki ji primešavajo nekoliko kapljic — whiskyja. Zdravniki upajo, da bodo male ohranili žive.

Več krst nego zibelk

Po neki uradni statistiki je bilo gibanje prebivalstva v Franciji v preteklem letu spet neugodno. V primeri s predlanskim letom je število smrti spet naraslo, število porodov pa nazadovalo. Število živorojenih otrok je znašalo l. 1935. 638.881 (l. 1934. 677.365), število smrti pa 658.357 (l. 1934. 634.525). Na 10.000 prebivalcev je bilo lansko leto 152 porodov (l. 1934. 161), smrti pa 157 (151). Lansko leto je bilo okrog 19.000 smrti več nego porodov, predlansko leto pa je bilo še okroglo 43.000 porodov več nego smrti.

Zdravnik, ki je operiral Staviskega

V Chamonixu je umrl dr. Jamin, zdravnik, ki ga je policija pred dvema letoma pozvala v vilo v Srevozu, da bi operiral umirajočega pustolovca Aleksandra Staviskega. Slepar se je bil, kakor znano, zatekel v Chamonix z upanjem, da mu bo uspelo pobegniti v Švico. Ko je policija obkrožila vilo, v kateri se je skrival in so policijski uradniki že trkali na vrata, si je pognal iz samokresa kroglo v glavo. Takoj so pozvali dr. Jamina, da bi operiral težko ranjenega sleparja. Navzlic vsem Jaminovim naporom pa je finančnik, ki je spravil tisoče v nesrečo, izdihnil.

Točno plačuj »Jutru« naročnino
Varuj svojcem zavarovalnino

Srnjak napadel slabotno kmetico

Nevaren doživljaj posestnice iz okolice Celovca

Grd doživljaj je imela posestnica Melcherjeva iz okolice Celovca te dni s pobesnelim srnjakom. Potovala je čez hribe v sosedno vas. Ko je imela že polovico gozdne poti za seboj, je iznenada planil nanjo zelo močan srnjak, jo podrl na tla in jo začel obdelovati z rogovjem. Prestrašeno žensko, ki se je utegnila braniti le s slabotno močjo, je srnjak ob vsakem njenem poskusu, da bi se dvignila, podrl spet na tla.

Žival je postajala čedalje bolj divja, položaj ženske je bil čedalje hujši. Stvar bi se končala lahko zelo žalostno, da ni neki kmetovalec, ki je slučajno delal v bližini, začuli klicev na pomoč. Pohitel je na mesto neenakega boja in je sam le s težavo ugnal srnjaka, ki ga je potem vzel s seboj. Srnjak je imel trak okoli vratu in je po vsej priliki pobegnil iz kakšnega vrta, kjer so ga imeli kot »ukročenega«. Melcherjeva je dobila več hudih poškodb.

Gandhijev zdravnik umrl

V Indiji je umrl dr. Ansari, najbogatejši zdravnik na svetu. Bil je to telesni zdravnik najbogatejših maharadž in osebni prijatelj Gandhija. Često je zdravil indijskega filozofa in politika ter nekoč dejal: »Dokler živim, ne pustim Mahatme umreti«. Tisoči indijskih kmetov so ga poznali pod imenom »čarovnik iz Delhija«. Njegovo politično delovanje ga je pred kratkim spravilo v ječo, v kateri je preseden več mesecev.

Zemljevid iz draguljev

Eden najdragocenejših objektov, ki jih bodo pokazali na bližnji industrialni razstavi v Moskvi, bo zemljepisna karta, ki kaže Rusijo in je sestavljena po načinu mozaikov.

Ta mozaik ima površino 20 štirjaških metrov, in je sestavljen iz samih draguljev in poldraguljev. Podati hoče pred vsem pregled o sedanjem stanju industrializacije v sovjetski državi. Kraji, kjer so v zadnjih letih nastale nove tovarne, rudniki in poljedelska velepodjetja, so označena v skladu s svojo produkcijo z različnimi kamni, kakor smaragdi, ametisti, topazi, gorskimi kristali i. t. d. Moskva je na tej karti označena z velikim rubinom v podobi peterokrake zvezde. Dve sto brusačev draguljev je bilo več mesecev na delu, da so izdelali to karto.

ANEKDOTA

Na nekem koncertu, na katerem so izvajali Schubertovo Simfonijo v c-duru, je neznan gospod dejal Morizu v. Schwindu: »To je lahko zelo lepo, toda predolgo, dosti predolgo.« Schwind je odvrnil razkačeno: »Ni predolgo, le vi ste prekratki za to...«

VSAK DAN ENA

»Matiček, Matiček, kako neznatno in majhno se počutim sredi teh gorskih velikanov!«

(»Sat. Evening Post«)

Turizem in naše ceste

V dobrem cestnem omrežju temelji svetla bodočnost našega turizma — Prihodnjo pomlad bo dograjena jadranska cesta

Ljubljana, 18. maja.

V »Jutru« dne 12. t. m. smo na kratko priobčili uradne podatke dohodkov našega gospodarstva od tujskega prometa. Znova porasla vsota se je lani že dvignila na 827 milijonov Din. Pomemben dohodek našega narodnega blagostanja bi se pa še neprimerno krepko dvignil, če bi bili v osvobojeni državi našli že davno prej zadostna sredstva in bi v modernizaciji cestnega omrežja sledili nagli izgradnji prvovrstnih cest v naprednejših turističnih pokrajinah zapadnega sveta.

Kajti 317 milijonov Din, ki so jih od navedene vsote pustili pri nas tujci, je odločno malo, mnogo premalo v primeri z lepotami, ki jih prirodno in narodopisno zaporedje naše zemlje tako osvajajoče menjava na vsak korak. Ogromna večina tujcev prihaja k nam po železnici in morju. V prijetna gorska letovišča, senčna zdravilišča in slikovita morska kopališča se zatekajo tisoči in tisoči tujcev. Željni spoznavanja in uživanja krasot bližne in daljne okolice svojega letovanja hočejo odnesti iz lepe naše zemlje čim večjo zalogo nepozabnih vtisov. Prirodne zapreke površinske gradnje, preko katerih vodijo stoletja zanemarjene ceste ali jih pa sploh ni, ugrabijo izletnikom večji del lagodnega užitka, ki je inozemcem najlepša propaganda za nadaljnji, zmerom večji dotok tujcev.

Naprednejše države so prav zaradi turizma z veliko naglico pospešile gradnjo modernih avtomobilskih cest. Silen razvoj motorne tehnike je sporedno z mehanizacijo prometa povzročil krepak preokret v načinu gradnje prvovrstnih cest. Države, v katerih zavzema tujski promet pomembno postavko narodnega blagostanja, so odprle tako svoje tujsko prometne privlačnosti avtomobilskim posetnikom — turistom, ki so podjetnim narodom pustili lepe denarje. Stroški modernizacije cest so bili kmalu kriti in privlačnost bogatih tujcev — avtomobilistov prinaša leto za letom večje dobičke.

Turistična področja zapadnega sveta spajajo dandanes po večini čiste avtomobilske ceste, tako zvane autostrade, kjer se vrši promet izključno le z mehaničnimi sredstvi. Takšne ceste so trasirane z najmanjšim vzponom, so 12 do 20 m široke, ob straneh zaprte in le na določenih krajih prehodne. Grajene iz betona so večinoma zgoraj asfaltirane ali obložene z drugim trajnejšim gradivom. Na te moderne prometne vezi so priključene mešane ceste, prirejene za mehanični in vozni promet. Cest starega tipa, kjer je motorni promet skoraj nemogoč, je v naprednejših tujsko prometnih središčih vedno manj.

Jugoslavija se je v pogledu cestnega, prav kakor železniškega omrežja, po prevratu znašla pred težkimi nalogami. Prometna politika stare monarhije je povezala s sposobnejšimi cestami le obrambno pomemnejše kraje. Notranje pokrajine nove države, predvsem srbski del, v stoletnih borbah svojega odpora ni utegnil in ne imel sredstev za gradnjo prometno vrednega cestnega omrežja. Turistični kraji, z nekolikšno izjemo Slovenije in dela Hrvatske, so pa prav do zadnjih dni živo izpričali nujno, kričečo potrebo modernega cestišča.

Ministrstvo za javna dela je sicer že takoj po uedinjenju započelo z izboljšanjem in izpopolnjevanjem cestnih zvez. Po načrtu z dne 30. julija 1920 je bilo določenih 2248 km cest v popravilo. Razne težkoče so preprečile, da bi se izvršil celoten program. Moderniziranih je bilo le 430 km cest, zgrajenih okrog 170 večjih in večje število manjših mostov.

V maju 1929 je bil donesen zakon o državnih cestah v skupni dolžini 9843 km. L. 1930 je bil ta zakon še izpopolnjen za nadaljnjih 500 km, s priključkom modernizacije že prej makadamiziranih cest, ki so bile zaradi vedno večjega prometa in povečane težine tovornih vozil potrebne obnove.

Tudi slednji načrti so zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ostali neizvršeni. Zgrajenih je bilo le 200 km novih cest in nekaj velikih mostov preko Save in Donave. Poslednja uredba za javna dela z dne 2. februarja je določila za rekonstrukcijo velikih in gradnjo novih cest 578 milijonov Din. S tem šele so se odprle naši državi delne možnosti, priključiti sposobnejše cestno omrežje na mednarodni avtomobilski promet.

Slovenija, po svoji legi najdelj na severozapad pomaknjena, v srednjeevropski trup zarezana pokrajina Jugoslavije odpira mednarodnemu avtomobilskemu prometu tri pomembna vrata svoje meje: Planino pri Rakeku, Jesenice in Št. Ilj nad Mariborom. Odtod se odteka avtomobilski promet iz zapada, severozapada in severa po naši alpski in predalpski turistični pokrajini dalje po zasnovani mednarodni cesti Rakek — Ljubljana — Novo mesto k Zagrebu in na Beograd. Odtod poteka mednarodna cesta v eni smeri na Niš ter dalje preko Caribroda na Sofijo, druga smer poveže iz Beograda Avalo z Mladenovcem, Topolo, Kragujevcem, Jagodino, Kosovsko Mitrovico, Skopljem, Velesom in dalje preko Gjevgjelije s Solunom.

Navedena glavna turistična žila ima iz Ljubljane zelo važen spoj preko Kranja na Jesenice, preko Celja na Maribor — Št. Ilj, preko Kočevja na Sušak. Gradbeni načrt ima predvidenih 20 milijonov Din za popravilo ceste iz Ljubljane na Kranj, 10 milij. Din za usposobljenost ceste iz Škofljice na Kočevje in dalje k Sušaku ter 5 milij. Din. za gradnjo turistične ceste Maribor — Št. Ilj.

Iz Zagreba določa načrt 24 milij. za izpopolnitev glavne turistične ceste države v smeri proti Novemu mestu, do Samobora, prav toliko vsoto v smeri na Beograd, do Dugega sela. Nadaljnjega popravila bodo še čakale tujsko prometne ceste iz Zagreba preko Krapinskih toplic in Rogaške Slatine na Maribor ter pomembna mednarodna avtomobilska pot iz Zagreba do četrtih mednarodnih vrat, preko Koprivnice na Madžarsko.

220 milijonov Din bo potrebovala gradnja najmodernejše avtomobilske ceste, ki bo zvezala peta mednarodna turistična vrata naše države, Subotico preko Bačke Topole, Srbobrana, Novega Sada z Beogradom. 90 milijonov Din predvideva načrt za modernizacijo mednarodne avtomobilske žile iz Beograda na jug, preko Topole in Kragujevca do Jagodine. Nadaljnjih 10 milij. bo zahtevala dopolnitev iste proge iz Skoplja preko Velesa na Gjevgjelijo. Vzhodna cesta iz Beograda v Bolgarijo, prejme na odseku iz Niša do Niške Banje in bolgarske meje 13 milij. Din za modernizacijo.

Izven te glavne prometne ceste, ki bo mednarodnemu avtomobilskemu turizmu pospešila vezi z notranjimi pokrajinami države, so pomembni načrti izpopolnitve in delne gradnje novih cest v turističnem področju vrbaske, drinske in zetske banovine. Dobra avtomobilska cesta naj bi pospešila poset Plitvičkih jezer iz Zagreba ter dalje na Otočac in Senj. 10 milij. Din je že določenih za tujsko prometno cesto iz Bosanske Gradiške na Banja Luko in Jajce, enaka vsota za cesto iz Sarajeva na Mostar in na vzhodno smer do Višegrada. Na že porabno avtomobilsko cesto, ki veže Cetinje, Podgorico, Andrijevico in Peč z Mitrovico, se bo priključila zveza iz Višegrada preko Prijepolja in Bijelopolja. Za izgradnjo dela te ceste je določenih 10 milij. Din.

Navedene izpopolnitve in modernizacije notranjega avtomobilskega omrežja naše države so zaenkrat zasnovane na manj ali več daljših prometnih žilah iz glavnih turističnih središč. Pokazale pa bodo že v tej zasnovi velikopotezen uspeh, ki bo nevzdržno terjal nadaljnjo gradnjo, dokler se ne bomo tudi v tem pogledu približali naprednejšim tekmecem v mednarodnem turizmu. Odveč pa je poudarjati veliki pomen za tujski promet našega primorja, ki ga bo, če ne bo nadaljnjih zaprek, v pomladi 1937 povezala vzdolž vse obale modernizirana jadranska cesta.

Jadranska cesta se odcepi pri Sušaku. Že obstoječo cesto mimo Bakra, Kraljevice, Crikvenice in Novega bodo na mnogih krajih popravili in razširili za najmanj 6 metrov. Za ta odsek je določenih 20 milij. Din. Od Senja dalje gradi savska banovina pod Velebitom do Tribanja povsem novo cesto, od Tribanja dalje pa primorska banovina na Stari grad — Seline — Jesenice. Od Jesenic bo prepotrebna jadranska cesta na že obstoječi poti preko Obrovca—Zemunika — Sukošana — Biograda na morju—Pakoštane popravljena in razširjena. Od Pakoštan se gradi spet nova cesta ob morju do Pirovca pri Tijesnem in dalje naravnost na Vodice in Martinsko, nasproti Šibenika. Tu bo prirejen prevoz s škelom na Šibenik, odkoder bo nova cesta vodila do Rogoznice, dalje pa razširjena stara cesta preko Segeta do Trogira.

Kaštelanska riviera bo imela iz Trogira do Splita 6 m široko betonirano cesto, z 1 m širokim hodnikom za pešce ob strani. Za ta del ceste je določenih 15 milij. Din.

Iz Splita se jadranska cesta, deloma razširjena in popravljena, popne do omiške Rogoznice ter dalje na Baško vodo in Makarsko. Iz Makarske bo nova cesta preko Tučepa vezala Podgoro in Igrane z Zaostrogom, Gradacem in Bačino. Odtod se spušča na Ploče in preko Rogotina po neretvanskem nasipu na Norinsko kulo, kjer se spet zveže z že zgrajeno staro cesto iz Metkoviča na Dubrovnik in Kotor ter dalje na Bar in Ulcinj.

Primorska banovina vodi zdaj pospešena dela na novi jadranski cesti med Tribnjem in Jesenicami pod Velebitom, med Biogradom n. m. in Martinsko, pri šibeniški Rogoznici, na Kaštelanski rivieri in na odcepu Tučepi — Norinska kula. V glavnem bodo dela že jeseni dovršena in v prihodnji letoviščarski seziji bodo izletniki-avtomobilisti že lahko deležni uživanja krasot naše riviere na neprekinjeni vožnji vzdolž sinjega Jadrana.

Z izgrajenim, dobrim cestnim omrežjem bo postala Jugoslavija pravi turistično — avtomobilski Eldorado. Že po svoji legi prehodna pokrajina, spajajoč evropski zapad in sever z bližnjim orientom, bo pritegnila nase velik krog bogatih tujcev, ki si hočejo, neodvisni od železnice ogledati krasote naše zemlje. Evropa poseduje približno deset milijonov avtomobilov. Če pomislimo, da bi posetila od te množice le ena petina lastnikov našo državo in če računamo, da vsak od teh 20.000 avtomobilov pripelje seboj tri do pet premožnih izletnikov, si lahko predstavimo dohodke, ki bi jih tovrstni turisti pustili za prehrano, nočnine in bencin v naši zemlji. Brez posebnega truda bi se naši turistični dohodki po nekaj letih lahko dvignili na nekaj milijard Din. Daleč je še do tega, vendar začetek je tu!

Iz sodne dvorane

Tragična smrt Andreja Boleta pred sodiščem

Razprava preložena na 28. maja.

Ljubljana, 18. maja

Pred sodnikom-poedincem g. Rajkom Lederhasom je bila danes v dvorani na št. 79. kazenska razprava proti šoferju kneza Windischgraetza Frideriku Bergholdu, ki je italijanski državljan in prebiva stalno v Postojni. Berghold se je v noči na 18. marca vračal z avtom iz Ljubljane proti Vrhniki, poleg njega pa je sedel carinski inspektor Andrej Bole, ki je služboval v Planici pri Rakeku. Ta vožnja pa je bila za Boleta usodna. Pri vasi Logu se je zgodila velika nesreča — avto se je zaletel v obcestni kamen in v drevje s tako silo, da se je prevrnil in se popolnoma razbil. Boleta pa je vrglo iz voza in je zadobil tako težke poškodbe, da je bil na mestu mrtev. Šofer Berghold je tudi dobil hujše poškodbe in se je pri priči onesvestil ter se zavedel šele v ljubljanski bolnišnici, kamor so ga nemudoma zapeljali.

Okreval je, vendar se mu občutno poznajo posledice nesreče na izkaženem obrazu, s kakršnim je stopil danes pred sodnika. Državni tožilec g. Branko Goslar je Bergholda obtožil prestopka zoper varnost javnega prometa v smislu § 205 odst. 2. Obtožnica ga dolži, da je vozil proti Vrhniki v precej vinjenem položaju, ko sta se z Boletom odpeljala izpred Slamičeve restavracije. Obtožnica nadalje navaja, da je vozil po levi strani ceste s hitrostjo 60 do 70 km na uro tako neprevidno, da je prišlo do nesreče.

Berghold se je zagovarjal, da je bil popolnoma trezen in da se z Boletom nista poslužila med potjo alkohola, ki sta ga vozila s seboj. Avto je radi teme vodil s primerno hitrostjo deloma po levi, deloma po desni strani ceste, kolikor je zahtevala nagnjenost ceste. Opažal je tudi med vso vožnjo, da mu voz vleče proti levi strani. Šele kakih 10 dni po katastrofi, ko je ležal v bolnišnici, pa mu je nekdo povedal, da je bila leva pnevmatika prazna. Tako ga je tudi v usodnem trenutku vleklo proti levi strani ceste in ko je že okrenil volan k desni strani, da bi uravnal smer vožnje, je Bole zagrabil volan na zgornjem koncu ter se s celim telesom nagnil nanj in na volan. Ne spominja pa se Berghold, ali je Bole volan tudi zavil, ali ne, ker se je vse odigralo v trenotku in je mogel opaziti pred seboj le še kilometerski kamen, nakar je pritisnil na nožni zavirač, ki pa že ni več deloval. V strahu, da mu ne bi volan strl prsnega koša, ga je trdno tiškal od sebe, nato pa je zaprl oči in se ničesar ne spominja, ker se je onesvestil.

V preiskavi so priče dogodek in okoliščine, v katerih se je Berghold nahajal, drugače izpovedale. Državno tožilstvo je pri današnji razpravi ponudilo tudi nov dokazni materijal, ki bi utegnil ovreči obtoženčev zagovor zlasti glede njegove trditve, da je Bole zgrabil za volan, kar je po obtoženčevem zatrjevanju postalo usodno. Osebe namreč, ki so se zanimale v kakšnem stanju so našli pok. Boleta tik po nesreči, zatrjujejo, da je imel pokojnik roke v žepu, kar bi izključevalo možnost šoferjeve trditve.

Razprava je bila nato preložena na 28. maja dopoldne, da se neposredno zaslišije te priče.

Obramba pa je tudi predlagala nove priče, ki naj bi potrdile, da je obtoženi že takoj, ko je prišel k zavesti, dogodek **prav tako opisoval**, kakor danes, ne pa da se ni vedel ničesar spominjati, kakor navaja orožniška ovadba.

Bodoče zanimivosti pred kazenskim senatom

Po dolgotrajnem razsojanju o manjših deliktih pred kazenskim sodiščem se še pred začetkom počitniške dobe obetajo veliki sodni dnevi, ki bodo sodišču poživili ugled, ki ga uživa tudi kot kraj vseskozi zanimivega dogajanja.

Že danes dopoldne se bo sestal senat k razpravi o prevarah, ki so se dogajale ob času procvita v pomožni blagajni **»Vzajemne pomoči«**. Domnevajo, da se bo pomudil dva polna dneva pri ugotavljanju krivde štirih obtožencev, predno bo tudi s pravnega vidika spravil s sveta to veliko denarno afero.

Za 2. junija popoldne je razpisana razprava proti puškarskemu pomočniku Viljemu **Kramarju** radi poskušenega umora Stanka Pančurja, moža svoje prijateljice. Dogodek, ki se je izvršil v ženski bolnišnici, 1. aprila letos, je v bolniški sobi, kjer se je Kramarjeva prijateljica zdravila, povzročil paničen strah pred napadalcem. Pančur je obležal težko poškodovan, a je tudi po okrevanju ostal hrom na eni nogi. Zanimanje za ta dogodek je v javnosti še povečala okolnost, da se je Kramar nekaj dni uspešno izogibal aretaciji in se naposled sam, sestradan in preganjan, pojavil pred vrati sodnih zaporov.

Ljudje, ki poleg trde stolice,

trpe na hemoroidih, morejo vzeti za izčiščenje črevesja zjutraj in zvečer po četrt čaše naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenčice

Ogl. reg. S. br. 15465/3X

Vložena je obtožnica proti morilcem Marije Penkove

Že v lanski zimi, 27. februarja, je bil izvršen v bližini Podrečja skrajno premišljen zločin nad zasebnico Marijo Penkovo, a po dolgotrajnem preiskovanju na vse strani se komaj sedaj bliža kazen storilcem gnusnega dejanja.

Zdaj je državno tožilstvo vložilo 64 strani obsegajočo obtožnico proti štirim osebam iz Podrečja. Za zločinstvo umora sta obtožena 37-letni oženjeni klobučarski pomočnik Ivan Pirc in 28 letni oženjeni mizar Franc Hribar, ki sta Penkovo napadla v gozdu. Medtem ko je Pirc stal na straži in pazil, da bi njegovega tovariša nihče ne zalotil pri gnusnem poslu, je Hribar zagrabil Penkovo, ki je baš prihajala po kolovozu, za vrat in jo podrl na tla, ter jo več minut davil toliko, da se je onesvestila. Oba sta jo nato zavila v žakljevino in jo pri vratu in nogah zvezala z motvozom na dolg kol ter jo tako zavlekla k potoku Rači. Tu sta jo zamotano privezala na 53 kg težak kamen ter jo vrgla v globok tolmun, kjer je vsled zadušenja umrla.

Istočasno z obema morilcema sta obtoženi tudi Hribarjeva žena Jožefa in 31 letna samska Angela Gaberšek. Ti dve sta namreč Hribarju pomagali, ko je vlomil v stanovanje Penkove in ji v času od 28. februarja pa do nekaj dni pred 21. marcem odnesel raznih stvari, ki jih obtožnica podrobno navaja na 5 straneh, iz česar se da sklepati, **da so Penkovi stanovanje skoro** popolnoma oplenili. **Vsi trije so radi tega** obtoženi zločinstva in **prestopka tatvine. Pirc pa bo moral odgovarjati tudi radi tega**, ker je od Hribarja sprejel nekaj teh **stvari kot nagrado za pomoč pri umoru, nekaj pa jih je prikrival.**

Sport

SK Mladika : SK Moste 3:1 (1:0)

V nedeljo popoldne sta odigrala gornja nasprotnika odločilno prvenstveno tekmo na igrišču SK Most, kjer se je nabralo navzlic nevihti do 500 ljudi, ki so glasno spremljali živahne dogodke na igrišču. Moščani so bili precej sigurni, da bodo zmagi nad Slavijo pridružili še zmago nad Mladiko. Pa žoga je okrogla. Najboljši del zmagovitega moštva je bil to pot napad, ki je imel v obeh krilih Verbku in Somraku odlično razpoložena akterja. Nekoliko šibkejši je bil sicer odlični Veber. Obe zvezi Debevec in mladi Krmel sta igrala za halfe in napadalce obenem. V krilski vrsti se je odlikoval Gvardjančič, ki je prišel nalašč za to tekmo iz Beograda. Židan in Kunej sta dala solidno igro. Ožja obramba je bila zanesljiva kakor vedno. Golman je lovil v velikem stilu, dobljeni gol pa gre na njegov račun. Moštvo je bilo uglajena celota, ki je lepo kombinirala in si z ostrimi prodori po krilih osvajala teren.

Moščani so zaigrali prav pridno in ostro, da pa niso bili kos zmagovalcu, je krivo pomanjkanje tehnike in pa skupne igre. Zdi se pa, da tudi posamezni igralci niso na pravih mestih kar velja predvsem za srednjega krilca. Moštvo pa je ambiciozno in bo z neumornim delom brezdvoma stopilo na vidno mesto med ljubljanskimi klubi.

V Novem mestu je SK Kočevje porazil SK Kandijo s 3:2.

V nedeljo je SK Rapid gostoval v Čakovcu, kjer je odigral prijateljsko tekmo proti tamkajšnjemu klubu SK Gradjanski in zmagal z 10:0 (5:0).

Ptujski nogometni derby, je bil v nedeljo med SK Dravo in SK Ptujem ter je končal neodločeno 2:2. Sodil je g. Jančič iz Maribora.

Zakaj ne poskusite svoje sreče?
Za vse skupaj

Din 5.—

lahko dobite

1.000.— de Din

ako stavite na nogometne tekme.
Zahtevajte brezplačne kupone.

Centrala **„F O S T O K A“**

BEOGRAD, PAŠIČEVA 4 — Tel. 20-420
Podružnica »Fostoka« Ljubljana, BEUK KILIJAN, Kongresni trg 4 v lokalu Kolb in Predalič.
SPREJMEMO RESNE ZASTOPNIKE.

Tunir SK Mladike pod pokroviteljstvom župana dr. Adlešiča. Na vnebohod se vrši na igrišču SK Mladike na Kodeljevem turnir klubov Mladika, Reka, Slovan in Hermes za pokal župana g. dr. Adlešiča. Ker je prireditev večjega stila in se obeta dober nogomet, bo privabila brez dvoma obilo ljubiteljev lepe igre. Pričetek je dopoldne ob pol 10. finale pa ob 16.30.

Polovična železniška vožnja v Mursko Soboto. Ob priliki svečane otvoritve novega igrišča SK Mure, stadiona Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. dne 28. junija 1926 bodo imeli vsi udeleženci polovično vožnjo na brzih in osebnih vlakih. Potniki, ki hočejo izrabiti to ugodnost kupijo pri odhodu celo karto in tiskovino (Obr. K. 13) s katero se bodo lahko brezplačno vrnili. Tiskovine se bodo žigosale dne 28. junija na stadionu. Gornja ugodnost velja od 24. junija do 3. julija t. l.

Lahkoatletski miting SK Litije. SK Litija priredi v nedeljo 24. tm. propagandni lahkoatletski miting kot prireditev po dolžnosti, združen s propagandno stafeto skozi Litijo. Prireditev se vrši na igrišču Litije in prične ob 15. Stafeta skozi mesto se vrši ob 11. dopoldne, vodi po Litiji in vsebuje proge 400X300X200X100X100 m. Pravico nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani lahkoatleti klubov, članov JLAS iz dravske banovine. Prijave z priloženo prijavnino Din 2 za točko in osebo. Din 6 za moštvo je poslati na naslov: Jordan Drago, železniški uradnik, Litija, postaja. Naknadne prijave, kakor tudi prijave brez prijavnine se ne sprejemajo. Nagrade: pri 5 tekmovalcih v vsaki disciplini 2 priznanici za 1. in 2. plasiranega tekmovalca, pri več kakor 5 tekmovalc... 3 priznanice za prve 3 plasirane tekmovalce. Isto velja tudi za moštva, priznanico prejmejo tudi vsi člani nagrajenih moštev. Propagandna stafeta po Litiji ob 11. se vrši po ulicah Litije, omejeni propagandni miting pa ob 15. na igrišču SK Litije, ki nima tekališča, tekmovalna proga bo črtana na igrišču v dolžini okoli 300 m. Tekmovanje se vrši po pravilih in pravilnikih JLAS. Program in vrstni red disciplin: tek 100 m sen., kok v višini z zaletom sen. tek 400 m sen. tek 400 m sen. met diska sen. tek 100 m jun. C. skok v deljavo sen. tek 800 m sen. met kopja sen. tek 5000 m sen. met diska 1.5 kg jun. C. stafeta 4—100 m.

Službeno iz LNP. Za tekmo 21. t. m. v Celovcu določam naslednje moštvo: Logar, Hassl, Jug, Šinkovec, Sočan, Slamič, Boncelj, Slapar, Repotočnik, Jež, Grintal, Zemljič Šlamberger; Ljubljana da na razpoltgo belo-zelene drese, bele hlačke, ostalo opremo prinese vsak igralec seboj. Odhod izpred »Slona« ob 6.30. Eventualne ovire za potovanje morajo igralci javiti do srede opoldne v podpavezni pisarni, Beethovnova 9. Čamernik, pods. kapetan.

Službeno iz LNP. Drevi ob 19. seja k. o. Na sejo se pozivajo: Planinc Emil, Svoboda-Lj., Borštnar Milan, Korotan-Lj., Novljan Slavko, Mladika, Turner Franc, Slavija.

Za izlet v Celovec 21. t. m. z moštvom Ljubljane je na razpolago še nekaj sedežev. Rezervirajo se še danes popoldne v podzavezni pisarni, Beethovnova 9.

Kolesarsko dirko Celje — Slovenjgradec — Celje je priredil v nedeljo Klub slovenskih kolesarjev v Celju (104 km). Dirkači **so kljub nevihti dosegli izvrsten čas, saj so vozili s povprečno brzino 30 km na uro.** Prvi je bil Anton Košič v času 3:38.37, drugi Ivan Varlec 3:53.50, tretji Edo Polak.

Kolesarska dirka v Mariboru. Kolesarsko društvo tekstilnih delavcev v Mariboru je priredilo v nedeljo kolesarsko dirko na progi Pobrežje — Sv. Martin — Pobrežje (22 km). Prvo mesto si je priboril Karel Sodec v času 40 minut 30 sekund, 2. R. Finkes 41 minut, 3. B. Wencel 43:19.

ASK Primorje (Centralni odbor). Danes ob 20.30 odborova seja v restavraciji Zvezda.

Iz Julijske Krajine

Slovenske kmetije na dražbi

Že nekaj let nevzdržno propada svobodno kmečko gospodarstvo v Julijski Krajini in polagoma prehaja kmečko prebivalstvo zmerom bolj v kolonske odnose napram italijanskim veleposestnikom in denarnim zavodom. Ne glede na politični in socialni pomen takega razvoja v deželi bo sčasoma vsa zemlja prešla v tujo last in bo tako polagoma izginila tudi zemljiška posest kot osnovna in hkratu poslednja pravica domačega kmečkega prebivalstva.

Na Goriškem prehaja večina kmečkih posestev v roke goriškega »Monta« in veronske banke, ki se jih polaščata večinoma pod izredno ugodnimi pogoji. Posestev na dražbah skoraj ni mogoče prodati, ker zaradi splošne krize in pomanjkanja ni kupcev. Zato jih prepuščajo omenjenima zavodoma ki sta tudi glavna upnika vseh zadolženih kmetov v deželi.

Tako so bila v zadnjem času, da navedemo tudi konkretne primere, samo v 2 vaseh na dražbi kar 3 večja posestva. V vseh treh primerih je pognal posestva na boben »Banco di Verona«. Zavod jih je tudi prevzel v svojo last, ker na dražbah ni bilo kupcev. Tako je izgubil svojo zemljo kmečki posestnik Rošec v Rošovšču. V Oseku pa je denarni zavod prevzel posestvi pokojnega Josipa Rijavca in Vincenca Kožuha. Rijavčevo zemljo je baje banka že prodala nekemu italijanskemu veleposestniku, ki namerava na njej naseliti kolone, Kožuh pa je svoje nekdanje posestvo sam vzel v zakup. Tudi hiša in gospodarska poslopja gostilničarja Jožeta Glešiča so sedaj njena.

Drobne novice

Iz Vipolž je po ugotovitvah karabinjerjev zbežal preko meje 24letni Boris Makuc. Pri podrobni preiskavi so dognali, da je prestopil mejo v bližini Godoviča. Bil je prijavljen goriškemu sodišču.

Iz bovških zaporov je lani meseca avgusta zbežal 20letni France Cenčič iz Borjane, ki je bil iz neznanih razlogov nekaj dni prej aretiran. Sedaj je bil v kontumaciji obsojen na 4 mesece in 15 dni zapora. Jetniški paznik 43letni Adolf Soldat je bil oproščen.

Osuševalna dela v Labinjščini. Kmetijsko ministrstvo je sedaj stavilo na razpolago več milijonski kredit za nadaljnja osuševalna dela v Labinjščini. Krediti se bodo porabili za osuševanje močvirnatih tal v premogovniškem revirju v Krpanjski in Raški dolini. Omenjeni kredit je prvi obrok 15 milijonskega zneska, ki je bil določen za meliorizacijo obeh dolin.

Tržaška pokrajina še nima svoje bolniške blagajne za poljske delavce. Baš pred kratkim je »Gazzeta Ufficiale« objavila kolektivno pogodbo, ki je bila sklenjena že lani med obema konfederacijama o ustanovitvi 35 novih pokrajinskih bolniških blagajn za poljske delavce. Doslej je v Italiji delovalo že 9 takih blagajn. Tržaški listi se sedaj prikrito pritožujejo zaradi zapostavljanja tržaške pokrajine, za katero omenjena kolektivna pogodba ne velja.

V Puli so imeli v soboto zvečer velike vaje za obrambo proti letalskim napadom. Sodelovali so tudi gasilci, fašisti in civilno prebivalstvo. Po vajah je bil na prostem predvajan posebni propagandni film.

V bližini Lazne pri Čepovanu so našli vaščani pretekli četrtek truplo 78-letnega užitkarja Franca Lična. Že pred dnevi se je oddaljil z doma in ga ni bilo več nazaj. Zdravnik je ugotovil, da ga je zadela srčna kap.

V Trstu je postal 67letni Ivan Bravar iz Rocola preteklo sredo žrtev prometne nesreče. Od zadaj se je vanj zaletel neki kolesar in ga podrl, tako da si je prebil lobanjo in je poškodbi nekaj ur pozneje podlegel. Za kolesarjem ni sledu.

Naše gledališče

DRAMA

Torek 19.: Zaprto. Generalka.
Sreda 20.: Tiran. Premiera. Proslava 25. letnice umetniškega delovanja režiserja Miljana Skrbinška. Izven.

*

G. Milan Skrbinšek, ki si je pridobil za razvoj slovenske drame velikih zaslug, slavi v sredo 20. t. m. na odru ljubljanske drame 25letnico svojega umetniškega delovanja. Odličen je kot igralec, prav tako odličen pa tudi kot režiser ter je v teku svojega dolgoletnega dela na našem odru postavil celo vrsto izvrstnih likov in režiral marsikatero pomembno delo domače in tuje literature z največjim uspehom. Dolžnost naše javnosti je, da prizna njegovo resno umetniško delovanje in da ga počasti v največjem številu povodom njegove proslave v ljubljanski drami v sredo 20. t. m. ob 20. zvečer. Vprizori se igra »Tiran«, ki jo je napisal pisatelj Besier. Premiera je izven abonmaja.

OPERA

Torek 19.: Zaprto.
Sreda 20.: Otello. Gostuje Marij Šimenc. Red Sreda.
Četrtek 21.: Zaprto (Gostovanje v Mariboru: Seviljski brivec. Izven).

★

Marij Šimenc gost naše opere. V sredo 20. t. m. bo za red Sreda v operi Verdijeva opera »Otello«. Naslovno vlogo poje tudi **pri tej predstavi** g. Marij Šimenc kot **gost. V tej vlogi bo imel** odlični slovenski pevec največje **uspehe tako v Ljubljani, Zagrebu in Splitu, kjer je nastopil z ljubljansko opero. Brez dvoma je ta vloga njegova najboljša pevska in igralska vloga.** Ostala zasedba kakor na premieri.

Mariborsko gledališče

Torek, 19. ob 20. uri: »Tuje dete«. Red A.
Sreda, 20.: Zaprto.
Četrtek, 21. ob 20. uri: »Seviljski brivec«. **Gostovanja ljubljanske opere.** Red C.
Petek, 22. ob 20. uri: »Seviljski brivec«. **Gostovanje ljubljanske opere.** Red A.

LIANA SANDEN: 16

VSE ZATE!

In Blackwell je samo rekel:

»Dramo znam na pamet, Mrs. Hartyjeva, a vas ne bom znal nikoli na pamet, in gledati vas me ne bo nikoli dolgočasilo.«

Teh besed se Renata zdaj mnogokrat spomni, kadar se čuti osamljeno. Časih jo Georg pokliče po telefonu, saj ve, kdaj je zjutraj v hotelu. A ti pogovori ji zmerom pustijo v duši malce bolestne praznote. Georg je izmed tistih mož, ki jim je telefon občilo, ne orodje zabave. Več kakor vprašanja: »Kako se imaš, srčece? Si dobro spala? Ali so ti ploskali?« — in več kakor nekaj skopih besed o svojem delu Georg ne zmore. Kako hitro te daljava loči od ljubljenega človeka! Kadar začuje Renata pri telefonu Georgov glas, jo prešine nenadno koprnenje po njem. Ko pa odloži slušalo, utihne obenem z zvokom njegovega glasu tudi občutek, da sta eno. Ostane le še samota.

— — — — —

V newyorški poslovni stavbi Blackwellove družbe sedi Georg Wards in pregleduje prijave ljudi, ki bi radi govorili z Mr. Blackwellom. Zdaj ci potrka s svinčnikom na tretje ime v spisku: Mr. Brown želi govoriti z Mr. Blackwellom zastran Mr. Gragerta v Berlinu.«

»Izpišite prijavnico za Mr. Browna.« reče Georg Wards tajnici. »Mr. Browna naj spuste prvega noter.«

Mr. Brown je človek z enim tistih dobrodušnih obrazov, ki se za njih prijaznim nasmehom skriva marsikaj. Česar koli se loti, zmerom mu plava na obličju ta hrabrilni, veseli smehljaj. Takisto je, kakor da bi govoril: »Saj ni tako hudo, glavno je, da ostane človek dobre volje.« S tem smehljajem, ki mu je zasidran na širokem rdečkastem licu, je napravil Mr. Brown že mnogo kupčij. Te kupčije so na koncu zanj prijetnejše kakor za tiste, ki so imeli opravka z njim. Posebnost vseh poslov, ki se jih loti Mr. Brown, je v tem, da se najbolje smeje tisti, kdor se smeje nazadnje — med tem ko se morajo drugi zadovoljiti z dolgimi nosovi in praznimi žepi. Zgodilo se je tudi že, da so drugi rajši odšli s tega sveta, kjer ni zaupati nitj takim dobrodušnim obrazom, kakor je obraz Mr. Browna. To so bili možje, ki jim je posojal denar po čedalje višjih obrestih, možje, ki je pokupil njihove menice. To so bile ženske, ki jih je opeharil za posestva in ki je naložil njih premoženje v usodno podjetja. V južnih državah jih je mnogo, ki poznajo Mr. Browna. Njegove zveze segajo prav v kroge, ki iztezajo svoje lovke po vsem svetu. Ker se je pa Mr. Brown navzel tudi navad tistih krogov in nastopa pod najrazličnejšimi imeni, ne ve tu v Newyorku razen njegovih prijateljev živa duša, da je istoveten z nekim Mr. Yalom, ki je v južnih državah pripravil toliko ljudi v nesrečo.

Mr. Brown stopi s svojim najprijaznejšim in najpoštenejšim smehljajem pred Georga Wardsa.

»Radi bi govorili z Mr. Blackwellom?« vljudno vpraša tajnik. Brown se prikupljivo smehlja in v vodenosivih očeh v njegovem rdečelasem obrazu je zgolj prostodušnost.

»Da, rad bi govoril z njim,« skromno odgovori; »nekaj važnega bi imel povedati Mr. Blackwellu.«

»Od Mr. Gragerta prihajate? A Mr. Gragert vas ni napovedal, Mr. — « reče Wards in pogleda na prijavnico.

»Brown,« se podviza rdečelasec. »Lahko si mislim,« reče nato in se lahno prikloni Wardsu, »lahko si mislim, da me gospod Gragert ni napovedal. Saj ni neumen, da bi me.«

»Kako naj to razumem?« George Wards mu osuplo pogleda v veselo se smehljajoči obraz. »Pravite, da prihajate od Mr. Gragerta, obenem pa, da ni neumen, da bi vas napovedal.«

»Mr. Wards, nikoli nisem trdil, da bi me bil Mr. Gragert poslal. To mora biti nesporazum. Prihajam, da ponudim Mr. Blackwellu posel, ki je res da v zvezi s stavbnimi načrti Mr. Gragerta.«

George Wards ga zdaj bistreje pogleda. Ali ni ta smehljaj za senčico prenedolžen in ta pogled nekoliko presvetal? »Za poslovne ponudbe imamo ponudbeno sobo, Mr. Brown. Izvolite se pismeno obrniti do tvrdke.«

Mr. Brown očividno ne razume te razločne odslovitve. In če jo menda vendarle razume, je vsekako nima za resno. Še nekoliko bliže se primakne s stolom.

»Mr. Wards,« reče s pritajenim glasom, »slabo bi bilo, če bi se s svojo ponudbo pismeno obrnil do ponudnega oddelka. Ne, to nikakor ne bi bilo dobro, Mr. Wards.«

Hlastno, svareče se ozre na odprta vrata sosednje sobe, kjer sedi mlago dekle in vneto tipka na stroj. »Dovolite — « in zavaljeno vstane, kockasti rjavi suknjič mu je nekam preveč napet, in z zibajočimi se koraki, v svesti si svoje važnosti, krene skozi sobo in elegantno zapre vrata.

»Gospod!« vzroji tajnik, a preden utegne nadaljevati, se je Mr. Brown s hitrostjo, ki je pri takem debeluhu kar čudovita, že vrnil na svoj stol. »Tako, Mr. Ward, zdaj se lahko pomeniva. Kaj menite, kaj poreče Mr. Blackwell, če mu predložim dokaze, da vodi Mr. Gragert njega in svojo lastno tvrdko za nos?«

»Meša se vam, gospod,« reče Wards in zaničljivo pogleda veseljaka, »prosim, ne motite me delj. Pripovedujte svoje istorije komur hočete.«

»Ali so to tudi istorije, Mr. Wards?« Rdečelasec potegne iz žepa nekakšen papir in ga pomoli tajniku pod nos. »Ta pobotnica v plačilu šest tisoč mark, ki jih je dobil gospod ravnatelj Gragert od neke francoske tvrdke? In dejstvo, da pozna ta francoska finančna skupina že mesece in mesece vsako posamezno zemljišče, ki ga potrebuje Mr. Blackwell za svojo ustanovo? Mr. Gragert je dajal svojim prijateljem, zemljiškim verižnikom, že naprej migljaje o vseh nakupih zemljišč. Denar-

George Wards hoče nekaj odgovoriti, prekiniti hoče tega moža, ki Gragerta tako nezaslišno obtožuje. A Brown nadaljuje s takšno neprisiljeno gotovostjo, da tajnika kar mraz obliva. In že vidi Brown na Wardsovem obrazu dvom! Mr. Brown ima podpisano pobotnico pred seboj na mizi. Ta bi zase še ne bila dokaz — koliko pobotnic pa napiše človek v Gragertovem položaju . . .A kako je prišla pobotnica v roke Mr. Browna, ki je na oko toli nedolžen, v resnici pa vse kaj drugega.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

RAZPIS:

Uprava Penzijskega fonda advokatske in notarske komore v Ljubljani razpisuje

NATEČAJ

za sestavo idejnih skic za nameravano zgradbo v Mariboru.

Idejne skice z aproksimativnim proračunom se imajo predložiti najkasneje do 1. junija 1936.

Posebna girija bo najboljše načrte primerno nagradila.

Vsa potrebna pojasnila daje pisarna v Dvoržakovi ulici štev. 10.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Raznašalko

sprejme pekarna. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12090-1

2 brivska pomočnika

dobra, rabim za takoj. Ana Hauptman, Studenci pri Mariboru, Kralja Petra 24. 11605-1

Samostojnega pomočnika

1 slikarskega in 1 pleskarskega, sprejmem takoj. Na pismene ponudbe ne odgovarjam. Mirtič Ludvik, Slovenska ul. poleg tovarne Neger, Maribor. 12127-1

Frizerko

sprejme takoj v stalno službo proti dobri plači frizerski salon, Lenart, Šoštanj. 12124-1

Frizerko

dobro moč, sprejme takoj v stalno nameščenje salon »Ekac, Ljubljana, Gajeva ulica 6. 12122-1

Frizerko

sprejmem takoj. Nikola Kajič, Zadružna 18, Kodeljevo 12108-1

Stenotipistinjo

katera popolnoma obvlada nemško stenografijo ter hrvaški in nemški jezik sprejmemo. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja pod »43454« na Publicitas, Ilica 9. 12102-1

Raznašalca

sprejme pekarna. Naslov v vseh posl. Jutra. 12090-1

Potniki

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Potnika

verziranega v mlevski stroki za Ljubljano in okolico sprejme renomirani mlin. Ponudbe z navedbami dosedanjih službovanj, in zahteve plače je poslati na ogl. odd. Jutra pod »Mlin« 12101-5

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vajenko

ki je z uspehom dovršila 3 razrede meščanske šole sprejmem v trgovino z mešanim blagom. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v vseh posl. Jutra. 12104-44

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; davek 3 Din za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 12 Din.

Starejša gospodična

verzirana tudi v gospodinjstvu, išče zaposlenja v pisarni. Cenj. dopise na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiva delavna 146«. 11963-2

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah

Černe - juvelir

Ljubljana, Wolfova ulica 3.

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tricikel

dobro ohranjen, naprodaj za Din 1200.- pri Obnovi. D. D. Vošnjakova ul. 22.a 12099-6

Pohištvo

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kompletno jedilnico

moderno, kuhinjsko kredenco in pisalno mizo prodam. Naslov v vseh posl. Jutra 12128-12

Elegantno spalnico

(orehova korenina) popolnoma novo, prodam radi nepredvidenih težkoč. Primožič, Šiška, Podjunska 15. 12109-12

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dürkopp Cylinder

čevljarski stroj in stroj za šiviljo poceni prodam. Mehanična delavnica za kolesa in stroje, Gosposvetska 16. (dvorišče). 12118-29

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kolesa

kromirana in poniklana že po 750 Din. Nova trgovina Tyrševa 36. 12121-41

Moško kolo

dobro, nizko kupim. Ponudbe na gostilno Kratky Št. Vid. 12115-41

Glasbila

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Črn pianino

skoraj nov zelo dober glas prodam. Aleksandrova c. 7/II. leva vrata. 11865-26

Klavir

zelo dober, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 12120-26

Knjige

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Citraši, citrašinje!

Zvezek VII. Slov. nar. pesmi za citre in petje je izšel v tretji predelani izdaji. Novi seznam pesmi in zvezkov je na razpolago. Priporoča: Ivan Kiferle, Ljubljana, Gosposka 9. 11803-8

INSERIRAJ V „JUTRU"

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nemški Boxerji

mladiči, večkrat odlikovanih staršev, ugodno naprodaj. Vprašati: Dorčec Ljubljana, Dalmatinova 13. 11906-27

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Cevi

železne, premera 2½ in 3 col, rabljene v dobrem stanju, kupi večjo količino tvrdka Ciglane A. Müller. Frankopanska ul. 16. 12103-7

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Za knjižice Mestne hranilnice

ali Kmetske posojilnice dobavi stavbeno-mizarske dela v najsolidnejši izdelavi znano mizarsko podjetje. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »št. 50«. 145-16

TVRDKA

A. & E. Skaberne

LJUBLJANA — javlja, da jemlje do preklica v račun zopet HRANILNE KNJIŽICE Mestne hranilnice in Ljudske posojilnice. 149-16

Hranilne vloge

vseh denarnih zavodov **vnovčuje** po najvišji ceni takoj v gotovini **Trg. ag. za bančne in kreditne posle Alojzij Planinšek** Ljubljana, Beethovnova ul. 14/II, telefon 35-10, ki Vam jamči za pravilnost in stroго solidnost v vseh poslih. 11277-16

Bančno kom. zavod

Maribor, Aleksandrova 40, izvršuje najbolje nakup in prodajo hranilnih knjižic vseh denarnih zavodov. Za odgovor Din 3 znamk. 10750-16

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Razpis

Tujsko-prometno društvo v Kranjski gori razpisuje oddajo restavracije kakor tudi kopališča »Jasna« v najem posamezno ali skupno. Predmetne ponudbe so oddati v zaprtih kuvertah najkasneje do binkoštnega pondeljka dne 1. junija 1936. 11731-17

V Celju

ali okolici se vzame v najem dobro idočo gostilno. Naslov se izve v podr. Jutra v Celju. 12126-17

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Parcelirali

bomo njivo na Šmartinski cesti nasproti šole. Naprodaj bodo pripravna stavbišča. Izve se na Vidovdanski cesti št. 9. 11784-20

Trgovsko hišo

večjo s posestvom prodam. Plačljivo s hran. knjižicami zavoda L. K. B. do svote Din 450.000.- Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Redka ugodnost«. 11850-20

Pri Bohinjskem jezeru

prodam 4 najlepše stavbene parcele, ter obalo ob Boh. jez. v dolžini 42 m. v skupni meri 1200 m². Vsak kupec dobi lahko poleg stavbene parcele tudi obalo ob jezeru. Take prilike ni več ob Boh. jezeru. Ponudbe poslati na inseratni oddelek Jutra pod šifro »Radi selitve« 21106-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dvosob. stanovanje

s kabinetom in kopalnico oddam v novi hiši z junijem. Sv. Petra cesta 79. 12096-21

Stanovanja iča

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dve trisobni stanovanji

s kopalnico iščem v centru. Knafljeva 4/I. 12129-21a

Stanovanje

z dvema ali tremi sobami, kuhinjo po možnosti malo vrta iščemo za Bežigradom. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Državni uradnik«. 12111-21a

Dvosob. stanovanje

zračno in solnčno, z vsemi pritiklinami iščeta dve mirni osebi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirni osebi«. 12113-21a

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo

svetlo, 40 m² v 1 nadstropju takoj oddam za pisarno ali slično. Kraigher, Cankarjevo nabrežje 7. 12132-23

Sobo

v II. nad levo oddam. Fügnerjeva 12, Kavarna Tabor. 12097-23

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prazno sobo

iščem za 1. junij Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Državna uradnica« 12131-23a

Opremljeno sobo

s poseb. vhodom, išče soliden gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čista«. 12133-23a

Dve sobi

po eno posteljo posebni vhod, iščem za čas velesejma. Pismene ponudbe poslati na naslov: Vezivo Split, Dioklecijanova obala. 12105-23a

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din; davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. najmanjši znesek 20 Din.

Pomladne sapice

sicer ne pihljajo več, vendar so pa izleti v prebujeno naravo baš zdaj najprijetnejši. Duhovit, izobražen ne preveč podjeten gospod, ki bi bil pripravljen spremljati gospodično enakih lastnosti na izletih, naj se javi na ogl. odd. Jutra pod »Združeno samotarstvo«. 12117-24

Letovišča

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo

z 2 posteljama, oddam pri morju. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Morje«. 11774-38

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tovarna cikorije

išče dobro vpeljanega **zastopnika** za dravsko banovino. Ponudbe poslati na poštni predal 173 — Beograd.

Telefon 2059

Suha drva, premog, karbopakete dobite pri **I. POGAČNIK** Bohoričeva ul. št. 5

KLIŠEJE ENO IN VEČBARVNE Jugografika SV. PETRA NASIP ST. 23

Med mestom in deželo

posreduje Jutrov mali oglasnik

100 uspehov na **en oglas** v **„JUTRU"**

Novi na zraku prevetreni puder

Presenetljiva iznajdba pariškega kemika za kozmetiko

Puder desetkrat finejši in lažji, kakor je bilo doslej sploh mogoče misliti. Samo puder, ki je lahak kakor pero, je odbran za uporabo. To je presenetljiv nov način proizvajanja, ki ga je iznašel neki pariški kemik in ki ga sedaj izvaja Tokalon.

Zaradi tega se puder Tokalon tako gladko in enakomerno oprime lica, pokrivajoč kožo s tankim, nevidnim ovojem lepote. Rezultat tega je popolna naravna lepota, tako različna od staromodnih težkih pudrov, ki so dajali samo videz olepšanja. Poleg tega vsebuje puder Tokalon tudi smetanovo peno, zaradi katere se obdrži na licu osem ur. Tudi v najtoplejši restavraciji se ni treba pudrati, če uporabljate puder Tokalon. Ob koncu dolgih plesnih večerov bo ostala Vaša polt še vedno sveža in brez vsakega bleska.

Iz življenja na deželi

HRASTNIK. Krajevna protituberkulozna liga priredi v okviru letošnjega protituberkuloznega tedna v sredo 20. t. m. v dvorani Sokolskega doma dve predavanji, pri katerih se bodo predvajali najnovejši diapozitivi: jetika nalezljiva bolezen, jetika ozdravljiva bolezen in jetika socialna bolezen. Pri prireditvi ob 9. uri, ki je namenjena šolski mladini Hrastnika in Dola bo predaval g. dr. Neuberger, ob 18,30 pa bo prireditev za ostalo prebivalstvo in bo predaval g. dr. Arnšek. Posetite prireditev polnoštevilno! Vstopnine ni. — Ne odklanjajte nabiralcev, ki Vam v teh dneh ponudijo v nakup bloke, brošure in znamke. Tudi Hrastnik mora doprinesti svoj delež k prvemu milijonu, ki naj bo temeljna glavnica za uspešno zdravljenje jetičnih bolnikov

DORNAVA PRI PTUJU. Lepa nedelja 10. t. m. je privabila v Dornavo nekaj meščanov, ki so imeli priliko prisostvovati koncertu tamošnjega pevskega zbora. Zbor, ki ga je ustanovil in ga vodi šolski upravitelj g. Drago Zupančič, je zelo mlad (2 leti). Mešani zbor, ki šteje okrog 30 pevskih moči, nas je že v začetku presenetil. Naj omenim le to, da je izvajal vse skladbe (16 točk) na pamet. Program je obsegal skladbe Prelovca, Ocvirka, Foersterja, Sattnerja, B. Ipavca, Ferjančiča, Vodopivca, Gerbiča, Adamiča in dr. Schwaba in pet narodnih pesmi. Vse pesmi je odpel zbor sigurno in to v moškem (3 narodne), v ženskem (3) in v mešanem zboru (10 pesmi). Upoštevati je treba, da so vsi pevci zdaj zaposljeni od ranih ur do mraka, vendar z veliko požrtvovalnostjo prihajajo k večernim pevskim vajam. Naj nam Dornavčani služijo za zgled! Pri klavirju je spremljal g. Fras sen. iz Ptuja. Čestitam g. dirigentu k uspehu in mu kličem: le naprej! Šolski razred, kjer se je koncert vršil, je bil zaseden do zadnjega kotička. Šedlbauer.

ORMOŽ. Pred dnevi je zapustil naše mesto splošno priljubljeni uradnik tukajšnjega oddelka finančne kontrole g. Vinčar Henrik, ki je bil premeščen po službeni potrebi v glavnemu oddelku finančne kontrole na Jesenicah.

Priljubljenemu g. Vinčarju, ki si je s svojim korektnim postopanjem splošno pridobil simpatijo v našem okolišu, želimo na novem službenem mestu mnogo zadovoljstva!

Iz Novega mesta

n— Podmladek Rdečega križa na meščanski šoli nas je letos presenetil že z drugo gledališko predstavo. Nepozabna je »Povest o izgubljeni Marti«, igra, ki jo je napisal profesor Mlakar in ki so jo učenke v decembru lani prav lepo podale. Preteklo soboto pa je vprizoril Podmladek igro istega avtorja »Tri matere«. Igro, ki je napisana za doraščajočo mladino so učenke dobro pripravile in prav tako odigrale. Obe igri je režiral profesor Rakovec. Učenci pa so pod vodstvom slikarja g. Hvale izdelali za pestro inscenacijo lepe kulise. Meščanska šola je z obema prireditvama pokazala lep uspeh tudi na izvenšolskem področju.

RADIO

Torek 19. maja

Ljubljana Šolska ura: V švicarskem gorskem raju (dr. Oskar Reva). — 12: Virtuozi igrajo na ploščah. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Lahka glasba Radio orkestra. — 14: Vreme, borza. — 18: Koncert koroških narodnih pesmi. Zbor vodi g. Ivan Novak. — 18.40: Filozofsko predavanje: Vzgojni pomen osebnostnega človeka (dr. Stanko Gogala). — 19: Čas, vreme, poročila,

Sreda 20. maja

Ljubljana 12: Nekaj stvari za vesele ljudi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Iz del Čajkovskega (plošče). — 14: Vreme, borza. — 18: Otroška ura (ga. Marija Vera, čl. Nar. gled.). — 18.20: Izrezovalna dela (g. Zdravko Omerza). — 18.40: Vzroki nesreč v gorah (g. Vilhar Franc). — 19: Čas vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Življenje in omika v pojmovanju jugoslov. naravoslovca (dr. Fran Bubanović). — 20: Prenos iz ljubljanske opere. V odmorih: Glasbeno predavanje (g. Matija Bravničar) ter napoved časa, poročila in spored.

Beograd 16.20: Narodna glasba. — 19.50: Plošče. — 20: Prenos opere iz Ljubljane. — 23: Čelo in violina. — **Zagreb** 17.15: Mladinska ura. — 20: Prenos opere iz Ljubljane. — 22.15: Orkester balalajk. — **Praga** 19.30: Pevski koncert. — 20.30: Veseloigra. — 22.15: Plošče. — **Varšava** 20: Plošče. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 21.55: Pesmi. — 22.45: Ples. — **Dunaj** 12: Nove plošče. — 16.05: Plošče. — 16.25: Orkester in solisti. — 17.25: Arije in pesmi. 19.30: Gangelbergerjeve skladbe. 20.50: Pester program. — 22.10: Jazz. 24: Plošče. — **Berlin** 19: Lahka glasba na ploščah. — 20.45: Operni večer. — 22.30: Nočni koncert in ples. — **München** 19: Zabaven program. — 20.45: Operne melodije. — 22.30: Virtuozne klavirske skladbe. — 22.50: Lahka godba. — **Stuttgart** 20.15: Nemška glasba in poezija. — 22.30: Plesni orkester. — 24: Nočni koncert na ploščah. — **Rim** 17.15: Vokalen in instrumentalen koncert. — 22.35: Simfoničen koncert. — 22: Komorna glasba in ples.

G. Th. Rotman:

Miha Klapouh in njegovi prijatelji

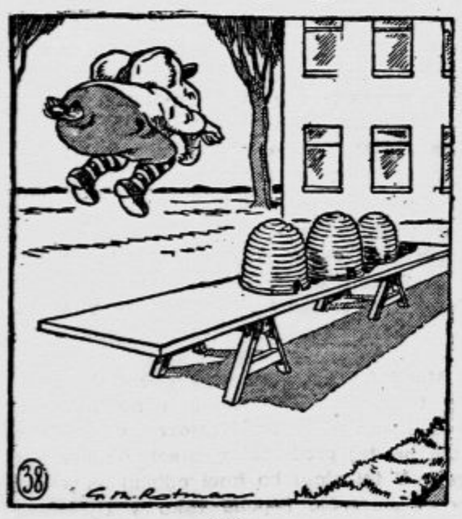

38

Našima prijateljema se ni sanjalo, kakšna izdatna pomoč ju čaka na oni strani plotu. Ali se boste smejali! Za plotom je bil velik vrt, in na njem so stali na deski, drug zraven drugega, trije panji čebel. Deska je ležala na dveh kozah.

†

Preminila je včeraj po dolgi mučni bolezni v 57. letu starosti naša nepozabna dolgoletna kuharica, gospodična

ANČKA BOHINC

Na zadnji poti jo bomo spremili v torek 19. t. m. ob 14. iz zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti na pokopališče pri Sv. Križu.

Maša zadušnica bo v stolni cerkvi sv. Nikolaja v ponedeljek 25. t. m. ob pol 6. zjutraj.

V LJUBLJANI, 18. maja 1936.

HUBAD JOŠKO, gostilna pri Sokolu.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.